2005. ápr. 40. 154 Központi Könyvtár I

Kapocs

XXXIV évfolyam, 40. szám 2005 április 15, Vancouver, BC

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Kitüntetések.....2

IN MEMORIAM
Gyászjelentések.....3
Megemlékezések.....4

VISSZATEKINTÉSEK
Közelmúlt.....6
Életutak/életpályák.....11
Anekdóták.....18

IROGATÁSOK
Vélemények.....21
Reflekciok.....26
Egyéb.....27

UTAZÁSAINK
Világjárók.....29
Hazautazók.....31

KÖZÖS ÜGYEINK
Ügyes-bajos dolgaink.....37
Hirek/közlemények.....38

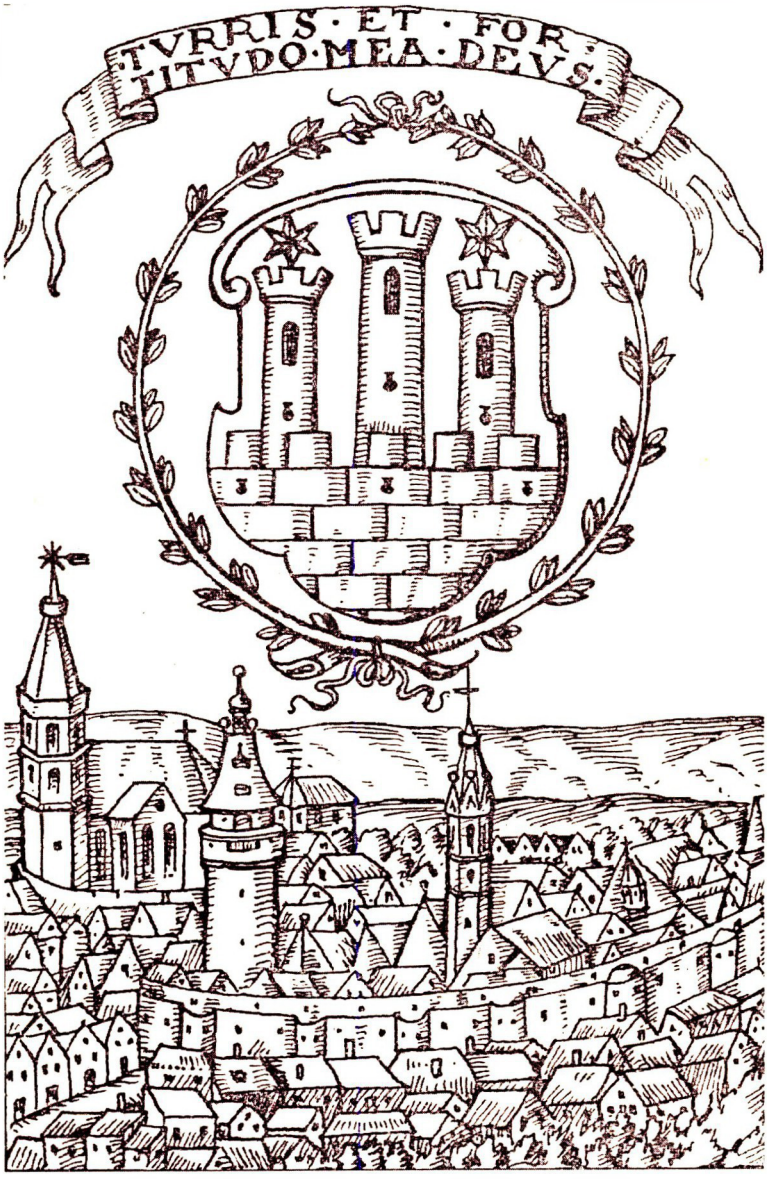

Sopron 1610 körül. (Lackner Kristóf metszete)

K I T Ü N T E T É S E K

Lovagkereszt

A Finnugor népek 4. vilàgkongresszusa végét be sem várva, **Komlóssy József** azért repült Tallinból Budapestre, 2004 augusztus 20-án, hogy a parlament kupolacsarnokában átvehesse a Magyar Köztársaság Elnökétől, Dr. Mádl Ferenctől Magyarországon egy civil személynek adományozható harmadik legmagasabb állami kitüntetést, a **Magyar Köztársasági Èrdemrend Lovagkereszt**-jét. A kitüntetés átadásával Komlóssy József immáron másfél évtizedes, az ország határain kivül rekesztett nemzetrészek érdekében folytatott sikeres nemzetközi tevékenységét ismerték el. Komlóssy mint több nemzetközi, nem kormányszintü (NGO) szervezet alelnöke olyan szervezetekben mint az ENSZ (UN), az Euròpa Tanàcs (Council of Europe), vagy az EBESZ (OSCE) felszólalásaival, beadványaival helyzetértékelö analiziseivel immáron 15 esztendös folyamatos munkàval képviseli kivàltként emberjogi, kisebbségjogi téren az egyetemes magyarság érdekeit. Komlóssy 12 esztendeje dolgozik a Magyar Parlament küldöttségének szakértöjeként, honorárium nélkül, az Euròpa Tanàcsban. Csupán az elmúlt év soràn három hatàrozati javaslata nyert elfogadàst. Komlóssy vitte a csàngò kérdést az Európa Tanács elé, aminek többek között egyik eredménye-ként a romàniai Moldvàban az iskolákban ma már több száz magyar gyermek tanulhatja az anyanyelvét.

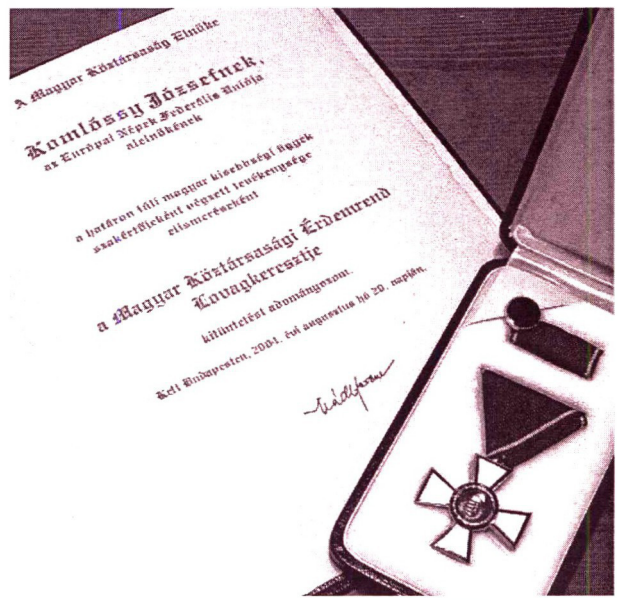
A Magyar Köztársaság Elnöke

Komlóssy Józsefnek,

az Európai Népek Federális Uniója

alelnökének

a határon túli magyar kisebbségi ügyek

szakértőjeként végzett tevékenysége

elismeréseként

a Magyar Köztársasági Érdemrend

Lovagkeresztje

kitüntetést adományozom.

Kelt Budapesten, 2004. évi augusztus hó 20. napján.

Jelenleg kivàltként három témával foglalkozik. Az anyanyelvü oktatás mint alapvetö emberi jog. Ez volt elöadásának címe Tallinban, ahol mindenek elött a mai Oroszorszàg területén élö kis rokon-népek megmaradását elösegitö nemzetközi jogi hàt-tér ismertetésével egy merően ùj irànyt adott az eddig csak néprajzi kérdésekkel foglalkozò Finnugor Népek Világkonferenciájának .Komlóssy második súlyponti témaköre a Regionàlis Önkormànyzat vagy Területi Autonòmia kérdése. Ebben az esetben mindenek elött az a célja, hogy elösegítse egy olyan nemzetközi politikai hàttér tàmogatàsànak a felépítését, aminek segítségével megvalósulhat szükebb pàtriàjànak, Székelyföldnek a területi autonómiája. Ennek érdekében fogalmazta meg a határozati javaslatát az Autonomiàk Euròpai kàrtàjànak az elkészitésére (Motion for a Resolution to elaborate a European Charter of Autonomies) amit 2003-ban az Euròpa Tanács kidolgozásra elfogadott.

A másik határozati javaslatát a Svájcban több évtizedes a földek és erdök tagositása területén szerzett gyakorlati tapasztalataira alopozva dolgozta ki és terjesztette az Európa Tanács elé. Ennek a lényege, hogy a közép- és kelet-európai országokban bekövetkezett politikai változások egyik eredményeként a gazdáknak visszajuttatott apró nadrágszíj parcellákat miként kell összevonni és több lábon álló, az Euròpai Unióban is versenyképes mintagazdaságokat teremteni, melyek a fiatal korosztály számára is vonzó, a modern kor követelményeinek is megfelelő életkörülmények alapjául szolgálhat. Ezzel reális gazdasàgi lehetőségeket teremteni a szülöföldön maradásra a falvak fiataljai számára.

Az ENSZ-ben, annak emberjogi ülésein, 1993 óta évről évre rendszeresen legalább két felszólalása volt. Legutóbb a délvidéki avagy vajdasági magyarok és más népcsoportok ellen elkövetett szerb atrocitásokról beszélt és készített a nemzetközi fórumok és több kormány számára helyzetértékelést.

Komlóssy József az előző években a következő kitüntetéseket kapta: 1996-ban a 'Kisebbségekért' díjat, 1997-ben a 'Pro Universitate Sopronienси' oklevelet, 2002-ben a 'Schola Comaromiensis' érmet, 2003-ban a 'Bocskai díj'-at

(Laczkó Zsuzsanna, 2004 Advent első vasárnapja, Dübendorf, Svàjc)

'Ami késik az nem múlik' magyar közmondás alapján próbáljuk helyretenni korábbi mulasztásainkat. Mindannyian értünk el szép eredményeket s minannyian büszkék lehetünk egymás eredményeire. Mivel a szerénység magyar tulajdonság s mivel a másik magyar közmondás szerint 'néma gyereknek anyja sem érti a szavát' az alábbi szép kitüntetést Tóth Géza társunk hozta figyelmünkbe. Gondolom, sok ilyen elhallgatott kitüntetés sorakozik alumnuszaink történetében, amiket most talán sorban elő fognak szedni s tudatni velünk ezen kiadványunk lapjain keresztül.(A Szerk).

Achievement Award

A Coldstream resident has harvested a prestigious award for three decades of work in forestry research. Gyula Kiss was presented with an achievement award by the Forest Genetics Council of BC. It recognizes his pioneering role in forest genetics and tree breeding in the Interior. "I was pleasantly surprised" said Kiss, who retired in 1997 and is a former mayor of Coldstream. "I thought I was just doing my job but I guess they thought I did something special". Kiss brought the science of tree breeding to the Interior in 1967 with the launch of the breeding program for Interior spruce. Over the next 30 years, his research into the genetic of stem growth, wood properties and weevil resistance set the standard for other breeders and their programs. Beyond this, Kiss played a significant part in establishing the Kalamalka Research Station and Seed Orchards in Vernon. "That's my baby," Kiss
proudly said of the facility. The facility is the centre of forest genetics research and tree breeding in the Interior and is recognized throughout North America for its activities. "The result of that was all of the private seed orchards now operating in the area. It does create economic opportunities for Vernon," said Kiss. The Forest Genetic Council achievement award is presented occasionally to honor people who have made outstanding contributions to forest gene resource management in BC. The award was presented to Kiss by L.Pedersen, Chief Forester for BC. *(R.Rolke, Vernon Morning Star, March 9, 2003)*

Kiss Gyuszi a következőket közölte a Kapocs-al:
Kitüntetését 30-éves kutatómunkájának elismeréseként kapta. Fontosabb eredményei: 1. Brit Kolumbiai belterületi lúcfenyők genetikai feljavításának megtervezése és kivitelezése, amely mintára tervezték azóta a többi fafajok genetikai feljavítási munkálatait. 2. A károkozók (spruce weevil) elleni védekezés genetikai alapjának bebizonyítása, amely eredményt a jelenlegi tervek hasznosítanak. 3. A Kalamalka Kisérleti Állomás létesítésének kiharcolása Vernonban 1976-ban, azon bizonyítása alapján, hogy a meleg, száraz éghajlat Vernonban elősegíti a magtermést. Jelenleg a legtöbb belterületi magtermelő állomás ott létezik. Az általa tervezett magtermelő ültetvények elég feljavított magot termeltek ahhoz, hogy több évre elegendő magszükségletet kielégítsék.

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

2005 január 23-án, Kelowna, BC-ben, váratlanul elhúnyt Sopron Alumni társunk **Kassay Viktor** (Class of '58), erdőmérnök, életének 72. évében.

Őszinte részvétünk a gyászoló családnak!

We are celebrating the life of Viktor Kassay (*alias Kvasszia)*

(Eulogy delivered at memorial service,held at the First Hungarian Presbyterian Church, Vancouver, BC, on February1, 20)

Victor was born in Túrkeve, Hungary in 1933, to middle-class parents as the first of two sons. His father was an office manager in the local City Hall. In 1946 the family moved to Budapest to escape pressures from the communist party for the father to join their ranks. Perhaps more than anything else, these few years affected Victor's life initially due to the fact that his father was persecuted by the party's demand for joining their ranks and in his struggle to avoid further pressure, he committed suicide in 1947. Victor quit school and in an effort to support the family, took on work as a laborer. To learn a trade, he was sent to the Agricultural Technicum in Kecskemet, and graduated with a high school diploma in gardening in 1952. That same year he enrolled in the Sopron School of Forest Engineering. There he interacted mainly with the class elite, the cream of the best classmates, playing cards regularly through nights on weekends. In 1954, he met Zsófi Koszov in what was to be the most sincere and flaming student love of the century. Victor fell in love and disappeared from student life as he also began to share a private room with Laszlo Pandak at Professor Stasney (alias Staszi), the university's famous and highly respected senior professor of descriptive geometry. In 1955, Zsófi and Victor got married. Victor's life was immensely complicated at this time by his brother Tibor's escape to Austria from communism and military service. Early in 1956, little Victor (Kicsi Bogár) was born, but unfortunately he died from pneumonia later that year.

During the Hungarian Revolution in October 1956, Victor engaged actively in the students' revolutionary activities by guiding transport trucks carrying medicine, foodstuffs and clothing from the Austrian border to Budapest. As the revolution failed, he followed his fellow students and professors to Austria to meet up with his wife. At that point in time, he was only five exams away from getting his forest engineering degree in Hungary. Victor was an excellent student and never failed a course. In Austria, he decided to join the faculty and students and immigrated to Vancouver, Canada, arriving in January 1957. He graduated with a UBC Sopron Forest Engineering degree in May 1958. Their first daughter, Kati, was born in 1958 while Victor was working on a 'yellow cedar greenchain' for MacMillan&Bloedel Co.Ltd. He was a hard worker and soon was promoted to the office as product manager. In 1965, the second daughter Buszi (Barney) was born but in 1966 he separated from Zsófi and they divorced in 1969. During that time, Victor was one of the first and few Sopron graduates to earn the Professional Engineer of British Columbia qualification by passing five qualifying exams in 1968. In the meanwhile, he was promoted to the position of product sales manager in the Vancouver head office of the company and later, in 1972 became responsible for panel product quality assurance, requiring extensive travel for visiting clients.

In 1972, Victor married Vera Benkő with whom he had a daughter Tini in 1976. During the first down-sizing at MacMillan Bloedel, Victor's position was eliminated in 1977. He transferred to the B.C. Forest Service in 1978 and joined the Engineering Division of the Forest Valuation Group. Those were probably Victor's busiest years due to changing jobs and frequent field trips relating to forest engineering projects and problems under his mandate across BC. He took early retirement in 1988, at age 55 because he considered his job with the Forest Service monotonous and stressful. That may have contributed to his separation from Vera in 1988 and their divorce in 1994. Afterward Victor lived with his mother, who emigrated to Canada in 1965. After her death, Victor sold the house and bought himself an apartment on UBC grounds where he stayed alone until 2003. After his retirement, he sought and maintained active contacts with a large number of friends, both in Canada and in Hungary, showing no signs of loneliness from the solitary life he actually lived. He kept close contact with his three girls (Kati, Buszi and Tini) of whom he was very proud (two became foresters and one graduated with a masters in urban planning). He spent much of his time in hunting and fishing with his 'little' brother (Öcsi) to whom he was very close and with whom he also participated in a private fish marketing joint venture as the company's accountant.

For the past 5-7 years his health was rapidly failing him and he was getting visually weaker. He ate irregularly, even though Vera supplied him with cooked food he liked. During this time, he revered in occasionally beating his friend Szántai Feri in billiards but he left his apartment only occasionally for visiting his daughters in Colorado or Kelowna. On one occasion in early 2003, visiting Buszi in Kelowna, he decided to move there, apparently looking for a change and to be closer to her. Buszi works there as a consulting forester.

In spite of a back injury he suffered soon after moving to Kelowna, 2004 was shaping up as a good year for Victor. He began gardening, quit smoking and developed a renewed desire to live. He began to get interested in religion, particularly dealing with life-after-death and the issue of God (he was a non-practicing Protestant, baptized at birth by the Presbyterian church in Túrkeve, Hungary). His outlook on life was improving, his desire to live was getting stronger and he was looking forward to another year in his garden, when he died quietly in his sleep on January 23, 2005.

Victor lived an enigmatic life, full of potentials, morals and contradictions. He was outspoken but fair, sometimes confrontational. He was competitive and stood up for his rights. His character was surely strongly affected by the conditions and events of our times, much beyond his/our control and contemplation. His personal convictions are probably best summed up by a Hungarian proverb:

"The dog has pants, he put them on himself (A kutyának van nadrágja, maga vette magára)". Victor lived 71 years. We willallmiss him dearly. May he rest in peace!

(László Pászner, Class of '58)

Victor George Kassay, RPF, P.Eng (ret.)

Hello! My name is Jim Tearoe. I used to work for the British Columbia Forest Service in Port McNeill on northern Vancouver Island. Victor also worked for the BCFS and was an appraisal officer in the mid and late-1980's. He used to come up from Vancouver to talk about forest engineering and appraisals. Often we would fly to some remote logging camp to evaluate road and bridge costs. Sometimes we would go fishing in the evenings. Victor and I both retired from the Forest Service and both recently came to live in the Kelowna area. Nevertheless, we had lost touch. Through a series of events, I had the unexpected but incredible blessing of meeting and reconnecting with him last summer! Since that time, we've been constant buddies and I had the privilege of getting to know him in a very close and personal way! Victor was a 'black and white' man. He either passionately loved something or passionately hated it … and he let you know it, either way! He loved mathematical formulas, calculators, going to school, learning, studying, Hungarian soups, tools of all kinds, mushrooms, hunting & fishing, Paprika, books - especially scientific or technical 'how-to-do' ones, gardening and plants, eggs in any form, 'shooting the breeze' over a glass of wine or beer, anything Hungarian and of course his three lovely daughters!

What didn't he like? Communism, George W. Bush's foreign policy and poorly written Hungarian newsletters.

Victor had big plans to fill several lifetimes which he made after he retired! I loved his enthusiasm, excitement and 'never-ending run-on-and-on-and-on' childlike delight about things that interested him! 'Buy' the way, if you want to buy tools, be a 'frequent-flier' with Canadian Tire. Victor was! He loved looking through their 'fliers' with the excitement of a boy shopping for his first skateboard or a teenager checking out the newest snowboard bindings! He was so cool!

Victor was a generous man and shared everything he had with his guests and friends alike. He had an incredible memory and you were never bored around him. Whenever you went to visit him, you never had to worry about what to say or 'dead-air'. He 'filled it' completely (he said it all!) with more thoughts, ideas and plans than five people all wrapped up into one, so there was never a dull moment! The only problem was, with five people all talking at once, it was very hard to get a word in edge-wise! The good news was, when you left Victor's home, that is, if you were able to escape, you were always 'full'; he supplied you with an over-bountiful supply of food for your body as well as food for thought! Ask Steve. He can vouch for that!

Victor was very sentimental and would often tell me stories about his life as a child and his various family members. He often expressed his love and appreciation for his Father and Mother and said that he missed them very much. His Mother used to sing hymns and pray at home. As a boy, Victor went to a Catholic school for a time and became a Christian!

Victor was in a lot of pain over the last few months. Now he's gone home to Heaven to be with his Lord Jesus Christ. There is no pain there and 'no-end' of things to do to fill his time and inquisitive intellect! Victor's continuing to be a 'high-flier' but on a higher 'plane' now!

Victor George Kassay: husband, father, grandfather, forester, engineer, friend. Thanks for stimulating and enriching our lives in such a wonderful way! We'll miss you! Look after the forests of Heaven, especially the Hungarian chestnuts and *Morus* trees, till we get there to join you! Respectfully,

(Jim Tearoe, R.P.F. (ret.) January 31, 2005)

Viktorra emlékezem!

Több, mint 50 esztendős e kedves pillanat. Valamikor 1952 telén Budapestről Sopronba utaztam (Éjjel, félárú jeggyel). Hideg, barátságtalan, téli éjszaka volt. Győrben átszálltam a 'Gyesev' határsávi vonatra. Sajnos Győrben a háború alatt lebombázott vasútállomás ekkor még romokban állt. Helyén egy kocsma szolgáltatta a várótermet. Itt, a sűrű füstben, főleg a poharazó férfiak és orosz katonák duhajkodtak. Így a húzatos, hideg peronon sétálgatva várakoztam a csatlakozó vonatra. Egyedül voltam. Bizony féltem a tántorgó, idétlenül viselkedő férfiaktól, főleg az orosz katonáktól, hiszen csak 19 éves voltam. Végre bejött a vonat. A közeli vagon ablakán mélyen kihajolt egy vöröshajú, jóképű fiatalember. Odarohantam! Oh Istenem itt van Kassay Viktor! Végre egy ismerős! Együtt meglátogathatjuk a vasútállomás egyetlen mellékhelyiségét a már említett kocsmában. Lábújhegyre álltam, a vöröshajú férfi elfordított arcát két tenyerembe öleltem. "Szevasz Viktor", szóltam én! A fiatalember felémfordúlt és azt mondta, hogy: "Oh, be szívesen lennék én Viktor!" Nagy zavarban voltam.

Néhány nappal később Sopronban elmeséltem Viktornak e feletébb kényelmetlen pillanatot. Ő gyorsan kinyújtotta nyakát, homlokára omlottak vörös, göndör fürtjei. Igen próbálgatta a kacsingatást, kék szemeiből csillogott a fiatalos derű és huncutság. "Hát Szöszi, most itt vagyok, nem bánnám, ha bemutatnád, hogy mit is csináltál velem".

Viktor lelkem mélyén őrzöm e szép és több, mint félévszázados emléket. Ezzel búcsúzom Tőled. Nyugodjál békességben!

'Szöszi' –(Orlóci[Mihály] Márta, Class of '1958)

KÖZELMÚLT

Életek, emberek...

Hány élet fér bele egy életbe? Pontosan nem tudom, de sok, az biztos. Az enyémbe legalábbis már bele fért néhány, és az az érzésem, hogy jön még több is. Úgy értem ezt, hogy ahogy az embert hányja a világ ide-oda, akkorákat változik minden, magát az embert is beleértve, mintha nem is ugyanaz a világ volna, és nem ugyanaz az élet. A fél-feudális időkben a kis Tolna megyei falu, aztán a háború, a menekülés Németországba, a kommunizmus Szekszárdon, Sopronban a forradalom, megint menekülés, internáló tábor, Kanada, még egy menekülés, Délamerika, megint Kanada... Mind más világ, mind új élet. Az ember megmarad, de tanul. Megint nem ismeri senki. Újra meg kell tanulni élni. Megtalálni a járható utat, megismerni az új világot, megszeretni az új életet.

*

Az élet? Az élet nem trágyadomb és nem is virágoskert. Inkább olyasvalami mint egy nyáreleji legelő. Van benne tehénlepény bőven, de virág is. Az ember pedig azt szedi fel, s szaglássza amelyiket akarja. A hatvanas években volt odahaza egy mondás: a rendszer olyan mint a feleség: ez van, ezt kell szeretni. Egy angol fohász: "adj uram erőt, megjavitani amit lehet, türelmet, elfogadni amin nem tudok változtatni, és bölcsességet, hogy külömbséget tudjak tenni a kettő között". És még valami: az életben nincs közönséges vagy fölösleges pillanat. - Ebből a három hozzávalóból ki lehet keverni a legelőhöz való használati utasítást. Lehet virágot szedni! Igenis lehet. Még akkor is, ha a legelő olyan mint a hullámvasút. Hol föl, hol le. Hozzáállás kérdése.

*

Ötvenhat decemberében Sankt Pöltenben véletlenül börtönbe kerültünk. Öten voltunk együtt, egyetemisták. Négyen, Csapó Imi, Kovats Miki, Pászner Laci és jómagam, a forradalomban motor kerékpáros járőrök voltunk, az ötödik, Samu Zoli, csak úgy közénk sodródott. Mindannyian hat hétig voltunk szobatársak az internáló táborban Siezenheimben, Salzburg mellett. Amikor kiengedtek bennünket visszamentünk Felsőpulyára, Burgenlandba, a motorjainkért. Meg is kaptuk őket, el is indultunk még világosban, azzal, hogy reggelre Stroblban leszünk. Utközben, olyan éjfél felé, Sankt Pöltenbe értünk, s valami igazoltatási keveredés folytán bekerültünk a rendőrségre. Itt aztán tisztázódtak a dolgok, de mivel éjjel volt és fáradtak voltunk, nagyon kedvesen megengedték, hogy ott aludjunk. Beengedtek egy szép nagy cellába, lefeküdtünk, s aludtunk is egy jót. Reggel aztán mikor el akartunk menni, kisült hogy az éjszakai őrségváltáskor nem mondták meg az új őröknek, hogy mi csak vendégek vagyunk, igy azok ránk zárták az ajtót és nem engedtek ki. Ez a helyzet is hamarosan megoldódott. Néhány órán belül folytattuk utunkat. Nem is ez volt az érdekes, hanem a teljesen ellentétes extrém reakció amit a zárt ajtó ötünk közül kettőből kiváltott. Samu Zoli geodéta hallgató volt. Pár év előtt disszidálni próbált, elkapták, s ült vagy másfél évet. Ő volt az egyik véglet. A másik az egyik ötödéves erdőmérnök hallgató. Én elég jól beszéltem németül, magyaráztam is az őröknek kik vagyunk, miegymás, de azok azt mondták, hogy csak maradjunk nyugodtan, meg kell várnunk amíg a kapitány olyan tíz óra körül bejön az irodába, az majd megmondja mi lesz. Addig bizony ők minket ki nem eresztenek. A két reakció azonnali volt. Az erdőmérnök hallgató magából kikelve rúgta és verte az ajtót, míg Zoli szépen bevonult a cella egyik sarkába, szétrakta a motyóját és berendezkedett, hogy nyugodt kényelemben tölhesse a hátralevő pár órát a tiszta, világos, száraz, meleg helyen. Ezt a jelenetet ma is látom, és azt hiszem tanultam belőle. Sietni valónk nem volt. Mögöttünk az élet meghalt. Előttünk a jövő mint egy sűrű ködfal. Még csak sejtelmünk sem volt, hogy mi lesz, hol lesz, lesz-e? Körülöttünk a legelő. A Zoli virágot szedett, a másik a trágyát kente. Mind a kettő érthető, sőt logikus is lehet. Hogy az ember adott esetben ösztönösen melyiket csinálja az több mindentől függhet. Ösztönösen, mondom. Meggondolva, jobb virágot szedni. Sokszor nehéz, néha lehetetlen, de mindig jobb.

Gyulaj

Az 1851-es kiadású 'Magyarország Földrajzi Szótára' ezt írja: "Gyula-Jovánczа, magyar falu, Tolna vármegyében, 2153 katolikus, 7 evangélikus, 5 refomátus, 9 zsidó lakja, paroch. szentegyházzal, gazdag határral, téres szöllőheggyel, gyönyörű erdővel... földesúr herceg Esterházy". Amikor mi ott laktunk már összevonták a dupla nevet, és a falut Gyulajnak hívták. Posta volt. A legközelebbi vasút állomás hét kilóméterre, délre, a Kapos partján, Kurd faluban. A 'küvesút' Kurd felől a falunkig, s a falun belül vagy kétszáz métert tartott. Itt aztán vége volt. A falu többi utcája és a Szakály, Pári, Tamási, Nagykónyi, Dombóvár felé vezető útak mind föld útak voltak, vagyis száraz időben bokáig érő por, esőben térdig érő sár. Gépjármű nem volt a faluban. Cséplés körül megjelent egy gőzgép és egy Hoffer traktor meg két cséplőgép. Ezek csépelték el az egész falu gabonáját. Minden más munkát, mint földmunka, közlekedés, szállítás, a jobban álló parasztok lovakkal, a szegényebbje tehenekkel, vagy emberi erővel végeztek. Lencsét, borsót, száraz babot ponyván cséphadaróval csépelték és a magot nagy falapátokkal szanálták a szélben. Akkoriban még majdnem minden háznál volt 'upuló', 'tiluló' és 'gereben' amivel a kendert törték, finomították és fésülték. A kócból házicérnát fontak, és sok mindent abból kötöttek, horgoltak, de szőni már kevesen szőttek. Ruhát, lábbelit már úgy vették a városban vagy az évente kétszer-háromszor tartott falusi vásárban. Az élelmiszert mindenki maga termelte, vagy munkabér fejében kapta. A falusi boltokban - nálunk is volt három vagy négy- nem is igen lehetett kapni csak sót, cukrot, élesztőt, ecetet, gyufát meg szükséges ipari termékeket. Ha valaki ecetet, vagy petroleumot akart venni akkor a saját üvegjét vitte a boltba, s abba töltötték bele. Igy tulajdonképen nem volt az amit ma szemétnek ismerünk. Ujság nem járt, rádió nem volt fél tucatnál több a faluban. A tudnivalókat a főjegyző a kisbiróval doboltatta ki. Idegent nem igen lehetett látni. Ha valaki átment Kurdra, vagy ne adj isten Dombóvárra, ami huszonhét kilóméternyire esett, annak oka volt, és több napos, esetleg hetes, készülődéssel járt.

*

Abban az időben egy Varga Vendel nevű legény volt a kisbiró. Hetente egyszer vagy kétszer végig járta a falut, és minden szomszédságban, a megszokott helyén megverte a dobot. Az emberek kicsődültek az utcára, és Vendi felolvasta a közhírnek szánt tudnivalókat. Aztán megint megverte a dobot és tovább ment. Az egyik kikiáltó a gondnoksággal szemben, a Korzsinekék háza elött volt. Ott hallgattuk meg mi is a többi gyerekkel együtt, hogy mi az újság. Varga Vendi különleges karakter volt. Mint juhász kezdte a pályafutását. Igen jó eszű, jó beszédű ember lévén nagyon sok falusi lakodalomba hívták 'vőfény'-nek, ahol a tradicionális ceremóniák mellett rögtönzött versbe szedett találó, humoros szöveggel szórakoztatta a vendégséget. Úgynevezett ezermester volt. Szépen faragott, órákat javitott, vagy bármi más szerkentyűt ami a kezébe került. Az esze folytán, meg mivel megbízható, becsületes, jó munkás volt, kisbiró lett. 1985-ben láttam ujra, a gyulaji erdőben, egy szalonna sütésnél. Később, amikor a kilencvenes években hazaköltöztem sokszor találkoztam vele. Jártam a kis Kurdi utcai házában, ahol apró kis öreg feleségével szegénységben, de boldogan élte a kommunizmus utáni képzelt szabadságot. Dolgozgatott, viccelt, mondta a régi verseket, új jövőt látott a gyerekeinek. Meg kell említenem, mint néprajzi adatot, hogy engem (otthon és a faluban Öcsinnek hívtak) a családot megillető tiszteletből 'Öcsi bácsi'-nak szólitott, bár jóval idősebb volt nálam. Amikor visszaválasztották a szocialistákat Horn Gyulával az élen, Vendi felakasztotta magát. Micsoda veszteség semmiért.

*

Az első autót valamikor 1942-ben láttam a faluban. Barcsay Ákos - nem vagyok benne biztos, hogy Pest megye főispánja, vagy Budapest polgármestere volt-e abban az időben, de valamelyik a kettő közül - jött vele hozzánk vadászni. Arra emlékszem, hogy finom csokoládét hozott és elvitt bennünket autózni. Gyulaji gyermekkoromnak talán egyedüli rossz emlékének főszereplője volt.
Barcsay Ákos, régi, előkelő somogyi dzsentri család gyereke, anyám és nővérei fiatal kori társaságából az egyik gavallér. Később, a háború után Via nénémnek, anyám legidősebb nővérének, a második férje lett. Mikor Gyulajon nálunk járt, az egyik autózás alkalmából utól értünk egy paraszt szekeret. Az egyik lónak 'csikaja' volt és az út baloldalán az árok szélen álldogált. Mikor az autó közeledett a paraszt leszállította a cselédet, hogy fogja meg a csikót. Az a lovak előtt akart átvágni, és ahogy elmentünk mellettük, kilépett az autó elé és elütöttük. Lassan mentünk, de szegény beesett az árokba. Emlékszem hogy a papucsai röpültek a levegőben. Megálltunk. Az elütött ember ott nyögött az árokban. Máig sem tudom, hogy lett-e komoly baja vagy nem. Azt tudom, hogy a sofőr kiszállt, megnézte, Ákos bácsi pedig a gazdával ordított, hogy "...tetves paraszt, föl fogom jelenteni....". Hogy miket mondott még, nem emlékszem. Azt tudom, hogy nem vittük el a cselédet az orvoshoz megnézetni. Ott hagytuk ahol volt és elporoztunk. Kisgyerek voltam, nem tudom, hogy volt a dolog, de én így emlékszem. Ebből vontam le magamnak a következtetést, hogy Ákos bácsi tekintélyes 'úr', de nem igazi 'úriember'. Lehet, hogy igazságtalan voltam, de én így láttam. Lehet, hogy nem volt rossz ember, de itt nem viselkedett úri módon, és az én szememben az volt 'úr' aki mindig és mindenkivel szemben úri módon viselkedik. Most, így öreg fejjel meggondolva, hogy mi is volt az ami előttem 'úriemberé' tett valakit, úgy látom, hogy ugyanaz ami ma az én szememben emberré teszi az embert. Az úriembert nem a származásáról, vagyoni vagy társadalmi helyzetéről, hanem a mindenkori viselkedéséről lehet megismerni. Ez a viselkedés öt alapvető tulajdonságot tükröz: az úriember becsületes, igazságos, emberséges, gerinces és ura magának. Mindig! A körülményektől vagy a pillanatnyi társaságtól függetlenül. A gyerekszobát mindig magán viseli, nem csak úri társaságban. Nem parvenü módon fitogtatva, hanem természetesen. János bácsi, a parádés kocsisunk nem volt úr de igazi úriember volt. Ákos bácsi csak úr volt.

*

A faluban már bent volt a villany, de a legtöbb házban még nem. Vízvezeték, fürdőszoba, angol vécé tudtommal csak két házban, nálunk meg a község házán, a főjegyző lakásán volt. Lehet, hogy a doktornál is, de nem vagyok benne biztos. A falu határában a mezőgazdasági terület a falusi parasztok birtokában volt. A bizonyos 'gyönyörűerdő' Gyulaj, Pári, Szakcs, Kocsola és Nagykónyi határai között pedig, egy Herceg Esterházy Hitbizomány volt, amiben Édesapám volt az erdőgondnok. Itt volt a még ma is világhírű dámvad állomány, amit apám elődje, Lőv Gyurka bácsi, és később apám selejtezett, fejlesztett és gondozott. Sok magas rangú vadász vendég járt ide, főhercegek, hercegek, államfők. Ide épitetett magának kastélyt az 'új király', Rákosi Mátyás is, annak a halastónak a partjára amit apám létesített. Később Kádár János 'tusculánum'-a lett. A mi időnkben csak mi jártunk oda, meg néha Sebestyén Feri bácsi, a gyulaji plébános, apám kaláber partnere, aki apámmal együtt hitt a Kóránban, amiben állítólag meg van írva, hogy az időt amit az ember horgászattal tölt Allah nem számitja be az életre kiszabott évekbe. Lehet, hogy úgy van. Elég hosszú életet ért meg mind a kettő.
Ezek a gyulaji évek gyönyörűek voltak. Szabadság, jóság. A gondnokság, ahol laktunk, úgy tűnik mint a Paradicsom. Nagy L-alakú ház, háló, gyerekszoba, szalon, ebédlő?, 'férfi szoba' - olyan könyvtár-dohányzó féle, vendég szoba, cseléd szobák, apám irodája, raktárak és a ház északi végén az istállók, meg egy nagy nádkunyhóval fedett jégverem. A gazdasági udvarban fészerek, ólak. A parkosított részen díszfák, egy szép fából épített filagória, kugli pálya. Itt sörözgetett néha a falusi intelligencia meg a dalmandi csikótelep huszár tisztjei.
Szüleink tiszta eszű, széles látókörű emberek voltak, így mi a bátyámmal szabad emberként éltünk ebben a paradicsomban. A cselédek között mindig volt egy idősebb süldő lány aki a mi pesztránk volt. Öltöztetett, vetkőztetett, fürdetett, lefektetett bennünket, játszott velünk, vigyázott ránk, ami különösen a bátyámat tekintve nem volt könnyű dolog. Bátyám, Dönci, értelmes, jószívű kedves gyerek volt, soha senkit nem bántott, de aktív, mint az eleven ördög. Róla lesz még szó bőven. Ember volt már akkor is. Ma is az. Nem csak nagy kezdőbetűvel Ember, hanem végig nagybetűvel EMBER. Velem nem sok baja volt a lánynak. Nem mintha olyan nagyon csendes jó kisfiú lettem volna, de én az idő nagy részét a második gyerekszobámban, az istállóban töltöttem, a parádés kocsis, János bácsi, meg a lovak társaságában. Itt kaptam nevelésem tetemes részét. Szüleim nem bánták. János bácsi is 'nagybetűs ember' volt. Mit tanultam tőle? Tisztességet, kötelesség tudást, emberséget, az első világháború történetét; állatot, embert, munkát szeretni; na meg káromkodni is, de alaposan. Egyszer az ebédlőben produkáltam új szókincsem virágait. A várt siker elmaradt. Pár hét múlva anyám megkérdezte, hogy a János bácsi tanít-e még csúnya szavakat, én meg megmondtam, hogy „igen de azt mondta, hogy idebent nem szabad őket használni". A feltörő derültséget visszafojtották, de ezzel a téma végérvényesen lezárult, gondolom jórészt apám józan gondolkodásának köszönhetően. A boldog, szabad falusi

élet ment tovább. János bácsival való barátságom folytatódott s - bár az öreg rég meghalt - ma is megvan.

*

A János Bácsi, teljes nevén Korzsinek János. A faluban Bóha Jánosnak hívták. Ott nagyon soknak volt ilyen 'ajándék' neve, amit a nép csak úgy rájuk ragasztott, vagy mert furcsa, szokatlan nevük volt, vagy mert sok ugyanolyan nevű családot így különböztettek meg egymástól. Például a több mint fél tucat Horváthnak előneveket adtak, mint Csibe Horváth, Gödöny Horváth, Nyanyai Horváth, Kappan Horváth, Vitáz Horváth, stb, azután már csak mint Csibéék, Nyanyaiék, Bóháék, stb. beszéltek róluk. János bácsi negyvenöt-ötven éves körül lehetett abban az időben; magas, markáns arcú, jóképű ember volt. Az Esterházy Hitbizomány parádés kocsisa nemcsak értelmes, megbízható ember kellett hogy legyen, hanem fontos volt, hogy külsőben is jó benyomást keltsen. Nem is volt abban hiba. Amikor a kocsi vendéget hozott vagy vitt, vagy más helységbe vitte apámat, vagy minket, akkor a János bácsi 'parádés'-ba öltözött, és bizony szép látvány volt, ahogy az arany-súlytásos kék mentében, vitézkötéses huszár nadrágban, ragyogó keményszárú csizmában, darutollas kalappal, szálfaegyenesen ült a bakon.

Erről eszembe jut egy jelenet, amin sokat nevettünk, még akkor is amikor történt. Pári faluba voltunk hivatalosak a plébánoshoz, búcsúba. A falusi búcsú nagy dolog volt a faluk életében. A falu védszenjének a nevenapján körmenetek, vásári sátrak, mézeskalácsosok, 'ringlispílek' keretében vasárnapi ruhában ünnepeltek a falusiak. Nagy evészet, ivászat, mulatás. Mi is, szüleim, bátyám meg én, ünneplőben ültünk a 'nagy hintóban', fényesre kefélt lovakkal robogtunk be Páriba. Nem messze a plébániától, a falu közepén egy nagy csapat liba ténfergett az út közepén, és ahogy a hintótól megijedve szárnyra kaptak, mind egyszerre nyitotta meg a 'bomba csatornát', s végig meszeltek bennünket, de alaposan. Ma is tisztán előttem van a jelenet. Bizony, János bácsi szép, darutollas kalapja igen szomorúan nézett ki, gondolom velünk együtt. A plébánián aztán kivakarództunk, s a búcsú azért csak búcsú volt.

János bácsi végig szolgálta az első világháborút. Sokat mesélt róla. Kétszer megsebesült, kéz és nyaklövés, de túlélte. Három gyereke volt. A Jani, szép szál, magas legény, a háború vége felé már néha helyettesítette édesapját, mint parádés kocsis. A Gyula még csak süldő legény volt, az Irénke, a 'Csöre' meg tíz év körüli kislány. A gondnoksággal szemben laktak, sokat voltam náluk. Főleg itt ismertem meg a falusi ember életét, munkáját, szerszámait, ételeit és értékeit.

Édesapám sokat járt az erdőre. Amikor csak lehetett én is felkéredzkedtem a kocsira, s amig apám az erdészekkel, munkásokkal volt elfoglava én a János bácsi szárnyai alatt ismerkedtem a világgal. Sok tanulni való volt. Madarak, bogarak, gombák, állatok, emberek. Itt tanultam meg többek között azt is, hogy az embert nem a vagyona, hanem a tisztessége szerint mérik, hogy nem minden gomba ehető, hogy mindennek megvan a helye a világban, és ez a minden egy összefüggő egész, hogy az orosz is ember és, hogy a kalbász (nem kolbász!) bőrét se dobjuk el, mert jó lesz a kutyának. Na meg, hogy aki lovak után iszik a 'pitli'-ből, annak nem fáj a feje. Jó tanítóm volt. Mély paraszt bölcsesség, a dolgok szinte Taoista pragmatikus elfogadása, jó indulat. Azt hiszem ez a kulcsa annak, hogy az ember boldog lehessen az alapjában mindig igazságtalan világban.

Később Janit behívták katonának. Az orosz fronton haslövést kapott. Pestre került kórházba. Közvetlen az összeomlás előtt kaptak táviratot, hogy a kórházban nincs hely, vigyék haza a fiukat. János bácsi meg a felesége, Panni néni felmentek érte. Mikor visszafelé jöttek, már nem volt vonat és egy kézi kocsin húzták haza, vagy 130 kilométert, a hashártya gyulladásos legényt. Igy, a Jani legalább otthon halt meg.

Azután a Gyulát vitték el az oroszok, és fogságba menet útközben agyonverték. Gyerek voltam még nem éreztem át teljesen ezeket a veszteségeket. Az iskolában minden héten volt egy-két gyerek, aki fekete karszalaggal jelent meg, mert az édesapja, bátyja, vagy valakije elesett a fronton. Része volt az életnek. A János bácsin se látszott fájdalom. Nem változott a viselkedése, csak elkezdett öregedni. De ez is még odébb volt.

*

Sok-sok órát töltöttünk az abrakos ládán beszélgetve, a többi barátom társaságában. Ezek a lovak voltak. A parádés lovak, a Lepke, meg a Manci, egy sötét pej, meg egy szürke lipicai félvér kanca. Szelíd, szép lovak voltak. A másikat, egy külön box-ban, apám hátaslovát, a hatalmas nagy fekete nóniusz csődört, az Ürményt csak távolról tiszteltem. Ürményt akár Sátánnak is hívhatták volna. Rettentő vad volt. Rúgott, vágott, harapott. A szemeitől megijedt az ember is, hát még a gyerek. A kocsisok is féltek tőle, csak János bácsit nem bántotta. Az a kedves bevett szokása volt, hogy ha új lovas ült a hátára, felágaskodott és az egyik hátsó lábán pörgött. Ha emberére talált, megnyugodott és ment szépen akár egész nap. Nem is igen kérték kölcsön. Csak apám meg egy fiatal segéderdész, a Simon Jani lovagolták. Időnkint, velük is újra meg újra kipróbálta a trükkjét. Nem lehetett vadász vendéget ráültetni, meg a rendszeres lovaglása is gondot okozott. Egyszer aztán a Meggyes-pusztai gazdatiszt, Flandorfer Fóni bácsi mondta apámnak, hogy "Dönci, küldd ki hozzám azt a csődört. Majd én leszoktatom neked a táncolásról." Le is szoktatta. Állítólag 5-ös rajzszöget szóratott szét az istálló udvaron, majd 'szőrén' ült rá, s amikor táncolni kezdett lecsúszott róla és a kantárnál fogva hanyatt rántotta. Meg ugyan nem szelídült az Ürmény, de nem ágaskodott többet.

Voltak igás lovak is, a másik kocsis, Cser Gyuri bácsi gondjaira bízva, de ezekkel nem tudtam össze barátkozni, mivel mindig cserélték őket egy-egy új párral, amit pihenni hoztak be háztáji könnyű munkára Ság pusztáról, a gondnokság fuvar gazdaságából.

Abban az időben a jó ló volt az alapja a jó gazdaságnak, az életnek. Tudta ezt a magyar állam is. Minden faluban volt állami csődör istálló, ahol egy vagy két jóvérű mént tartott az állam, két csődörös huszárral, az igás lóállomány feljavítására és a falusi menyecskék örömére. Volt az országban több méntelep is, ahol telivér csődöröket tartottak. Ilyen volt a Gyulajhoz közel eső Dalmand puszta. A parancsnok, Szabó Feri bácsi, huszár ezredes, apámnak igen jó barátja volt. Sokat járt nálunk. Nekem nem tűnt katonatisztnek. Az én meglátásom szerint a katonatisztek rátarti, pökhendi, nagyhangú emberek voltak. Igazságtalan voltam? Hát persze! De akkor így láttam. Feri bácsi művelt, gondolkodó, mosolygó szemű, csendes ember nem tartozott közéjük. A régi világgal együtt ő is eltűnt. A háború végén orosz fogságban halt meg. Úgy tudom az ő révén került hozzánk apám új hátaslova, a Merzuh, vagy bece nevén a Tatyika. A Tatyika egyike volt az ország fél tucat féltve őrzött arabs törzs ménjének. Ezeket az összeomlás előtt kiadták megbízható magán istállókba, a Kelebia és a Merzuh 'vérvonal' megőrzésére. Ez akkor történt, valamikor 1944-ben, amikor az Ürményt besorozták katonai szolgálatra. Jó csere volt, az Ürmény teljes ellentéte, a tejfehér, kistermetű, gyönyörű formájú, bárány szelíd csődör. Sokszor a farkán másztam fel a

hátára, a hátsó csánkját használva lépcsőnek, ő meg hátra nézve figyelt és halkan röhögött. A háború után még nálunk volt. Amikor nyolc éves lettem, 45-ben születésnapomra kaptam egy hátaslovat. Sötét sárga, leszerelt orosz géppuskás hucul volt a Muki, szép sárga nyereggel, kantárral. Néha édesapám magával vitt lovagolni az erdőre. Akkor ő még a Merzuhon ült. Aztán eltűnt a Merzuh, eltűnt Gyulaj, a Muki igásló lett, eltűnt a régi világ, új élet kezdődött. De ez még odébb van. Addig még sokszor ledobott a minden hájjal megkent Muki a hátáról. A Tatyikával kapcsolatban volt még egy érdekes történet. Mi, édesanyám, a bátyám meg én, unokanővéreimmel együtt Németországba menekültünk az orosz front elől. Édesapám otthon maradt a kasszát lezárni, miegymás, azzal, hogy pár nap múlva utánunk jön. Közben isiásszal lebénult és ott maradt. Vagy négy hónapig ágyban fekvő beteg volt. A front átvonult, az élet ment tovább. Egyik este egy orosz tisztet hoztak be a hálószobába. Kirgiz hadnagy volt. Tolmácson keresztül tudatta apámmal, hogy sürgős parancsot kell vinni valahova, kölcsön akarja kérni Merzuhot néhány napra. Azt mondta, szavát adja, hogy visszahozza épségben. Mosolyogva hozzátette, hogy az ő szava nem orosz, hanem kirgiz becsületszó. El is vitte a lovat. Néhány nap múlva, késő éjjel apám patkókopogásra ébredt. A kirgiz jött. A hosszú beüvegezett köves folyosón végig bevezette Tatyikát a hálószobába azzal, hogy itt van, köszöni szépen. Ilyen is volt.

(Apt Kamill, Class of '61)

Cariboo stories

The Springhouse sawmill.

After completing my 4th year forestry at UBC in 1958, I set out to take on a summer job in Williams Lake. I had money for the bus trip but not much more. I arrived early in the morning and after asking for directions I found Lignum Co.'s planing mill, where Gordon Bruce, the local manager told me that I will be going to Springhouse where the company intends to build a new sawmill. Felix, the recently hired foreman of the construction crew drove me to the sawmill site, where I and another fellow were housed in a one room shack. The camp had no running water or facilities for showers. However construction started and I quickly had to learn about 'two-by-fours' and the likes. After completing the construction we carried on with jobs in the saw mill. I started out as a 'lumber-piler'. On weekends I also piled lumber at the planing mill, which was much easier because the boards were sliding easily.

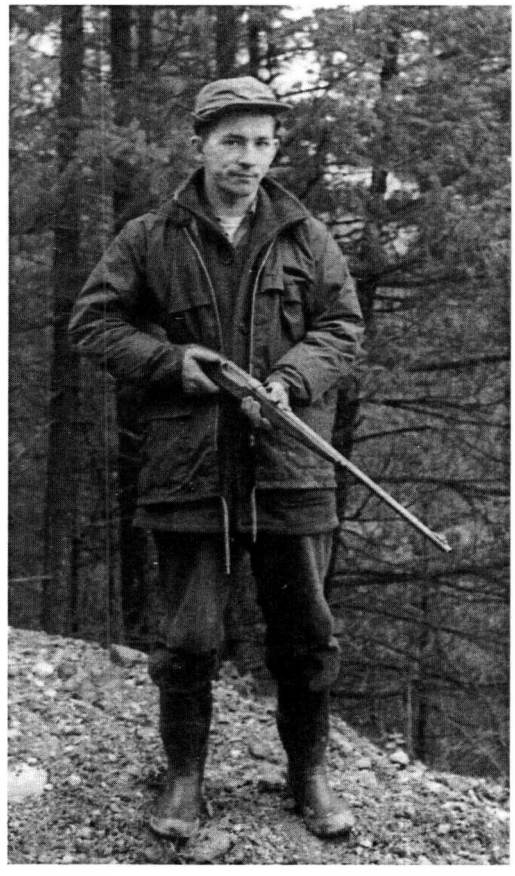

One day the man who rode on the 'carriage' in the saw mill and was called a 'setter', quit. The foreman asked me to try out for the job. In no time, I learned all the hand signals needed for cutting lumber the way the 'sawyer' wanted. That kind of knowledge later came in rather handy in beer parlors when placing an order. One day we were getting close to quitting time when the sawyer forgot to stop the carriage I was riding on. I will never forget the face of the 'canter man' as I passed him knocking off two '8X8 ties' that were bolted together and fastened to the main frame of the mill. I held on for good life to the railing which was behind me and after breaking the main cable which pulled the carriage, my flight through the sawmill ended up on the ground some 10 feet below from where I started. I came pretty close to being killed. As a matter of fact the sawyer told me, that he had visions of killing me, which did not leave him for years after the accident.

Firefighting

Sometime later in the summer, we were having dinner, when somebody hollered 'fire'. A high school student member of our crew and I immediately ran to the saw mill to fight the fire. By the time we got to the mill, the 'slab conveyor' was burning and the fire was quickly spreading towards the mill. I was no expert fighting mill fires but thought that we better wet down the spot where the conveyer enters the mill. So I hollered at the boy, not to go out on the conveyer, but to give me a hand to pour water on that end of the mill. In the mean time, the rest of the crew arrived and with the help of a pump doused the flames. All in all the saw mill was saved. The high school boy and I, feeling somewhat as heroes, hoped for some special recognition. However, we soon realized that we will not even receive a 'thank you' after we overheard a conversation between the sawmill manager and the owner. They felt it was unfortunate that the mill did not burn down as they could not collect money from the insurance.

Forester as a sawyer

Starting to work in 1959 as a forester for a company that had thirteen portable sawmills scattered around the ranger district was a challenge. There were over 150 sawmills in the Williams Lake ranger district at that time. The mills I visited were on timber sales from 'Meldrum Creek' to the 'Likely' general areas. I had to find the location of a lot of roads and timber sales in a big hurry. Meeting the individual mill owners was a very interesting and rewarding experience. It is true that they were all different in their approach to their jobs and people. Something was, however, very common among them. They had very little use for foresters! In their mind the few useful things foresters could do were locating roads, cruising timber, counting slings of lumber and not too many more. One day I visited a portable mill in the bush around 10 o'clock in the morning. Since this was close to coffee time I thought that the 'sawyer' deserved a rest. So, I suggested that he take a break and let me cut up some logs in the mean time. I was sure he did not believe that a forester could saw logs the proper way. He reluctantly agreed and watched my every move nervously and

with utmost curiosity. After I managed to split the last four inches wide plank into two equal boards I knew that I earned his respect more than was possible in any other way. The word quickly spread among the various mill-owners and I was called on to prove my 'sawyer abilities' time and time again.

Road locating.

I located many miles of main logging roads; two of them deserve some special mention. My company had the rights to log the Jorgonson-Wells ranch. Harvested timber from this site, however, would have had to be hauled through the 'Meldrum Creek -Fraser bridge' to Williams Lake. A very long and expensive trip, indeed. A new crossing on the Fraser River would certainly cut down on the long haul. After investigating possible crossings at five locations and tying, on the average, some two miles of ribbon on each side of the river, I picked a site at Buckskin Creek, where San Jose Logging already had a spar tree rigged up to float trees across the river. The hauling distance became one quarter of what would have been without the new crossing.

Another interesting road location job of mine was the approach to Williams Lake Creek. It turned out to be a good money maker in the early times when users had to pay a fee for using somebody else's right away. That road is still in use by the general public and has more history behind it then described here.

The Lignum secret.

Lignum Ltd decided in the early sixties to centralize its operations in Williams Lake and sold its Quesnel Lake holdings to a newly formed company called Weldwood. A new mill was constructed on the site where the present mill is and all logs felled on the various timber sales were hauled to Williams Lake. These were the final days of the portable sawmill operations. After centralizing operations, Lignum Ltd. was offered a buy out by another local company. All details relating to negotiations were to be kept in outmost secrecy. I was newly married at the time and true to my promise to the owner of the company, I did not tell my wife about the goings on. One day the general manager's wife told my wife that the big deal did not go through. Of course my wife did not know what was going on and gave me an earful, after my explanation, on why I should not have married if I have no trust in her.

Buying private timber

Lignum required a lot of private wood to keep the new facility going and it was my responsibility to buy the wood, either as standing timber or as logs delivered to the sawmill. I got to know most ranchers along the Horsefly and Likely roads during the time I spent looking for this kind of a supply. One day a tall American rancher called Sherman came to the office and told me that he wanted to sell a million board feet of Douglas fir. As part of the normal routine, I plotted his property on an aerial photograph and realized, that the timber in question did not belong to the rancher. I suggested that we look at the timber on the ground which will give me the opportunity to point out his mistake. After hearing the bad news, he insisted that we go to the previous owner who sold him the property with the understanding that the subject timber was part of it. Some highly tense discussion ensued between the two with the previous owner claiming no fault on account of buying the property himself with the same understanding, which he passed it on. And he asked me to adjudicate of what is wrong with what he has done.

A scary moment.

Vic Byzek was a terror among sawmill owners in Williams Lake during the late fifties and early sixties. He was a successful 'sawmiller' who knew no boundaries when it came to outbidding his neighbors at timber sale auctions. He so antagonized his competitors that they decided to take revenge. At one timber sale they forced him to bid so high that his creditors declared him insolvent and started bankruptcy procedures. My company ended up buying the mentioned timber sale and I needed to file a logging plan prior to operations. So, two potential contractors and I went out to the timber sale but found the road leading to the site blocked. I decided to knock on the door of the cabin next to the road to see if anybody is around to give us permission to proceed. An old man answered the door and slammed it shut after I entered. My companions noticed, that as he let me in, the old man picked up a hammer behind my back. I also felt that something may not be quite right and as I turned around I could see a short baldheaded old man raising a hammer in his shaky hand. The poor old man, who turned to be Byzek's accountant, never saw a soul during the entire winter and of course he did not know what happened to Vic Byzek earlier. His long solitude made him scared of all strangers. The two contractors on the outside were waiting a knock on my head and were prepared to rescue me if that happened. In the mean time I explained who we were and what we wanted to do. Everything was fine after that. When we returned to town, my two companions advised the general manager of Lignum to provide me with a body guard the next time I go out to places like Byzek's sawmill.

Tatlayoko Lake

One day I got a telex asking me to find a lake called Tatlayoko Lake. Apparently the owner of Lignum bought a timber sale from an acquaintance on Pender Street in Vancouver. The interesting thing was that even one of the land inspectors in Williams Lake did not know where Tatlayoko Lake was when I inquired with him. After finding out that the lake was in the 'Chilcootin country' some 174 miles from Williams Lake, I packed my own gas and set out for the trip. Alter a long drive I arrived at Alf and Gerry Bracewell's place. These wonderful people put me up for the night and rented me a horse for the next day. I located the timber sale after some 18 miles of horseback ride. It would have been easier for me to walk that distance since I have not been on a horse for years. On the way back the horse proved his worth though, when it stopped dead in its track and let a huge bear, most likely a grizzly bear, cross our path before continuing on. After completion of this mission , I started back to Williams Lake again not knowing that a sawmill will be located out there one day.

Native loggers.

The Department of Indian Affairs issued permits to log on Indian Reserves provided that native people do some of the logging. Indian loggers usually were competent at falling, limbing, cutting to proper log length and skidding of logs with their horses. My job was to go count all the logs before payments would be made. I found that there always were more logs in the bush then what the loggers made claims for. That finding enabled me to take their word and make advance payments without checking every log in the bush.

Later I had the opportunity to get to know the people who have done the logging as well as the people in the Indian Affairs office. It was important for me that our loggers get paid well and that others involved with building logging roads, loading logs, hauling to town get properly paid as well. Paying stumpage to

the Department was also important. Besides locating and building the main roads it was my job to organize as well as supervise the entire operation. I got to know the Dick family and one of the local chiefs called Charlie Robins quite well. They enjoyed a very good working relationship with me and made sure that my company got plenty of logging permits from the Department. In addition, I did learn a story or two from them. One day I asked Mathew Dick why he looked so sad. He explained to me that he can no longer hay on a specific property close to Joes Lake. He went on to explain that he used to hay there for years but the white man discovered that the property in question belonged to him, not to Mathew.

Lunch with the Dick Family

My other experience with the Dicks was in their cabin on the Reserve. It so happened that I was doing some road locating near their cabin and was about to sit down and have my lunch when one of the family members noticed me and asked if I would have lunch with them. I went into the cabin which must had about eight or ten people in it. They offered me moose stew and smoked fish. I said I will have some of their food if they will have some of my lunch, which I carried in my cruising vest on my back. So we made a deal and started eating. After a few bites one of men asked me if I was not scared of being poisoned. I told him that I was not scared at all because I waited for them to have the first bite before I bit into their food. Accordingly, I explained they will die before I will if the food was poisoned. We all had a good laugh after that friendly joking. We finished our lunch and went on our different ways. Mathew later explained that they were very happy to have lunch with me since I was the first white foreman who sat down with them and ate from their table. I learned a lot from what I called my native loggers throughout our relationship. Our good relationship manifested itself when one of them put his hand on my shoulder in town, in front of my wife, called me the white chief and asked for some money in advance of his log deliveries.

Never know whom one meets in the bush.

Locating a main logging road and completing a logging plan in the Horsefly Lake area was one of my jobs in the early 1960-s. The only access to my area of concern was by boat across the lake. I was to find a cabin and a man called Don Peters on the north shore, who was to serve as my 'compassman'. After locating my man we discussed the task at hand and started to work the next day. We started on the road location before attempting the logging plan. It was interesting to observe that Don put a harness on his dog to carry a couple of cans of food for us. The main road location progressed well and the days seemed to pass very quickly. Every evening we returned to the cabin and had good chats before turning in. I noticed that Don kept his handgun on the table next to his bed. On questioning him, he laughed and told me stories that made me a little worried. Once he shot his own tow one night mistaking it for a squirrel. He also told me that he used to fire his rifle across the lake as a hobby. I was getting a little uneasy but we pushed on with the work. One day we just about finished locating the main road and needed to tie in the end to some legal reference point such as the timber sale boundary or a known corner post. We ran out of daylight while looking for that tie in and ended up spending the night in the bush. I was aware that in our earlier discussions he kept calling me 'son'. That night at supper he asked me to take a guess why he calls me like that. After telling him that I had no idea, he told me the story of his life. Don used to be a major in the British Army before the war. He married a wealthy woman and was honeymooning with his bride in Spain when the Spanish civil war broke out. He got involved in Franco's cause against the communists and left his new bride in order to enlist in Franco's army. On his return to England he was stripped of his army rank and ended up immigrating to Canada. Don never saw his wife again but he knew that she bore him a son, who would be the same age as me. In Canada he ended up prospecting near Horsefly Lake and that is where I met him. Don and I completed our work and got along very well during the rest of the time we spent together. Later we even found out why we ended up spending that night in the bush, because what we were looking for was not there. After completion of our work I left all the surplus cans of food for him, which he reluctantly accepted. I left Don, his dog and the cabin in accordance with Cariboo custom, that is the way I found them.

(Szalkai András, Class of '59)

ÉLETUTAK–ÉLETPÁLYÁK

(Ezen rovatunkban ritkábban látott vagy távolabbra került társink életének olyan részleteit szeretnénk bemutatni, amelyek segíthetnek egymás jobb megismerésében. Minden számunkban probálunk megszólaltatni legalább egy, az 1956-os állapotokat tükröző, évfolyam tagot. Az elmondottak, talán történelmi fontosságúak is lehetnek az utókor számára)

Beszélgetés Kapitány Gyula, volt I éves hallgatóval

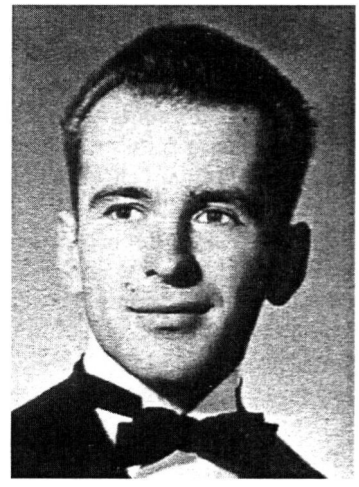

Mikor vonultál vissza az aktív foglalkozásttol és mivel töltöd manapság napjaidat?

Hát én kétszer mentem nyugdijba. Először 1992-ben, harminc éves munka után a Canadian Forest Products vállalattól. Azután dolgoztam hat évet a 'taxol'-t gyartó vállalattal, utána még konzultáltam egy másik öt évet. Végül tavaly áprilisán egészen leálltam. Azaz most már csak Pászner Lacinak segitek a 'fából-alkohol üzem' szervezésében. Igy most több időm van feleségemmel és kislányommal tölteni. Drága feleségem igen szereti a házat szebbíteni, javítani és a kert is elég nagy, így állandóan sok a munka. E mellett munkálkodom a helyi Gideon szervezetben és teniszezek hetente 3-4-szer a klubomban. Közben a kislányom is tele van programmal: cserkészet, zongora, ballet, uszás, rajzolás, sielés stb. Igy hát nincs unatkozás!

Milyen munkakörökben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jenek, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?

1961-ben végeztem a balekokkal. Mint erdőmunkás kezdtem dolgozni Kanada egyik legnagyobb faipari vállalatánál a Vancouver szigetén. Álmomban még most is ott járok a szigeten, dolgozom a fiatal erdőben, vadászok a hatalmas fák között, halat fogok a tengeren, avagy épen sielek az 'én hegyemen', Mt. Cain-en. Azt a helyet én fedeztem fel és csináltattam járási parkot belöle, és ahol egy kicsi, de nagyon szép, járási sitelepet épitettünk vezetésemmel. Büszke voltam arra, hogy kemény munkával feldolgoztam magamat és főerdész lettem. Felelős voltam egy több mint 300 ezer hektáros gyönyörű erdő-állományért a Nimpkish folyó völgyében, amely arról hires, hogy ott nőtek, és most is nőnek, Kanada legnagyobb, legmagassabb Douglas fenyői. Ebből az erdőböl eredt az a vastag 'sárga cyprus' falap is amelyből emléktáblát faragtatott a Sopron Alumni és amelyet én adtam át Sopronban az erdészeti karnak 1990 novemberén. Ott van most is a falon az egyetem aulájában.
1992 -ben, 55 éves koromban nyugdijba mentem de rögtön elkezdem dolgozni egy kis bio-kémiai vállalattal mint tiszafakéreg *(Taxus brevifolia)* anyag beszerző, amiből egy rák elleni orvosságot, 'taxol'-t gyártottunk. Ugyanakkor, vezetésemmel kisérleti munkát is folytattunk a világ minden részéről gyüjtött magas taxol-tartalmú növények ültetvényes szaporitásával. Ott dolgoztam öt évet, utána pedig még, azon a témában mint konzultáns működtem hat évig. A vége felé mindig kevesebbet és kevesebbet dolgoztam, igy az jó átmenet volt a végleges nyugdijba menetelhez. Utolsó munkám sokkal könyebb volt és jól is fizetett, de az 'igazi erdész' munka ott volt a szigeten, a nagy erdőben. Nem csoda, hogy álmomban leggyakrabban még mindig ott járok !

Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képesség (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

Anyám tanitónő, Apám történelem és magyar szakos tanár volt. Nálunk a jótanulás alapszabály volt. Pesten jártam az Apáczai Csere János Gyakorló gimnáziumba. Szerencsés voltam. Magyarország legjobb tanárai.tanitottak minket. Magyar nyelv tanáromat szerettem legjobban. Neki köszönhetem, hogy később könnyű volt dolgozatokat irni, ami nagyon segitett mind az egyetemen, mind később a munkámban. A 'Soproni Kar' jól előkészitett szakmailag munkámhoz. Igen hálás vagyok tanárjainknak, hogy segitettek diplomám megszerzésében. Mint vezető ember, szervező készségem, türelmem, embertárs tiszteletem segitett legjobban munkámban.

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Szüleim, testvéreim, minden rokonom Magyarországon maradt. A 80-as és 90-es években sokat jártunk haza. Szüleim közben elhaltak, igy már nem voltam otthon tiz éve. Testvéreimmel jó kapcsolatom van és ha minden jól megy akkor a nyáron hazamegyünk.

Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása?

1973-ban nősültem elöször. Mint fiatal erdész feleségül vettem egy csinos magyar lányt, Császár Máriat (Riát) és ott éltünk boldogan a nagy erdőben 28 évet. Az idilt csak az rontotta, hogy nem született gyermekünk, pedig nagyon szerettnük volna. Ria ovódát tanitott több mint tiz évig és házunk, kertünk sokszor tele volt 'kölcsön' gyerekkel. I990 tavaszán Ria beteg lett méh rákkal. Megoperálták, de a rák már elterjedt testében. Amikor 1990 novemberén a faragott emléktáblát átadtam Sopronban beteg feleségem még velem volt, de akkor már tudtuk, hogy a rák elleni harca nem biztató. Ez volt Ria utolsó útja hazánkba, szereteinkhez. Visszatérve az orvosok már felmondtak és már csak abban biztunk, hogy az új, tiszafa kéregből készült orvosság fog segiteni rajta. Èn probáltam a gyógyszer helyi gyártását elősegiteni, de mire tényleg beadható orvosság lett belöle, Riának már nem használt. Ez volt életem legnehezebb szakasza. Az segitett, hogy keresztény barátaink támogattak és hitben megerősödve vészeltem át azt a nagy probát. Ria elhunyt 1992 januárján és én magamra maradtam, de Isten segitségével ismet új életet kezdhettem. Még Ria betegsége folyamán vállalatom felajánlotta, hogy nyugdijaba mehetek 55 éves koromban, hogy utána nézhessek feleségemnek. Akkor kezdtem el dolgozni a texolt gyártó vállalatnál, ahol a tulajdonos és legtöbb kollégám kinai volt. Közel egy év azután, hogy özvegy lettem, egyik kollégám bemutatott egy aranyos, fiatal kinai hölgyet, Na-t, akit feleségül vettem 1993 végén. Masfél év után feleletet kaptunk imánkra, amikor megszületett kislányunk, szememfénye, Margitka. Ez számomra egy csoda volt.

Van-e magyarságtudata kislányodnak, érdeklődik-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszél-e magyarul?

Kislányom büszkén mondja, hogy ő félig magyar, félig kinai, de kanadai. Sajnos magyarul csak imádkozni tud. Elég későn, három és fél éves korában kezdett el beszélni és az orvosok azt javasolták, hogy ne 'zavarjuk' a sok nyelvvel. Később megbántuk, hogy hallgattunk rájuk. Most francia iskolába jár és otthon angolul és kinaiul beszélünk hozzá. Igy a magyar sajnos elmaradt. Tervünk az, hogy majd elmegy haza egy nyárra és akkor majd megtanul magyarul is.

Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit

Apám tartalékos katanatiszt volt és csak a háború végén hivták be 1945 végén. Amikor visszavonuló ezredét kivitték Németországba a család is vele ment. Ő aztán amerikai fogságba került mi meg közben menekült táborban éltünk egy kis bajor városban, Durahban az Iller fojó partján. Ott jártam német iskolába fél évet. 1947-ben hazamentünk. Közben mindenünk elveszett, de boldogak voltunk, hogy éltünk és együtt voltunk. Szüleim jobb állást keresve, mi sokszor költöztünk (Alsódabas, Pánd, Monor, Isaszeg, Veresegyház). Igy mozgalmas gyerekkorom volt. 1956 oktoberén Gödöllőn másodéves agráros voltam. Csatlakoztam az egyetemi forradalmi csoporthoz és, amikor november 4.-én 300 orosz tank vágtatott Pest felé, mi beástuk magunkat az út mellé és vártunk rájuk, hogy feláldozva magunkat adjunk időt a pesti forradalmároknak elkészülni a harcra. Ezt valaki besughatta az oroszoknak, mert a tankok kitérővel elmentek Isaszeg felé, ahol pár tankot elveszitettek a mocsárban (ugyanott ahol 1848-ban a magyarok benyomták az osztrákokat a mocsárba a hires isaszegi csata alatt!). Igy, Isteni gondviseléssel, lövés nélkül elértük célunkat és lelasitottuk őket. Ezután álig felfegyverkezve felmentünk a Bükkbe, hogy partizán harcot folytassunk az oroszok ellen. Ott voltunk két hétig, de semmi orosz nem jött közelünkbe. Igy beláttuk tervünk hiábavalóságát és szétszállódtunk. Még mást is csinaltunk, ezért én nagyon féltem, hogy elkapnak és kivégeznek. Igy igen megörültem, amikor a Szabad Európa Rádión hallottam, hogy a soproni erdészeti kar nagy része átlépte a határt és meghivást kapott Kanadába, tanulmányaik folytatására. Ez a pár másodperces hir eldöntötte sorsomat. Rögtön elhatároztam, hogy én is kimegyek, csatlakozok és tanulok erdőmérnöknek Kanadában. Nem tudván, hogy tervem kivihető-e, szülemnek csak annyit mondtam, hogy kimegyek egy barátommal a határhoz

körülnézni. Isteni gondviselés továbbra is segitett mert November 23.-án sárban kuszva Répcevisnél sikerült átmenni a határon. Nem messze tölünk lövöldöztek az oroszok, de mi átszöktünk baj nélkül és rövidesen a transkircheni menekült táborban találtuk magunkat. Mivel nem volt türelmünk 3-4 hetet várni, kiszöktünk a táborból és bügyökkel felmentünk Bécsbe. Ott egy egyetemi tanulókat segitő bizottságtól kaptam igazitó irást és elég pénzt vonatjegyre St. Wolfgang-ig, a soproniakhoz. Vlaszaty Dönci, gimnazista osztálytársam Pesten, volt az egyedüli akit ismertem a soproniak közül. Dönci bemutatott Roller dékán úrnak mondván : "A Kapitány rendes gyerek, jó erdész lesz belőle". Hát azzal el is fogadtak! Az a pár nap, harc, szökés és ahogy 'egyes egyedül' kóboroltam a nagy idegenben, lett életem legizgalmasabb pár napja. Ahogy őseink is kergették a 'csoda szarvast', én is úgy mentem egy új, szabad életet kezdeni az 'igéret földjére', Kanadába. A többi már, ahogy az angol mondja: historia.

Beszélgetés Dibúz Jenő volt IV. éves hallgatóval

Mikor vonultál vissza az aktív foglalkozásttol és mivel töltöd manapság napjaidat?

Nyugdíjba mentem 1996 január 1-én 32 évi munka után. Nyugdíjba menésem után mindjárt megalakítottam magán (JJD Consulting) konzultánsi cégemet és körülbelül 3-4 hónapot töltök egy évből konzultáns munkával. Konzultási munkám többnyire külföldre terjed ki, ebbe beleértve Magyarországot is. Konzultáns munkát végeztem és még mindig végzek a faipari termékek minden ágában. Az év többi részét többnyire helyszini (itt USA-t értem) és külföldi utazással töltjük. Évente megyek Magyarországra és még eddig minden évben sikerült egy hosszabb, más külföldi utat is tennem Magyarországon kívül. Megjártam Nyugat Afrikát, a Görög Szigeteket, a Fekete Tenger környékét, Ázsiát, dél-kelet Ázsiát, közép és dél Amerikát és még sok sok más részét a föld tekénken.

Milyen munkakörökben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jenek, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?

1959 május végén végeztem és mindjárt munkát kaptam a British Columbiai provinciális kormány erdőmérési osztályán, ahol előzőleg is dolgoztam a nyári szünetekben, tanulmányi éveim során. Mivel a nyári alkalmazások során a 'compassman' és 'tallyman' beosztásokon már túl estem, végzésem után mindjárt kaptam egy csoport-vezető beosztást. Munkám a nyári hónapok alatt erdőbecslés volt és a téli hónapokban pedig az adatok feldolgozását végeztem Victoriában. A diák évek nyári munkái alatt az erdőbecslést még a földön végeztük. 1959-ben, végzésem után az erdőbecslést már helikopterről, légifényképek segítségével végeztük.

Mivel abban a munkakörben nem láttam sok jövőt és lehetőséget pályafutásom kialakulásában 1962-ben elmentem tovább tanulni. Kaptam ösztöndíjat a University of Washington egyetemen ahol 1962 szeptemberében folytattam tanulmányaimat. Úgy-szintén 1962-ben Bruckner Judit volt évfolyamtársammal házasságba léptünk. 1964 májusában megszereztem a MSc (Master of Science) oklevelet fatechnológiából és alkalmazott fakémiából. Tanulmányaim bébefejezésével sikerült elhelyezkednem a Reichhold Chemicals, Inc., egy kémiai anyagokat gyártó nemzetközi cégnél Tacoma városában, Washington államban az USÁ-ban. Ez a cég Hamburgban, Németországban alakult meg az 1800-as évek végén. A cég ipari alkalmazásra használó kémiai anyagokat gyártott. Ezek között voltak különböző műgyanták és enyvek, kórházban használható fertőtlenítő szerek, fatartósító kémiai anyagok, katalizátorok, stb. A cég laboratóriumában mint fatechnológus kezdtem pályafutásomat a felsorolt gyártott anyagok továbbfejlesztésén, azoknak a faiparban való jobb alkalmazásán dolgoztam és természetesen az új anyagok kutatásán is. Gyorsan kiderült hogy, milyen fontos volt az erdőmérnöki háttér és mennyire segített a soproni egyetem alapos kiképzése és a tananyagok részletes elsajátítása. Munkakezdésem után elég hamar előléptettek a laboratórium egy részlegének vezetőjévé. Gyorsan haladtam a ranglétrán és néhány éven belül az egész laboratórium vezetőjének neveztek ki. Először a tacomai részlegnél, majd rövidesen a cég összes részlegénél, ahol ugyanazokat az anyagokat termelték. Pár évvel később műszaki igazgató lettem a cég 'Overlays Division' felületeken

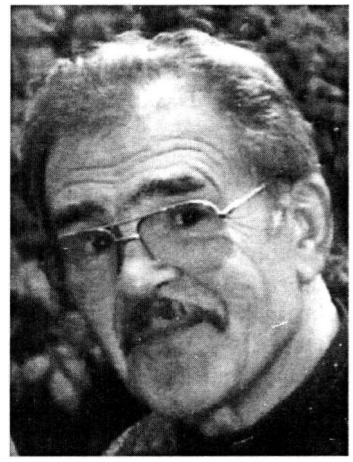

alkalmazott anyagok részlegénél. Főként a felület befejező, különböző minőségű dekorpapírok műgyanta átitatásával és azok felületi alkalmazásával foglalkoztunk. Kutattunk feno, poliészter, urea, melamine, stb. alapú műgyantákat, ezek alkalmazását farost, furnír és forgács lemezek felületén és mint ragasztó-anyagokat azok gyártásában. 1988-tól 95-ig, nyugdíjba vonulásomig a műszaki igazgató szerepét töltöttem be, ami a cég minden technológiáért, gyártási módszereiért és technikai tanácsadásért tett felelőssé a világ minden táján ahol a cég üzemelt. Az volt a legmagasabb poziciót, amit pályafutásom alatt elértem. Két szabadalmam is megjelent és több alkalommal publikáltam különböző szakmai folyóiratokban. Műszaki beosztásom mellett szintén foglalkoztam piackutatással és anyageladással. Többnyire csak a speciális anyagok eladásával és a vállalatnak speciálisan kiválasztott kuncsaftjaival és azok megtartásával foglalkoztam. Hogy azt a feladatomat is jól végezem, beiratkoztam esti tagozatra az egyetemre (Pacific Lutheran University), hogy megszerezzem a kandidátusi oklevelet üzleti vonalon is. Pályafutásom alatt elég korán kezdtem hivatalos utakra járni a világ minden tájára. Először mint a vállalat technológiai szakembere a cég üzemei és laboratórumai között, később, amikor magasabb beosztásba kerültem, akkor már üzleti ügyeket bonyolítottam le és a vállalat terjeszkedésében töltöttem be nagy szerepet. Itt az USÁ-ban mint egy 'műszaki nagykövet' szerepeltem cégem 54 üzeme között. Harmickét éves pályafutásom alatt szerencsés voltam, mivel a világ minden földrészét és azokon belül sok, 72 különböző országot bejártam. Sok esetben többször utaztam ugyan abban az országban. Mint említettem 1964-ben kezdtem munkám a Reichhold kémiai válalatnál de mivel a capitalista világban vagyunk az én cégem se különbözött a többitől és 1989-ben a cég úgy döntött hogy a különböző fenol alapú anyagokat gyártó részlegeket le zárja és a jól működő részlegét pedig eladja. A mi

diviziónkat egy norvég cégnek, a Dyno Industries nevű vállalatnak adták el. Az új cégnél én ugyan abban a beosztásban folytattam munkámat, avval a különbséggel, hogy felelőségem még jobban kiterjedt, mivel ennek a cégnek még több országban voltak üzemei.
Munkám minden részét és periódusát szerettem. Szerettem az új anyagok kifejlesztését és kutatását, az új anyagok gyártási modszereinek megalapozását, vevőkkel való kapcsolatokat és természetesen élveztem a főnöki beosztásomat, ahol emberekkel kellett foglalkozni. Karierem zenitje az volt, amikor az utolsó öt évben, különböző technikai, piaci és gyártási szemináriumokon előadásokat tartottam több száz főnek, amit folytattam nyugdíjba menetelem után is. Ezek a szemináriumok több napostól több hetekig tartottak.
Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?
Mivel Soproni egyetemen kezdtem tanulmányaim, ahol ki voltam téve a sok különbözö tantárgynak, azok megtanulásának, fontosabb részek elsajátításának és praktikus alkalmazásának, az ottani gondolkodást folytatva végeztem az egyetemi taulmányaimat. Ennek köszönhető, hogy pályafutásom alatt tudtam részese lenni minden téren úgy a műszaki mint gyártási és piaci vonalon a sok kihívásnak és sikeresen találtam választ a rengeteg felmerülő feladatok megoldására. A harminckét éves pályafutásom alatt nem egyszer kérdezték tőlem, hogy "Ezt hol tanultad? Hogy-hogy te ehhez is értesz?" A soproni egyetem sok szintűsége megtanított bennünket logikusan gondolkozni és a problémák tárgyilagos megoldására. Persze nem szabad elfelejteni, hogy nekünk emigrált magyaroknak keményen kellett dolgozni, pláne pályafutásunk elején, amíg be nem bizonyítottuk képességeinket. Ki-ki, ahol dolgozott és ehhez még az is hozzá járult, hogy angol nyelvtudásunk nem a legjobb volt a kezdet kezdetén. Úgyszintén, ehhez még hozzá kell adni az egyéni rátermettségünket is, hogy sikereinket és Soproni hírnevünket megalapozzuk.
Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?
Miután 1965-ben lényegesen megkönyebbültek a politikai viszonyok Magyarországon, családommal sokszor jártunk Magyarországon. Az utolsó 15 évben, 1990-től kezdődően minden évben igyekeztünk hazalátogatni. Többnyire szüleinket, otthon maradt testvéreinket és a roknoságot látogattuk meg. Természetesen nem szabad kifelejteni a barátokat sem. Ugyan akkor nem kihagyva a lehetöséget hogy Magyarországot, Erdélyt és Felvidéket is megismerjük. Az utolsó évek folyamán úgy igyekesztünk tervezni Magyarországi útjainkat, hogy mindíg sikerüljön az évfolyamunk otthon maradt részének az évi találkozóján részt venni. Úgyszintén vannak szakmai kapcsolataim is Magyarországon. Több faipari válalattal volt és van kapcsolatom.
Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása?.
Volt évfolyam társammal, Bruckner Judittal 1962-be kötöttünk házasságot Vancouverben. Házasságunkból két fiunk született, Balázs 1964-ben és Péter 1966-ban. Mindketten egyetemet (University of Washington) végeztek. Balázs tovább folytatta tanulmányait Magyarországon Szegeden és utánna Bloomington, Indiana államban szerezte meg kandidátusi oklevelét pedagógiában. Ő most egy magániskolában tanít, Illinois államban. Péter fiunk az egyetem befejezése után úgy döntött, hogy bútor asztalos lesz, miután meg próbálta a szobrászatot és más művészi szakmákat.
Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélne-e magyarul?.
Balázs és felesége, Dóra szegedi kislány, három unokával ajándékozott meg bennünket. Mivel Balázs jól beszél magyarul és felesége is magyar, mind a három unoka beszéli a magyar nyelvet. Péter és amerikai felesége, Mica szintén megleptek bennünket egy kis unokával. Péter is beszél magyarul, de mivel felesége csak angolul tud még kérdéses hogy kislányuk megtanul-e magyarul.
Mindkét fiunk sokszor látogatott el Magyarországra szüleikkel és később nélkülünk is. Volt alkalmuk sok mindent megtanulni és tudatában lenni, hogy ők honnan származnak.
Hányan vannak 'utódaid' (gyerekek, unokák), merre szóródtak, mivel foglalkoznak?
Mint már említettem, két fiunk van és összesen 4 unokánk, de még reméljük, hogy lesz további szaporodás Péteréknél. Balázs és családja kelet USA-ban Palatine, Illinois államban, Péter és családja pedig Seattle, Washington államban, közel hozzánk élnek.
Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit
A Kanadában kivándorolt, Vancouverben végzett Soproni erdömérnökök, de a még Sopronban végzettek között is csak páran vagyunk akik a faipar kémiával összekapcsolt ágában dolgoztunk és fejlesztettük ki képességeinket, hogy a farost tulajdonságait egybekössük a különböző műgyanták felületi alkalmazásával. Kutatásaim során én nem csak a furnír, forgács és egyébb lemezek használatát és alkalmazását bövítettem ki hanem azok több rétegű alkalmazási tulajdonságait is. Úgyszintén találtam új módszereket a papír/műgyanta gyártására és összevonására úgy mint azok használatára. Például a nyomtatott műgyanta/üvegszál lemezek alkalmazása a 'printed circuit' (nyomtatott áramkörlemez) gyártásban , főleg a 'memory chip' (emlékező lemez) a számító gépeknél való használatuknál. Újabb alkalmazásokat kutattam ki a különböző műgyanták (melamin, fenol, poliészter, urea) és papír összevonásával készült dekor papíroknak. Sokat fényképeztem az életemben és még mindíg ügyködök ezen a téren. Most készítettem el az évfolyamunk, úgy a kivándorolt mint az otthon maradt részének, évi találkozóiról egy albumot, amit az idén eljutattok Sopronba az egyetemi múzeumnak, hogy a jövendő diákoknak legyen alkalma minket megismerni. Minket, akik politikai okok miatt hagytuk el hazánkat, megáltuk helyünket a nagyvilágban és jó nevet szereztünk hazánknak, Alma Materunknak. A jövő nemzedékei talán a Kapocs lapunk olvasásakor tudják majd meg, hogy elődjeik mit is csináltak. Üzenem a fiataloknak: "Olvassátok amit írtunk és emlékezzetek rank, akik elmentek és már jó egypáran messze tájon, idegen földben nyugszanak Ápoljátok hagyományainkat mindíg szeretettel"

Beszélgetés Orlóci (Mihály) Márta volt V. éves hallgatóval

1. Mikor vonultál vissza az aktív foglalkozásttol és mivel töltöd manapság napjaidat?

Elszaladtak az évek, de nyugalmazásról szó sincs. Pályát sem változtattam, csak az érdeklődésem mezője növekedett. Szakmai és baráti kapcsolataink évről-évre gyarapodtak. Ez jórészben Laci kutatómunkájának az eredménye. Sok helyre meghívták, mint vendég professzort, több esetben hónapokra. Legtöbbször kutatótárs voltam. Így az én szakmai tudásom és élményvilágom is gyors ütemben gazdagodott. Értekezletek, kurzusok és kutatási programok tették lehetővé majd minden földrész többszöri látogatását és gyakori európai utjainkat is. Ezeket előzetes egyetemi nyelvkurzusokkal (spanyol, olasz és francia) próbáltam érdekessé tenni. A hosszabb külföldi tartózkodást is mindig hasznosítottam. Hawaii-ban egyetemre jártam. Geológiát, tengeri állattant és növényanatómiát hallgattam. Honoluluban irtam 'Hawaii' című ismeretterjesztő könyvemet (http://ecoqua.ecologia.ufrgs.br/~lorloci/Files/Peony)
A többszörös dél-amerikai útjaink során a sajátos növényvilág tanulmányozása mellett, sok, azelőtt ismeretlen élménnyel gazdagodtam. Élveztem az emberek meleg, latin temperatumát. Megszerettem a nekem teljesen új és melodikus, tradicionális gaucho (braziliai és argentiniai cowboy) zenét. Különlegesek voltak a modern festészeti tárlatok. Terepmunkáink során igen felébresztették érdeklődésemet a régi (300-400 éves) argentiniai-braziliai-paraguayi Jezsuita missziók (Mission Territory), illetve templom romok. Érdekes múltjuk jelentős részét alkotják a három ország XVII. sz. történelmének. A romokhoz fűződő eseményeket remekül tolmácsolja a Mission c. film. Elgondolkodtatott a kínai Nagy Fal és annak történelmi jelentősége. Elkápráztatott a teljes hadidíszben, csatára készen álló 6000 cserépkatona (Terra-cotta soldiers), akik fegyelmezett katonai felállásban ma is védik, a több mint két ezer évvel ezelőtt elhúnyt császárjukat. Fantasztikus művészi alkotás. Templomi áhitattal szemlélődtem a falba vájt imabarlangokban (I-IX sz., Mogao Ku, Az ezer Buddha Barlangok). Megcsodáltam Buddha sok féle formáját és apostoli seregének változatos sokaságát. Vonattal útaztam keresztül Kínán, a híres Selyem Út vonalán. Úgy éreztem, hogy rám várt szép virágjaival a helyi lósóska (Rumex sp.) a tikkasztó Gobi sivatag (Kína) közepén. Ezekről a rendkivűl érdekes, egyedülálló, szinte izgalmas élményeimről bővebben irok a 'Vándorlások'-ban. Sok időt töltök Kathryn (10) és Ruth (7) unokáimmal. Úgy éreztem, hogy Nekik ismerniük kell nagymamájuk eredetét, erdélyi-magyarországi vándorlásait és életünket. Lányomnak és Nekik irtam a 'Vándorlások' c. könyvemet (lásd Laci 'Ecoqua' web-lapját). Irok, és rendszeresen lektorálok a kétszeres akadémikus és díszdoktor férjemnek, de másoknak is.

2. Milyen munkakörökben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered 'zenit'-jenek, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?

Pályafutásom nagyrészében lelkes kutató és irótárs voltam. Tekintettel az erdőmérnöki, botanikai és biológiai képzettségemre, szeretném azt hinni, hogy értékes munkatárs vagyok (ebben Laci is megerősít). A leírott események és lehetőségek, no meg talán a kemény munka is, eljuttatott az újszerű, matematikai alapokon nyugvó ökológiai ismeretek világába. Az amerikai sivatagok változatos növényvilágának tanulmányozása közben felébredt érdeklődésem a Papago indiánok életmódja iránt. Erről egy kis könyvecskét irtam 'Papago Indiánok, óriáskaktuszok' címmel. Sokszorosításban került néhány olvasóm kezébe. Ebből az idöből több tudományos cikknek is társszerzője vagyok. Ezek megjelentek az Ecology és Vegetation Science folyóiratokban. Ezekben az években Laci a közremüködésemmel irt egy tankönyvet, a felsőbb éves ökológus diákoknak. A könyv satatisztikai ökológiával foglalkozik.
A kilencvenes évek elején erdélyi rokonaim meghívtak látogatóba. Élményeimből és személyes tapasztalataim leírásából született meg második könyvem 'Csíksomlyói Zarándoklat' ami megtalálható Laci 'Ecoqua' lapján. Néhány példány szülőfalumba, Lövétére is eljutott. A legnehezebb és részemre a legszebb munkakör a biológiai-botanikai laboratóriumok tanítása volt, a University of Western Ontario Tudományok (Sciences) szakán. A tantárgyat elsőévesek vették évi 800–1200 létszámban. Ezeknek jelentős hányada külföldi volt, akik különösen nagy számban látogatták konzultációimat mert értették angol kiejtésemet és talán értékelték alapos felkészültségemet, türelmemet és készségemet. Időigényes volt az előkészület és a laboratóriumi jegyzőkönyvek javítása. Ezektől függetlenül nagyon élveztem a tanítást. A 14 éves szakmai kiértékelési (student evaluation) átlagom 4.3 volt (a legmagasabb 5.0), melyet nem kis büszkeséggel irok le. Szép évek voltak!

3 Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

A szorgalmamat Édesanyámtól örököltem, elkötelezettségemet Tőle tanultam. Alapvető középiskolai végzettségemnek köszönhetem műveltségemet és bizakodó életfelfogásomat.

4. Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Sajnos szüleim és két testvérem Magyarországon elhaltak. Emiatt jelenleg kevés kapcsolatom van az országgal. Árpád öcsém Kaliforniában él. Gyakran látjuk egymást. Élő rokonaim főleg Erdélyben vannak.

5. Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása?

Egy leány gyermekünk van, Martha. Én neveltem Őt. Egyetemet végzett. Földrajz-Ökológia szakos. Férjes asszony. Tőlünk 100 km-re, Ayr-ben (Ontario) laknak. Gyakran vagyunk együtt.

6. Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?

Leányunk Magyar szokásokban nevelődött. Beszél, ir és olvas magyarul. Többször járt Magyarországon. Mindig büszkén,

kissebségi érzelmek nélkül használja anyanyelvünket, még nyívánosság előtt is.

7. Hányan vannak 'utódaid' (gyerekek, unokák), merre szóródtak, mivel foglalkoznak?

Két kislány unokánk számos Magyar szokást vett át és igen tudatos a család eredetéről, Magyar mivoltáról. Magyarul szólítanak bennünket. Nekik 'Nagymama' és 'Nagypapa' vagyunk.

8. Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit

Majd félévszázaddal ezelőtt fedeztem fel a kézimunkázás nyugtató örömét. Szabadidőmben goblein képeket hímeztem. Szép és eredeti gyüjteményt alkottam az évek során. Ezek otthonunk díszei. Néhány ezekből elsődijjat nyert az Ontario Handicraft kiállításon. Néhány esztendőt a helyi Indián és Régészeti Múzeumban is dolgoztam, mint önkéntes. Ezen a vidéken élő (500-600 évvel ezelőtt) Neutral indián törzsek múltjával ismerkedtem meg. Hasznos évek voltak.

Szomorú szívvel fogadtam a Magyar kormány határozatát, mely szerint a külföldön élő, magát magyarnak valló polgárok nem kaphatnak Magyar útlevelet. Az én magyarságomat immáron harmadszor tagadta meg hazám.

Letter from László Orlóci, former V. year student at the Sopron Division of UBC

Dear Laci: May I, in response to your call for an interview, present materials differently structured to appear in Kapocs in the letter format. I should begin with saying in the most direct manner how fortunate I feel having had Márta and daughter Martha on my side with whom I found a focussed and enjoyable family life, and a solid basis for a successful career in Academia. Márta's advice and support helped me to create my own environment with emphasis on science away from the noisy, elbowing crowds. Regarding details, may I draw your readers' attention to materials available in my web page at the address that Marta gave in her interview. In the following I give demographic information, pay tribute to those who launched me into science, describe briefly my three decades of, professorship, and finally mention what I am doing now as Emeritus Professor.

Personally speaking

LÁSZLÓ ORLÓCI (Esztergomtábor, 1932) **Education**: Erdész Gimnázium (1952), Sopron; BSF (1958), Sopron-UBC; MSc. (1961) and PhD. (1964), University of British Columbia (under V.J. Krajina); Post-doctoral training (1964-65), University College of North Wales, Bangor (under Peter G Smith). **Honours, perecognition:** FHAS (Magyar Tudományos Akadémia Külső Tagja), Budapest (1990); FRSC (Fellow, Canadian Academy of Science, The Royal Society of Canada), Ottawa 1997; INTECOL Distinguished Statistical Ecologist, University of Manchester, England (1994); Doctor of Science *h.c.*, Università di Trieste, Italy (1996); Twentieth Century Distinguished Service Award in Statistical Ecology, the Ninth Lukács Symposium in Statistics at Bowling Green State University, Ohio (1999), Honorary Academic Advisor and Visiting Professor, Northeast Forestry University, Harbin, China (1994). **Employment at the University of Western Ontario (UWO)**: Assistant Professor (1965-1969); Associate Professor (1969-1972); Full Professor (1972-1996); Emeritus Professor, UWO (1996-). **Employment international:** Visiting Professor, University of Hawaii at Manoa, Honolulu (1972, '79, '86, '93, '99), New Mexico State University at Las Cruices, USA (1987), CNPq and Universidade Federal Rio Grande do Sul (UFRGS) at Porto Alegre, Brazil (1990, '92, '93, '94). **Short Course Director/Lecturer/Speaker**: University College of North Wales, Bangor, UK (1965), University of British Columbia, Canada (1966), Universidad Autonóma Metropolitana, Ciudad fel Mexico (1967), University, of Toronto, Canada (1967), University of St. Andrews, UK (1968), University of Kansas, Lawrence, USA (1968), Kent State University, Ohio, USA (1969), Cambridge, UK (1969), Ohio State University, Columbus, USA (1969), Yale University, New Haven, USA (1969), Queen's University, Kingston, Canada (1970), Laval University, Quebec, Canada (1970), Geobotanical Institute, Rinteln, Germany (1970, '71, '72), Czechoslovak Academy of Science, Prague (1973), Centre National de la Recherche Scientifique, Montpellier, France (1975, '80, '82), University of Victoria, Canada (1975), Catholic University, Nijmegen, The Netherlands (1977, '79), Istituto per le Applicazioni del Calcolo, Rome (1977, '78), Università di Parma, Italy (1978), Universià di Trieste, Italy (1978, '80, '82, '84, '86, '96), ERTI, Budapest (1979), Università di Palermo, Italy (1982), Università di Messina, Italy (1982), Università di Camerino, Italy (1982), Università di Roma (1983, 85), ELTE, Budapest (1984, '85), ESA-CBA, UWO, London, Canada (1985), ETH, Zürich, Switzerland (1985), Universidad National de Rosario, Argentina (1985, '87), CETA, Gorizia, Italy (1987, '88, '90), CNR, Rome (1988), Università di Sassary, Sardinia, Italy (1989), CSIC, León, Spain (1989, 1990), AIBS, University of Toronto (1989), UNESCO, Venice, Italy (1989), Serengeti Wildlife Research Center, Tanzania (1990), University of Addis Ababa, Ethiopia (1990), Universitá di Ovideo, Spain (1990), SFIF Birmensdorf, Switzerland (1990), EMBRAPA, Sobral, Brazil (1990), ICTP, MTA, Budapest (1991), IAVS, Eger, Hungary (1991), EFE, Sopron, Hungary (1991), Academia Sinica, Beijing (1991), NFU, Harbin, China (1994), ISEM, Beijing (1995), ICS-UNIDO, Trieste (1996), Liceo Marinelli, Udine, Italy (1996), Bowling Green State University, Ohio, USA (1999), Laurentian University, Sudbury, Canada (1993, '94). **Publications:** Refereed articles and book chapters 100+; Citation classic 1; Books 17+.

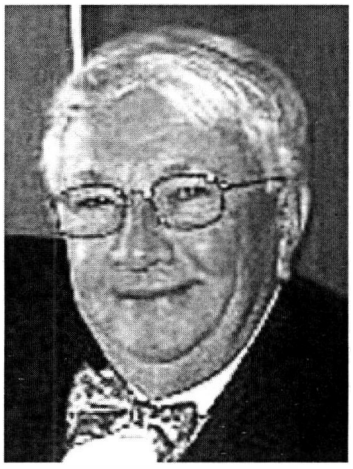

The beginnings

I feel most fortunate with having had teachers of the calibre of the Erdész Gimnázium in Esztergom and Sopron, professors during my undergraduate years in Sopron and UBC of whom I think with warmth and thankful admiration, and mentors like Ferenc Tuskó, Vladimir Krajina and Peter Greig-Smith during the graduate and post-doctoral years who were there just at the most critical stages in my career to dispense their knowledge and to offer guidance. Ferenc Tuskó introduced me to the mysteries of phytosociology and Vladimir J. Krajina to the holistic thinking about Nature. I owe much to them, and especially to Peter Greig-Smith who guided me with wisdom and friendship into the inner sanctums of quantitative ecology.

The years in academia

Academia was "smooth sailing" to me. After 1972 I more or less determined what I do. Throughout the decades I enjoyed modest but steady financial support from granting agencies, universities and other scientific institutions. I like to think that I wasted no time nor resources, mine or others. I feel I contributed significantly to the development of conceptual tools and applications in statistical ecology through research and graduate teaching as Professor and later Emeritus Professor of Statistical Ecology on the world scene. My early seminal paper on the ordination (1966) of variable-rich ecological data is a 1982 ISI Citation Classic. I pioneered an information theoretical approach in ecological data analysis; clarified the fundamentals of a species-free hierarchical approach in global community studies, and developed techniques for the estimation of transition probabilities in temporal vegetation data. My papers provided a solution for the estimation of local thermal flux rates under scenarios of climate warming, process sampling stressing sample

structure stability as optimality criterion, biocomplexity and trajectory analysis in evolutionary community studies

The emeritus years

Much of my time is invested in international teaching and research. The central theme of these is concerned with development of conceptual tools in evolutionary community studies where process determinism, attractor migration, phase structure, periodicity, dimensionality, and parallelism are central notions.

I am involved in global change research at UFRGS and IAI (Inter American Institute for Global Change Research). My involvement is a direct consequence of my increased concern with the attitude of the political leadership at large, that tend to take comfort in or being overly sympathetic to industry's views about environmental matters. Take for example the issue surrounding the Kyoto protocol. Without any doubt industry is fogging the issue by reasoning that if global warming is already an ongoing process, as most now believe it is, it cannot be stopped, and the limited positive effect with Kyoto is out of proportion with the costs to industry. They suggest it will be cheaper to pay after the damage is done, then to pay for prevention. Countries, including also Canada, have found comfort in B. Lonborg's suggestion ('The Economist', August 4, 2001, p. 63; 'Time' April 9, 2001, page 32) that CO2 does not need to be stabilised, suggesting that the process will right itself without an intervention. All should know it will; but no one has shown that it will actually happen that way at a level and in time not to be overly disruptive to the functioning of modern society. In fact, there is no assurance that the process will not be enormously destructive. As regards to the payment for the damage after the fact, it does not strike me as a particularly feasible option. There is a distinct possibility of no economy will have been left standing by that time in a good enough shape to pick up the tab. How to combat misguided political attitudes under a democratic system of government? – Through voting and education. The Canadian story of the last decade or so is a good example of this.

Paraphrasing Bill Fyfe of the University of Western Ontario, literacy, 'numeracy' and 'sciency', equally, for every male and female of all ages are indispensable, now. Science education is not something you do later. In fact, the public's understanding of science is considered so important that at Oxford they have an endowed chair for it. It is held by Richard Dawkins, the author of such classics as the Selfish Gene and the Blind Watchmaker and other very fine books. Dawkins' understanding of science is so complete and his writing so clear that he makes the lay reader feel 'like an accomplished scientist'.

Yours cordially, László

Juhász (Gyöngy) Erzsébet, volt V. éves hallgató története

1.Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástol, és mivel töltöd manapság napjaidat?

1998 végén hagytam abba az aktiv foglalkozást. Amikor lehe-tett utaztam a férjemmel, a munkájával kapcsolatos helyekre. Sok időt töltöltöttem az unokáimmal. Sokat vartam. A háziasszonyi teendők is tetemes időt igényeltek az egyre gyakoribb vendéglátással. Gyuszi hirtelen halála 2002 májusában fölborította a közös nyugdijas évekre tartogatott terveket. Az utazási tervek szétfoszlottak A házzal kapcsolatos teendőket, amik arra vártak, hogy 'ha majd Gyuszi nyugdijba megy' most én próbálom sorjában megcsinálni.

2.Milyen munkakörben s hol dolgoztál pályád alatt és mit tartasz karriered 'zenit'-jének, ugy egyéni megelégedettségben,mint általános érvényű eredményekben?

1958 elején fejeztük be mindketten az ötöd évet. Nehéz volt munkát kapni. Gyuszi Vancouverben mint segédmunkás kezdett dolgozni. Én semmiféle munkát nem kaptam ott. Végül is elfogadtam egy irodai asszisztens állást az Erdészeti Minisztériumban, Victoriában. Nő létemre erdész vagy mérnöki állást kapni kizárt dolog volt. Egy évig dolgoztam ott, a fiunk születéséig. Két évig fiunk nevelésével voltam elfoglalva és elkisértem férjemet terep munkára, aki akkor már az Erdészeti Minisztérium Mérnöki Osztályán dolgozott. 1961 januárjában vissza mentem dolgozni az előző munkahelyemre. Másfél év múlva férjemet hosszabb időre vidéki munkára helyezték, így abba hagytam a munkát. 1963 július elején kezdtem újra dolgozni a Bányászati Minisztérium Laboratoriumában. Tiz évig dolgoztam ott. Ez egy szép, békés szakasz volt életemben. Sok függetlenséget élveztem és elismerést kaptam munkámért. Élveztem a munkámat, de azért reméltem, hogy majd egyszer sikerül mérnökként dolgoz-nom. 1968 tavaszán letettem a vizsgát a Brit-Kolumbiai Mérnöki Egyesületnek, de mérnöki állást sehol nem kaptam. Végre 1973-ban már senki nem akart elutasítani, de fölvenni sem, ezért mindenki a főnökének adta tovább a kérvényem. Gyakorló mérnökként kezdtem, de a szakminiszter (deputy minister) jóváhagyásával. Ilyen kényes probléma volt egy nőt mérnökként alkalmazni abban az időben. 1973 szeptemberében kezdtem dolgozni az Erdészeti Minisztérium Mérnöki Osztályán. Tizenöt évig dolgoztam ott. A munkám nagy része hídtervezés és azzal kapcsolatos problémák megoldása volt. Két nyáron a Price George körzetnek dolgoztam. A körzetükben lévő öreg hidak teherbiró képességét kellett megállapitani. Az utolsóo két évben a csemetekertekben használt nagyméretű aluminium állvány szerkezetek tervezésével, épitésének ellenőrzésével és más ott előforduló szerkezeti problémák megoldásával foglalkoztam. 1988 tavaszán korai nyugdijba vonultam. Akkor volt férjemnek a harmadik szívoperációja. Úgy gondoltuk könnyebb lesz az életünk, és több időt tudunk együtt töltenni, ha én nem dolgozom. Még két évig ugyan csináltam egy pár tervező munkát, de sokat nem vállaltam. Harmincöt év után, 1994 május végén a férjem nyugdijba vonult. Mindjárt másnap elkeztünk dolgozni. Egy tanácsadó vállalatot alakitottunk. Hirtelen titkárnő, könyvelő, adatszakértő kellett, hogy legyek. Három és fél évig csináltuk, rohanó tempóban ezt amunkát. Közben Gyuszit egyik ügyfele a

'Slocan' rábeszélte, hogy fogadjon el náluk egy állást, 1998 decemberében. Ezzel befejeződött az én munkás hétköznapom. Mérnöki karrierem folyamán mérnök-társaimtól elismerést kaptam. Beválasztottak az államnál dolgozó mérnökök egyesületének vezetőségébe. A hetvenes évek közepén, amikor újabb szerződést kellet kivívni a munkaadóval, 400 mérnök közül engem, az egyetlen nőt kértek meg, hogy képviseljem őket a tárgyalásokon. Az életem nem volt könnyű. Nem kaptam kitüntetéseket. Nem jutottam olyan rangra, mintha férfi lettem volna. Ennek ellenére úgy érzem sokat elértem az életemben. Büszke vagyok rá, hogy elsők között voltam, akik kitaposták az utat, hogy az utánunk következő 'professional' nőknek könnyebb legyen a helyzetük. Karrieremben az talán segitett volna, ha nem vagyok férjnél. Akkoriban az volt az elképzelés, hogy a feleség feladata, hogy otthon legyen és gyerekeket neveljen. Ha újra kezdeném akkor se csinálnám másként. Nincs olyan karrier amit becserélnék azért a meleg, szeretö családi életért, amit sikerült férjemmel kialakitani, annak ellenére,hogy keményen dolgoztunk mindketten a munkahelyen. Ez a szoros családi kapcsolat, az unokákat is belefoglalva, Gyuszi halála után is megmaradt. Talán még erősödött is. Ez komoly támasz az életemben.

3.Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged;egyéni képességed (rátermettség,munkabirás,elkötelezettség);esetleg öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetöségek kihasználása?

A Soproni Erdőmérnöki Főiskola kiváló képzést nyújtott számunkra, abban, hogy az életben mindig, mindenütt megálljuk a helyünket. Az egyetemen tanult kémia alapján vettek föl dolgozni a Bányászati Minisztérium Laboratoriumába. A mérnöki pályafutásomnak nyilván a diploma volt az alapja. Sokat segitett a férjem erös erkölcsi támogatása karrieremben, de az is segitett, hogy szeretek dolgozni és mindig megpróbáltam jó munkát végezni akár hol voltam. Szerencsés vagyok, hogy soha nem rettenek vissza a nehézségektől és az életben mindig hajlandó voltam tanulni és újra kezdeni.

4.Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Gyuszival többször voltunk Magyarországon. Szorgalmas levelezésben vagyok a Magyarországon élő kiterjedt rokonsággal.

5.Hogya alakult családi életed-házasodás,gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása ?

Végzés után Juhász Gyulával megesküdtünk. Házasságunkból egy fiunk született; Julius Robert. Fiam az egyetemen könyvelést és közgazdaságtant tanult.

6.Van e magyarság tudata gyermekeidnek, érdeklödnek-e magyar vonatkozásu dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?

A fiam beszél magyarul és érdeklik a magyar vonatkozású dolgok. Egyszer volt velünk Magyarországon. Mind két nagyanyja kint volt hosszab ideig, akik által a magyarországi ismeretei tovább bővültek.

7.Hányan vannak 'utudaid'(gyerekek, unokák), merre szorodtak, mivel foglalkoznak?

A fiam itt dolgozik Victoriában, a Brit-Kolumbiai államnak mint pénzügyi analizáló. Két unokám van. Nem beszélnek magyarul, de sokat tudnak Magyarországról. A mult nyáron lány unokámmal és mennyemmel elmentünk Magyarországra. Ez egy felejthetettlen élmény volt számukra.

A N E K D Ó T Á K

Vasaltfülű barátunk

Ronyecz Jóska már nincs itt, hogy nevetni tudnánk gyakorta emlegetett egykori közös emlékünkről Magyarországon töltött utolsó napunkon.

1956. november 3-án koradélután indultunk vissza Budapestről Sopronba, mint MEFESZ-megbizott kisérői a fővárosba irányitott és akkor visszatérő gyógyszer és élelmiszer szállítmányos teherautónak. Sofőrünket majdnem hogy erővel kellett elszakítanunk több összegyűlt fuvaros társától, akikkel annyira belemerült a Parlament mögötti téren tartott tárgyalásukba újraalakított politikai pártokról, szakszervezetekről és a hamarosan kínálkozó üzleti lehetőségekről, hogy nem is nagyon hallotta a körülöttük lévő gyülekezetben már zajrólszájra szálló rémhireket szovjet csapatmozdulásokról Budapest határában. Természetesen, akkor még mindannyian a forradalom győzelmének eufóriájában voltuk s rémhírekre nem sokat adtunk. Hát nem maguk a szovjetek közölték a kormánnyal, hogy honorálják kivonulásukra való kérelmünket, hát nem azért hívták a frissen kinevezett honvédelmi minisztert, Maléter Pált Tökölre, főhadiszállásukra, hogy a részleteket megtárgyalják? Ugyanazt az utat követtük visszafelé, mint amelyen az előző nap jöttünk fel Pestre: Árpád híd, Vörösvári út/Bécsi úton ki Dorog felé.

Ekkortájt már sokan álltak az utak mellett, utazási szándékukat kitartott hüvejkújjal jelezve próbáltak felkérezkedni a nem túl gyakori járművekre. Jobbára üres rakodófelülettel, sofőrünk, beleegyezésünket elnyerve, gyakorta megállt s felvett ilyen utazni akarókat. Valahol Budapest határában, felvettük Ronyecz Jóska egykori salgótarjáni gimnáziumi társát, egy Zsganyák nevű jóképű szőke fiatalembert, aki akkor már Zombori néven, középsúlyban, kötöttfogású birkózó válogatott-keret tag volt. Meg is látszott rajta! Nem volt magas ember de nyaka olyan vastag volt, hogy a fejétől a válláig terjedő teret csak mint egy trapéz alakú formátumot lehetett leírni. S a füle olyan 'vasalt' volt, hogy minden valamirevaló vasalónő büszkén vallotta volna saját munkájának. Kérdésünkre, hogy hova tart, kicsit szégyenkezve bevallotta, hogy megy Nyugatra, mert hát mindig oda vágyott. Mindketten azonnal kifejeztük neheztelésünket s annak ellenére, hogy tudtuk legtöbben a már félig tele teherautón mind arra tartanak, elkezdtünk a 'lelkére' beszélni. Hogy nem szégyelli itt hagyni szegény kis országunkat, amikor most, hogy elnyertünk szabadságunkat, minden épkézláb emberre, nem még hogy élsportolókra, szükség lesz. Felváltva 'füztük az agyát', holott Jóska, holott jómagam adtuk fel a kényelmes fülke-ülést a vezető mellett, hogy meggyőzzük barátunkat igazunkról. Zsganyák barátunk nem nagyon ellenkezett, csak bólogatott és nagyokat nyelt. Valahol Győr előtt végre kibökte: „Gyerekek, igazatok van. Most itthon szükség van ránk. Maradok". Ezzel megállította a teherautót és leszállt s távoldó autónk felé már az út másik oldaláról integetett 'viszontlátásra'-t felénk.

Másnap, 1956. november 4-én 1600 óra körül mindketten, Ronyecz Jóska és alulirott elhagyta az országot és Nyugatra mentünk. Kanadai létünk alatt, amikor alkalmakként összetalálkoztunk Jóskával, beszélgetésünk alatt mindig előjött a leirt eset, és jókat nevettünk az eshetőségen, hogy Zsganyák magáéhoz hasonló laposra (vagy még laposabbra!) vasalná fülünket, ha találkozna velünk. Abban meg is egyeztünk, hogy meg is érdemelnénk. *(A leírt tragikomikus emlék arra is fényt vet, hogy Magyarország elhagyása részünkről teljesen spontán cselekedet volt. László Rétfalvi, Class of '61)*

A fegyver 'szállítmány'

A fent emlitett Budapest-Sopron utunkon történt, hogy teherautónk utasai közt volt két évfolyamtársam is. Lehetséges, hogy a rövid két hónapos soproni tartózkodásunk ellenére is egymásra ismertünk, de azok az emlékek hamar elhalványúltak. Mindkét esetben, jóval később jöttünk csak rá, hogy egykoron egy teherautón mentünk vissza Sopronba. Farkas Pistával (Class of '61) régi emlékek felelevenitésekor találtunk rá a közös részletekre. Mindketten pontosan tudtuk a napot s az utirányt. Mindketten emlékeztünk a velünk utazó magyar katonai egyenruhás őrnagyra, akinek tányérsapkájából ki volt vágva a vörös-csillagos jelvény s aki Győr előtt leszállt. Mindketten jól vissza tudtuk idézni Sopron közelében az utat eltorlaszoló szovjet tankot s az oroszul való csevegést a minket ellenőrző tiszttel. Na, és mindketten jól emlékeztünk a rakodótéren elhelyezett, összehajtogatott ponyva alá elrejtett 'fegyvereinkre'. Mint MEFESZ megbizott, jómagam már második budapesti utamon voltam s az első utam alkalmából kiutalt 'elsővilágháborús évjáratú dióverő'-m akkor is velem volt. Annak ellenére, hogy volt 'fegyverviselési engedély'-em, mind a sokkal idősebb sofőr mind Ronyecz Jóska arra biztatott, hogy dobjam el mert bajunk eshet. Voltak is hirek Budapest elhagyása előtt, hogy Győr közelében az oroszok mindenkit az árokba lőnek, akinél fegyvert találnak. Féltem is meg nem is. Valahogy úgy éreztem, hogy nekem kötelességem azt megtartani. Amikor megláttam a magyar őrnagyot lyukas sapkájával, felbátorodtam s Jóska könyörgése ellenére, hogy „balek, dobd el a francba" a 'középső' utat választottam s eldugtam a ponyva alá. Ezt tette Farkas Pista is. Ugyanis ő is fegyveres autókisérő volt egy korábbi szállománynál s pesti lakos révén, a fuvar után hazament szüleit meglátogatni. Az auto amivel Pestre került már régen elment, igy más utat kellett keresnie, hogy Sopronba jusson. Szintén utasaink közt lehetett Varga Feri (Okl.em'61), aki azután szállhatott fel miután puskánkat eldugtuk, mert ahogy kiderült ő nem tudott róluk. Farkas Pistához hasonlóan ő is szüleit látogatta MEFESZ fuvarja után. Neki viszont nem volt fegyvere. Irott visszaemlékezésében (Erdészettörténeti Közlemények 29:84-90) ő ponyva helyett szalmára emlékszik, amin ülve tették meg az utat. Többi leirása viszont annyira megegyezik saját emlékemmel, hogy kétségtelennek tartom következtetésemet. A történet csattanója pedig az, hogy a két 'dióverő' puska az ő emlékezetében már valóságos fegyvertárrá nőtt: „Sopronba érkezve tudtuk meg, hogy a szalma alatt puskák és géppisztolyok voltak". További mondatának tartalmával már alulirott is egyezik: „El lehet képzelni, hogy mi lett volna, ha az ellenőrző tiszt meglátja a szállitmányt" (Kiemelés az alulirottól). *(Az 1956-os soproni forradalmi napokról irt összeállitásom alkalmából volt sok 'szerencsém' találkozni hasonló emlékezetbeli aránytalanságokkal. László Rétfalvi, Class of'61)*

Jóétvágyú magyarok

A hetvenes években vacsorára voltam hivatalos a hires New England-i erdész kollegámhoz, Edgar Pitkin Wyman-hoz. Igy mutatott be: „1957-ben BC-ben nyaraltam. Este bementem egy vendéglőbe, ahol egy asztalnál négy keménykötésű, durva ruhájú, szakállas fiatalember evett és igen furcsa idegen nyelvet beszéltek. Mellettük, külön asztalnál egy szőke, idősebb ember ült, akinek látszólag valami kapcsolata volt ezekhez az erdei emberekhez. Megkérdeztem tőle, hogy ezek kicsodák. Azt válaszolta, hogy 'ezek a mi magyar erdészeink. Olcsón kaptuk őket, sose panaszkodnak, értik a szakmát, dolgoznak mint az állatok de rengeteget esznek!' Mostani vendégünk, Miklós is ilyen magyar erdész!" Ilyen bemutatás után alig mertem 'csipegetni' a vacsorából.
(Grátzer Miklós, Class of '59)

Történetek egy letűnt időből.

Lukacsek úr még a 19.-ik század utolsó évtizedében lett Ugod község plébánosa. A történet, vagy 100 év távlatából, Édesapámtól ered.. A századfordulón egyszer az a hír érkezett Ugodra, hogy a fiatal Eszterházy gróf úr talált magának egy primadonna táncosnőt Pesten, valamelyik kabaré szinházban. Nagyapám, Jákóy Géza volt akkor az uradalom jószág-igazgatója. Kálvinista létére azért jó kapcsolatot tartott a plébánossal, hiszen vasárnap délutánonként együtt tarokkoztak. A hír hallatára a két öreg úgy határozott, hogy nekik meg kell nézni, hogy ki lehetett az, aki elcsavarta a gróf fejét. Igy megfelelő időben, felutaztak Pestre. A déli pályaudvartól elfiakkeroztak a kabaré szinházhoz és kényelmesen elhelyezkedtek az egyik páholyban. Jött is aztán a híres primadonna a szinpadra és elkezdett táncolni. A két öreg nézte egy darabig a kán-kánozó táncosokat, majd egyszercsak Lukacsek odahajolt nagyapámhoz és kifelytette a véleményét: "Na Gézám, azt hiszem ebből már neked is eleged van. Ahogy errefele kocsikáztunk, láttam egy jó talpon-állót a szomszéd sarkon. Menjünk oda iszogatni. Ez nem csinál semmit, csak ugrik-fingik, mint a ló." Ezután a két öreg, csendesen visszavonult és finom hideg sörrel lemosták a csalódásukat.

Az első Világháború után, mikor Witt Lajos bácsi lett az erdőmester Ugodon, Lukacsek már öregedett. Egyszer Mari néni egy zacskó babot vitt a plébános úrnak és kérte: "Tisztelendő plébános úr, tessék már imádkozni egy kis esőért. Olyan szárazság van, hogy minden kiég a kertemben." Lukacsek belenézett a zacskóba és lemondóan ezt mondta: "Hát kedves Mari néni esőt nem tudok igérni, de nagy szelet azt igen"

Az utolsó történet nem sokkal idősebb, mint 50 év. Sajnos ez már mindnyájunk emlékezetében él. Fülöp Zoli ezt gyakran emlegeti. Ez a Vaszary családnévvel kapcsolatos. Vaszary Pál unokatestvérem a 40-es évek végén végezte el az erdőmérnöki főiskolát. Adamovich Laci bátyánk be akarta vinni Palkót a

tanszékére, mert Palkó nagyon tehetséges matemetikus volt és köztük Firma-Balek kapcsolat létezett. Szakmailag nem volt semmi baj Palkóval, de a mindenható párt a származása miatt visszautasította. A párt embere a kihallgatás végen azt mondta Palkónak:"Nem szégyenli magát, hogy ipszilonnal írja a nevét?" Palkó úgy látta, hogy itt már úgy is minden elveszett és így válaszolt: "Nem hogy az ipszilont nem szégyenlem a nevemben, de még a szart se!"

"Befejeztük a nyári munkát és visszatértünk Powell Riverbe. A Powell Lake egy festői pontján, káprázatos környezetben és egy minden igényt kielégitő fürdő-strandon élvezzzük a jól kiérdemelt pihenést. 1957 Augustus 31" (Balról jobbra: Magasi László, Dibúz Jenő, Horváth Sándor, Grátzer Miklós, Baraksó János, Horváth István, Tarnócai Károly, Fodor Gyula és Báthy István)

Baki

1957 decemberi vizsgaidőszakába repül vissza a gondolatom. – Vancouverben a 7-es utca öt elsőéves lakója lázasan készült az első szemeszter vizsgáira. Köztük én is építgettem önbizalmamat a szerves kémia nem éppen kedvelt anyagából. Nem Cserjési tanár úrral voltunk haragban, de maga a szerves vegyületek egymásra ható viszonya, kötekedő kötéseinek világa nem akart megértésre találni agytekervényeink rögzítő sejtjeiben. Nagy megerőltetéssel sikerült mégis ráerőszakolnom egy-két fontos vegyület képletét, köztük a peptid kötés képletét is, hogy legalább időlegesen maradjon meg a fejemben. Szóbeszéd szerint a peptid kötés képlete volt a „szamarak hídja". Így történt, hogy nagy büszkén kijelentettem a kamarásaimnak, hogy „Tóni bátyánk nem tud megfogni, és azt fogja mondani *accident.* – Nagy buzgalmamban a még nem egészen egy évig tanult, szokatlan kiejtésű angol nyelv botlásra kényszerítette nyelvemet, és így lett az „excellent"-ből „accident". Persze abban a pillanatban észrevettem a bakimat, de már későn, mert a kimondott szó elrepült, és kamarásaim nagy *szimpátia* nevetésben törtek ki. A valóságban a vizsgám, ha nem is lett *excellent,* de nem lett *accident* sem, mert egy közepessel megúsztam a legtöbbünk által rettegett vizsgát. Hallottam, abban az időben másoknak is voltak hasonló nyelvbotlásai. *(László Pintér, Class of '61)*

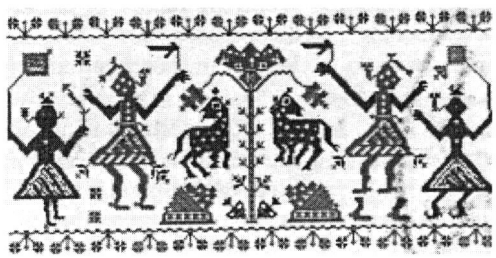

IROGATÁSOK

VÉLEMÉNYEK

A Short History of Forestry in BC until the arrival of the Sopron School of Forestry

The forest history in British Columbia (BC) is closely tied to the social and economic history of the Province. Consequently, it is politically oriented. In the early years, the settlers in BC found the forests as an obstacle. This was especially true during the 'gold rush' era in the Interior of the Province, when the prospecting miners burned the forest to see the geological formation of land.

Actual forest harvest for commercial use before Confederation (1871) was primarily practised only in the Lower Coast area and Vancouver Island for the development of settlements and for exporting timber to England and the Pacific Rim. The major boost in industrial forestry activity began after Confederation when railway building began to join BC with Canada. By that time the government revenues were declining from the slow-down of the gold rush and the politician's attention turned towards BC's timber resource as a new source of revenue. Thus in 1884 the *Land Act* was amended to include the regulation of timber activities. Land with timber values was restricted from alienation. In 1888 a further amendment of the *Land Act* declared public ownership of all forestland. This is why until today 93% of the provinces forest land is in the name of the Crown and not in private ownership.

Around the turn of the century, after the railway boom was over, and while the world's industrialized countries experienced an economic recession, the Provincial politicians turned again towards the provinces only known resource, its timber, for economic solution. Consequently, the pulp industry was invited into BC by the offer of pulp leases on long term forest tenure.

In 1902 the *Timber Measuring Act* was introduced to standardise the BC Log Scale for an equitable measurement of harvest and the collection of revenue.

In 1906 *Timber Manufacturing Act* was introduced to limit export of logs and to provide further employment in timber manufacturing, other than in logging for BC residents.

The increased reliance of the government on timber revenues prompted a call for a formal inquiry into the forest resources. The result was the Fulton Report (First Royal Commission), released in 1910. At that time, there were only 13 graduate foresters in Canada. The report's most important recommendations were, to establish a Forest Branch within the Department of Lands and to have a composite legislation governing the administration and management of all forest lands in BC. The Government appointed M. A. Grainger, the former secretary of the Commission and a Cambridge graduate, to write the province's first *Forest Act* that was enacted in 1912. The legislation was considered at that time to be the most progressive of it's kind on the continent and was to serve as the backbone of forest administration and management of forests in the province for 67 years. Grainger, who had a wide range of knowledge of the province's forest industry became the second Chief Forester of BC in 1916, after H. R. MacMillan, and laid the foundation for the BC Forest Service.

The Forest Branch started as one of the best organisations in North America based on the British, European and US systems. MacMillan gathered a staff of fourteen graduate foresters from Canadian, American and British schools to implement the terms of the legislation. The fire-fighting organisation was developed along the lines of the Northwest Mounted Police and Forest Rangers were special police constables to deal with forest fires. Unfortunately, the events of the First World War interrupted all the plans that the Commission's report outlined, including the establishment of forestry education in the province, that was postponed until 1921.

During the following years only the status quo of the 1912 *Forest Act* was maintained and the only progress was the establishment of the Green Timbers Nursery (part of Surrey Municipality today) to address reforestation needs. Thus reforestation of unstocked forestland became a reality in BC in 1932. In the meantime the Forest Branch became known as the Forest Service (BCFS).

The Second World War brought a great demand for BC's timber which in turn became a catalyst for forest conservation. The government appointed Justice Gordon M. Sloan as Royal Commissioner to investigate the administration of forests and the availability of timber supplies. His report (Second Royal Commission) released in 1945 recommended to:

1.Uphold the Crown's ownership of the province's forestland.
2. Create a new forest tenure system (Tree-farm Licences) that requires sustained yield management of forests and promotes the maintenance of capital investment and employment.
3. Require the calculation of 'Allowable Annual Cut' for forest management units.
4. Require management plans for Provincial Forest Reserves: Public Working Circles (later called Public Sustained Yield Units).
5. Train and educate technical and professional staff.
6. Recognize the need for a Royal Commission inquiry on the forest resource every ten years.

The government implemented most of the recommendations. It established the Forest Ranger School in 1946 and enacted the '*Foresters Act of British Columbia*' in 1947 (providing the legislative mandate for the practice of forestry through the Association of BC Professional Foresters). At the same time the 'after-war-boom' demanded more development in the forest industry. Consequently, the Federal Government entered into an agreement with the provinces for the conduct of forest inventory surveys throughout Canada.

In 1950 the Surveys and Inventory Division of the BCFS was created to commence the work for the first provincial forest inventory. The new Division also became the training ground for all new forestry graduates who chose their career with the BC Forest Service. New recruits spent 7–8 months each year in the field, sleeping under canvas and carrying all their supplies in their backpacks while working. They measured trees and surveyed and classified forestland throughout the trackless wild

of BC. That type of work developed camaraderie between the foresters with close friendships lasting their lifetime.
The 1956 report of the third Royal Commission inquiry, headed again by Chief Justice Sloan restated the earlier requirements for the practice of 'sustained yield management' in the BC forests for the social and economic benefit of BC's society.
In 1957 the Surveys and Inventory Division of the BCFS completed a state-of-the-art, first provincial forest inventory for British Columbia. The estimated number of professional foresters in BC at that time was approximately 250.
That same year the exiled part of the Sopron School of Forestry (Erdőmérnöki Főiskola, Sopron) of Hungary settled in BC on the joint invitation of Canada and the University of British Columbia. The probable reason for the invitation was to address the shortfall of professional foresters in BC needed to carry out recommendation in both the 1945 and 1956 Sloan Royal Commission Reports for professional forest management. Immigrants from Europe filled the void.

References:
Whitford, H.N and R.D.Craig. 1918. Forests of British Columbia – Commission of Conservation Canada, Ottawa,
Mulholland, F.D. 1937. The Forest Resources of British Columbia – Department of Lands, BC Forest Service, Victoria,
Sloan, Hon. G. McG., Chief Justice of BC. 1956. Report of the Commissioner. The Forest Resources of British Columbia, Victoria,
MacKay, D. 1982. Empire of Wood – The MacMillan Bloedel Story,
Robinson, A.B. 1995. Witch Hunt in the B.C.Woods, .

(Géza G. Tóth B.Sc.F., R.P.F.[Ret], Class of '60, Vernon BC)

Musings of a Sopron Faculty Graduate

Bigness has its drawbacks and imperfections. British Columbia is huge by European standards and it is not perfect by any measure. From the beginning of time the large Interior portion of British Columbia suffered most by misconception and neglect due to its location and size. Consequently, the development of forestry activities was always lagging behind the Coastal Region. The early explorers had a relatively easy job to discover the big trees of coastal BC, because they stared into their face from every direction they looked. So, to 'discover' coastal BC was not a big challenge. One really couldn't miss it on a clear day. Now, the Interior, that is an other story. Sheltered by big mountains in the South and the West, snow and ice in the North, big nothingness in the East, it was never easy to get there. It was always easier to make up stories about it than actually get there. I spent 40 years of my working life in the Interior as a Forester working for large, integrated forest products companies. My views and opinions expressed hereafter are colored by my 'Interior background'. I am not apologizing for that, but I feel it is important to point out for those who do not know me, so they understand the reasons and origins of my 'distorted' views.

On the legacy of Coastal forest industry: We arrived in BC at the twilight-era of the once thriving industrial exploitation of coastal forests. The world markets still wanted the cheap, high quality BC wood products and the industry was profitable. The logging was highly mechanized and the coastline was a beehive of activities. Nevertheless, the signs of pending trouble were on the horizon in form of shrinking log sizes, declining fiber quality, escalating logging costs, more and more pressure coming from Federal Fisheries inspectors for creek and river protection and the increasing power of the IWA labor union. The sawmill machinery of the day also started to get out of sync with the relatively lesser quality and smaller sized log supply. At the end, the combination of shrinking profit and labor union reluctance to allow necessary structural and process changes resulted in the demise of the once great forest industry. The environmental zealot's very successful world-wide campaign, concentrating on vilifying coastal logging practices and demanding 'old growth forest' preservation, is just a recent footnote in the history of the coastal forestry story.
The process of going from the world's cheapest log cost only 40 – 50 years ago to that of the most expensive one, cannot be entirely blamed on the labor union. Leadership of coastal industry is just as guilty for getting us where we are today. It was easy to give to the union whatever it wanted. For a long time the stumpage appraisal system (the calculation of the money companies pay to the Government for every volume unit logged) was such that any increase of the average logging cost was absorbed by the Government in form of reduced stumpage fees.

On politics, politicians and the Forest Service: The great majority of forest land in BC is owned by the people of the province. Consequently, it is the politics of the day that establishes the rules that govern the disposal of and management processes and standards applied to these forests. The objectives, priorities and the degree of social conscience of governments-of-the-day were always paramount. The only problem with that is that governments are elected in frequent intervals, for terms of four years. Hence, most politicians once elected start preparing for the next election, instead of devoting their energy to understand important issues, such as forestry, and make them a priority. So, we always have many good politicians but very few good statesmen. I can identify only one such a politician, The Honorable Ray Williston, who was Minister of Lands and Waters for many years in the W.A.C Bennett government.
The Forest Service is an organization of public servants providing continuity between consecutive governments. The organization's mandate includes, among many other things, the 'management of BC's forests'. I always had a problem with this notion. It never had the necessary budget or manpower for the task. And one cannot 'manage' anything long-distance from Victoria that is situated on another continent. To manage anything successfully one needs strong leadership with long term vision and stability. Our system of governance with its four year cycles does not provide that. Leadership in forest management should come from the Minister, Deputy Minister and Chief Forester but with one eye constantly kept on the changing political colors, the ball gets dropped quite often. The Forest Service could be a very effective administrator, policeman, tax collector, fire fighter and perhaps truly a manager of a smaller portion (20–30%) of the current working forest land.

On Utilization and Reforestation Standards: Those of us who started our forestry career in the coastal logging camps were horrified and upset about the amount of 'good wood' that was left on the logging sites as waste to be burned. It took us some time to realize that our value system based on 'social good' was meaningless in a market economy. Fuel wood, mine props, fence posts and hued building beams were valuable in Hungary, but worthless in Canada. The market did not want products the logging debris was suitable for. Fortunately we did not lose

entirely our concern of for the 'public good'. We learned to apply it more judiciously and more quietly. To illustrate the point, my own, most cherished recognition came when the President of the Company I was employed by, publicly declared me as the "social conscience of the company".

There were many attempts by governments in the last 50 years to impose higher and 'better' utilization standards than what market economics would dictate. These 'uneconomic' standards never stayed around for long on the Coast because needs for all available waste fiber did not develop.

The situation was different in the Interior. New pulp mills were popping up all over the map 40 years ago and they needed new wood supplies in form of previously not used round wood and wood chips. The construction of pulp mills revolutionized the entire forest-based economy in a large part of the Interior. The traditional 'Moms and Pops owned bush-mills' disappeared and a bunch of modern, stationary saw mills were built in their place with barking and chipping capabilities. These new sawmills could profitably make lumber from smaller logs, and the pulp mills paid good money for chips manufactured from previously wasted portions of the log supply.

There was a tremendous increase in logging activities also. The 'high-grading' type of logging (when only desirable trees are removed, the rest of the stand is left standing or smashed into the ground) was replaced by highly efficient clear-cutting. Due to the forest stands' high quality and smaller tree sizes (less breakage) there was hardly any logging debris left on the ground. The light debris cover combined with flat terrain, made mechanical site preparation (drag scarification, blade-scarification) feasible.

When we arrived, tree planting was more common on the Coast than in the Interior. The characteristics of successful planting regimes and suitable species selection criteria were well established on the Coast. In the Interior it took many more years to develop plantation-based management regimes. The generally held belief was that natural regeneration is the cheapest way to reestablish forests. The fallacy of 'free' natural regeneration needs closer examination. It is true that almost anywhere in BC, denuded areas, by compliment of Nature, will eventually be covered by trees. However, one must recognize a number of important and costly factors associated with the process of natural regeneration. Time is one of the factors (will the forest regenerate next year or 20 years from now?) as is species composition (the difference in yearly growth rate and commercial value between species is significant!), and stem density (if too high, competition for sunlight and moisture will use up all available energy; if too few, all growth will go into the branches) and competition from 'other' vegetation. The negative impact of all these factors represents a hefty cost to someone!

As much as one of my work-life crusades was the promotion of prompt tree planting and intensive forest management, I am not sure any more that spending one dollar per planted tree (as my colleague, Steve Homoky calculated in his recent Kapocs article) is a good investment from the forest companies' point of view. There is no assurance that trees planted now and in the past by commercial forest companies will ever be harvested by them, because there are no areas in BC designated and protected as 'Commercial Forest Land'. A number of governments identified the need for such a legislated designation, but none had the guts to carry through. Without that, all forests are at the mercy of future legislators, environmentalist zealots and preservationists.

On Land Ownership and Supply Security: I was told many times by politicians and bureaucrats that the people of BC would not accept the sale of their 'precious' forest lands. I was also told by many forest company executives that they would not be interested in buying because the 'status quo' (of being tenants) suits them fine. There always were, however, a few progressive, forward looking companies that were willing to invest in a secure land base to ensure wood supply and to receive rewards/benefits similar to what privately owned lands offer. By and large, these companies are used to operating and managing their own private forest lands.My scheme would involve the sale of several 100 year leases, covering approximately 50% of BC's forest land base. I would sell licenses for the appraised stumpage value of the standing timber. In addition I would assess the licensee with an annual per hectare rental rate, equaling the calculated stumpage value of the land's inherent, natural growth capacity. The rental /lease approach would retain public ownership (thus would fulfill the perceived need for the public's happiness) and would have all the monetary and supply incentive for willing companies. All wood gained by the implementation of higher level / intensive silviculture and better utilization practices, would benefit the lessee without additional stumpage charges. An other 25% of forest land could be sold in smaller parcels to other interested individuals and organizations. The remaining 25% could be managed by the Forest Service.

There were several attempts made by previous Governments to remove some of the forest land from public ownership. None of these attempts came to fruition, mainly because of the slow development of the transfer process. Every time something concrete developed for the consideration of potential buyers, the lumber market went into an other low cycle and all would-be-buyers lost interest. One organization, the BC Forest Service, was always consistent with its position. It always opposed any attempted privatization scheme.

On the Power of Nature: In our arrogance we, individually and in organized groups, often claim that we 'change', 'improve', 'control', in other words 'manage' nature and natural processes. Better known organizations that have that delusion and claim to be the 'Managers of BC Forests', include the BC Forest Service (with power to write laws for forest land), the federal and provincial departments responsible for fisheries and wildlife (with power to protect streams, rivers and to establish permanent wildlife corridors and biodiversity reserves), some influential academics and researchers (with advice that provides justification for the establishment of myriads of different preserves / reserves), the 'environmentalist zealots (who proved time after time that they are able to lock-up and 'preserve' whatever they want) and the 'do-gooders' amongst the ranks of the public (who in reality know very little about the business of managing forest and the forest industry). I prefer to call all these groups pretenders.

The real manager of BC's forest is Mother Nature through his agents of wind, fire, water and the beetles. Every one of these agents have the proven ability to wipe off the map large tracts of forests in short order, thus making all plans, established reserves and parks irrelevant

On some of the more recent forestry issues: The ability of the environmental movement to nearly destroy BC's forest industry

by influencing the market place through the use of very selective information, distortion of facts and in many cases, outright lies, in historic terms, a very recent phenomena. Now, with the damage done, it is difficult to reverse the perception in the market place and in the minds of the consumers of wood. Eventually the truth will prevail, the misinformation will be discredited, because, by and large, BC's forest harvest management systems and processes in their time of execution, were appropriate and of high standard. There is no need to apologize for 'mistakes' made in the past, because at that time the rest of the world did not fare any better in the area of natural resource management.

It appears that finally the Professional Foresters in BC (no matter whom they are working for) will have meaningful input into forest management decisions and they will be responsible for the execution of all appropriate plans. This development should be received by all of us with great satisfaction.

Back once more to the Mountain Pine Beetle issue. If I would ever have had faith in the Forest Service's ability to manage BC's forests, the mismanagement of the beetle issue would have changed my mind. The 'ball was dropped' or rather never picked up by the BCFS in this matter. People who studied previous large outbreaks were warning us 40-50 years ago of a pending disaster, unless proper, albeit drastic measures were taken. Their warnings fell on mostly deaf ears. Forty years ago it was possible to come up with and execute a plan that most likely would have avoided the catastrophic losses today. That plan would have called for doubling or tripling the allowable cut for about 20 years to liquidate (log) all lodgepole pine stands over 100 years old and log during the next 20 years stands coming into the 80–100 year age class. Thus today we would be left with vigorously growing, healthy pine stands that the always present endemic levels of beetle populations could not significantly affect. I will not deal with the issues and relationships of the many factors that play a role in the development of Mountain Pine Beetle epidemics. We have a world-class scientist among our ranks, Les Safranyik, who spent the better part of his working life studying the beetle and trying to educate all of us about the most likely disaster this little bug could create. Les would be more capable than I to expand on this topic if there is an interest.

On the Impact of Sopron Graduates on BC's Forest Management: My impression is (I am using the term 'impression' because my knowledge of the individual accomplishments of many of my former school mates is nil) that the graduates and former Faculty members / Professors of the the Sopron Division of the UBC Faculty of Forestry contributed greatly towards the advancement of forest related activities in BC. Many of our colleagues excelled in the field of teaching at universities and at technical schools or as valued research scientist. Those of us who opted to spend our working life amongst trees in the forest helped to improve all aspects of the forest management, including silviculture and harvest. Those whose choice was to work in the BCFS and other Forest Services or the Canada Department of Forestry became stable and loyal members of those organizations, and represented the public interest well.

I can think only of one area of occupation that we missed. To my knowledge, our distinguished group did not produce any influential politicians at provincial or federal levels. In a country where the politics of the day entwine everything, this must be declared a missed opportunity.

Each of us has an individual life-story, full of accomplishment, pride and the occasional disappointment. For most of us this land provided good life, prosperity and happiness. For that, we should be thankful to those who played a role in getting us here and keeping us together.

(Steve Tolnai, Class of '59)

Egy erdésztanár gondolatai a BC-i erdészet fejlődését támogató elvekről.

A szerkeztő úrnak megígértem, hogy írok arról, hogy én, aki az erdészeti oktatásban dolgoztam, hogyan próbáltam hozzájárulni tartományunk erdészeti fejlõdéséhez. Homoky Pista és Jandó Tibor barátaink már beszámoltak az állami és ipari erdészeti fejlõdésrõl a Kapocs 39. kiadásában. Természetesen mindannyian hozzájárultunk az erdészeti elvek tanításához, mikor már olyan pozícióba kerültünk, hogy voltak alantasaink, akik oktatatásra szorultak. Meg ne felejtsük el azokat, akik az 'ivory tower'-ban tanítottak, hiszen nekik volt tényleg alkalmuk átadni a professzionista erdészeti szemléletet. Itt azonban csak egyéni élményeimrõl szeretnék adni egy kis beszámolót.

A tananyag nagy mennyisége miatt ritkán volt alkalom arra, hogy hosszú erdészeti beszélgetést folytassak a diákokkal, de mivel nekünk (ide, Sivák Bélát és magamat számítom) nem kellett egy kialakult vállalati vagy provinciális 'policy'-hez ragaszkodnunk, néha volt alkalmunk, hogy érzéseink szerint beszéljünk. Ilyenkor a következõket mondtam (mivel ezeket angolul mondtam, hát így is írom le, így legalább nem kell magyarazkodni a szakkifejezésekkel):

"Well, Ladies and Gentlemen! Nowadays we often hear, that we can't practice intensive forestry as yet, because our resources are limited. We have to practice just 'basic forestry'. Well now! What is basic forestry? Who can tell me?" (usually, there were no volunteers). "Basic forestry, in a nutshell, includes: resource inventory, access-road survey, location and construction, then pre-harvest silvicultural assessment, determination of suitable planting stock, harvest (usually in the form of clear-cutting) then planting of desired provenance and species composition. If the 'green-up' stage is achieved, the area may be left for the next harvest cycle, but of course, by that time, not only me, but even you (boys and girls) will retire. I suggest to you, however, that for the rest of your life you have to fight for the establishment of 'intensive land management', regardless whatever anybody says. Why!? The answer is very simple. If we were to practice intensive land management, there would be a great need for many young 'bushy-tailed' resource managers (like you may become one day) and employment for my kind would also be secured. Your jobs would be variable, exciting, challenging and continuous. Ultimately, the province and the country would receive great benefits from intensive land management. In future years renewable resource related communities would be stabilized as the work would not stop, when the 'green up' stage is achieved, but it would continue to carry out several stand improvement procedures such as juvenile spacing, pruning, thinning and even shelterwood cutting, before the final crop is

removed again. Moreover, in some areas selective cutting may be practiced.
(Itt jut eszembe, amit még édesapámtól hallottam, mikor mondtam neki egyszer, hogy Sopronban mi már nagyon sokat hallunk a szállaló erdőgazdaságról. "Oh, hát igen fiam, a szállalás az egy nagyon szép munka, de csak ott lehet gyakorolni, ahol az erdőegység könnyen megközelíthető és az teljesen feltárt." Arra nem emlékszem, hogy ezt hallottam volna boldogult Sanyi Bátyánktól.)
"There is a problem, however. The implementation of intensive land management requires substantial initial capital investment and it is very difficult to persuade company money managers and finally the owners to make that commitment. But you have to be persistent!
What is intensive forest management anyway? (oktatás alapja mindíg a kérdezgetés !) Anybody? No volunteers?! Well if anyone plans to manage a natural land unit intensively, one must start with a thorough ecosystematic evaluation of that area, something what Karl Klinka did in the UBC Research Forest ((Klinka, K.1976. Ecosystem units, their classification, interpretation, and mapping in the UBC Research Forest. Ph.D. thesis, UBC, Vancouver, BC) and in the Kaprino Watershed (Klinka *et.al*, 1980. An ecosystemetic approach to a subunit plan: Kaprino Watershed Study. MOF Land Man. Rep.5,Victoria, BC) or what Terry Lewis did for Bruce de Witt (then chief forester of Pacific Logging Ltd.) on Southern Vancouver Island (Lewis, T.1976. Landscape and landform classification for the E & N Lands. Unpubl. interim reports, Sooke, BC). From there on, resource management should have been based on such ecosystem principals and perspectives.(Ezután már emelkedtek fel a kérdező kezek)."Andy, how much do we have to know of this for the test? Will this be on the test? - Well my appointment requires me to teach you plant identification and soils. Therefore, if you know about 60% of the material, which are in the Plants and Soils course booklets, from my point of view, you may proceed to the next level. Of course, learning will never stop!"(Ezután a diákok legtöbbje, szerintük jól megérdemelt álomba szenderült és én már beszélhettem, amit akartam. Igy aztán Titeket se untatlak tovább az 'intensive management' útvesztőivel. Csak egy pár mondatban leírom, hogy miket mondtam ilyenkor, amire a diákoknak már nem volt kötelező figyelni, de néhányat talán érdekelt)."Some of you may have noticed, that in my wording I dropped forest and replaced it with land. In intensive land management the 'forest management' is just one aspect. 'Fish and wildlife management', 'land and water based recreation' are other equally important aspects. Revenue is to be obtained from each kind of use. Time will come, when anglers, in addition to license fees, will have to pay for the fish caught in some reaches of a stream and hunters will have to pay for the animal trophies they take. Fees already exist for camping in most locations. In my opinion, so far we have paid only lip service to ecosystem-based management, but haven't really applied the concept. For example, as you fly over the Interior Plateau of BC you often see rectangular shaped cut-blocks. When you look at a soil survey map or a map of plant associations, I challenge you to find rectangular shaped units. Each management unit (an ecosystem) as much as possible should have natural boundaries, which more or less would follow the line of the 'ecotone' ".
During the last twenty years, (utoljára a '90-es években beszéltem erről, a vita pedig a 70-es évek elején kezdődött) there have been countless debates about the widths of stream protecting 'leave-strips'. The answer here is somewhat simple again. The leave-strip width can't be determined with simple measurements. The ecosystem, which belongs to the stream should be left intact. One such unit is the 'ravine' ecosystem, which develops on the steep valley walls of high gradient mountain streams, that actively erode the land. How wide is the leave-strip? It depends! But, it is quite easy to recognize and to delineate. Ecosystems, that develop on wide-channeled floodplain of mature meandering streams represent a much bigger problem. In that case, quite often 'back-water channels' develop far away from the main stream, usually at the foot of the valley walls, because the stream vertically accretes its bed. These back-water channels are excellent rearing habitats, especially for coho fry. How much of this floodplain should be left intact? Well in my opinion, all should be left and protected. But this would be very hard to sell to a forest licensee, unless he is duly compensated. One may sell this to a landowner, especially if he is a fly fisher. These are just two examples, for the so called 'riparian habitats'. As many ecologists state, nature is a continuum, therefore, there are countless variations. That makes things interesting, but not necessarily for students. This represents a great problem in land and resource management in BC. Government and industry recognized this as early as 1971, by starting a cooperative long term study in the Carnation Creek watershed to research the adverse effects of human activities on fish."(Abban az időben mi soproniak még gyakran, sőt később is, használtuk a 'rablódazdálkodás' szót, habár egyikünk se publikált a Carnation Creek tanulmányait összefoglaló munkákban.)
Persze, ha akartam, hogy a diákok megtanulják amit mondtam, akkor az ilyen kérdésre, hogy: "Do we have to know this for the test? or "Do we have to know this for the Diploma?", felkiáltottam: "Oh no! Never mind! You don't have to learn this, this year - You can always learn it next year or the year after! Just relax!" Ebből gondolom rájöttek, hogy ennek csak a fele tréfa, vagy talán még az se. Ilyenkor a következőkre figyelmeztettem őket: "In your plant collection requirements, on each name tag, you will find a diagram of the 'edatopic grid'. As your knowledge increases, you will be required to complete the edatopic grid for each plant, especially for those, which we'll learn as 'indicator species'. That will be marked rigorously. Admittedly, the edatopic grid is just a two dimensional diagram, while nature is (at least) three dimensional. The third dimension will be added by noting the landform where the plant was collected , (see Howes, D.E.and Kenk, E. 1988. Terrain Classification for British Columbia. Revised ed., MOE Manual 10, Victoria, BC). That you'll be able to do after you have completed your courses in photo-interpretation and soils. To my knowledge, there are no institutions besides BCIT, where such useful and combined knowledge is required. For this, you may be thankful to some of your instructors like Dr Sivak". -The answer to that comment was – "yeah–yeah!"Talán azért hasznát vették ennek az életükben. Sivák Bélával együtt úgy éreztük, hogy büszkék lehetünk mert, minden évben átdolgoztuk az általunk leadott tárgyak jegyzeteit, úgy ahogy ezt a híres soproni lithografált jegyzetek alapján tapasztaltuk. Ezeket minden évben az első labortorium alatt átadtuk a diákoknak és csak a másolás árát kértük tőlük. Más munkatársaink közül ezt csak Dave Holmes tette.Ezt a methódust követte Dr Matthews is (UBC, geomorphology professzor), de róla Sopronban is legendák szálltak volna. (Utolsó két

példányomat ezekből a jegyzetekből Kassay Victornak adtam, aki érdeklődött utánnuk).
Ha valaki kérdezte, hogy mit szeretek a tanításban, rendszerint ez feleltem: júliust és augusztust. Ilyenkor Bélával felkerekedtünk növény és talaj mintákat gyüjteni a laboratriumokra. Gondolom Sopronban ezt a tanársegédek csinálták, de 'magad uram, ha szolgád nincs'. De így volt ez jó. Ilyenkor mi is sokat tanultunk. Legutoljára, mikor benéztem a BCIT hűtőszekrényébe még megtaláltam azokat a nyövényeket, amelyeket mi gyűjtöttünk. Úgy látszik az utánnunk jövő oktatók nem használták fel azokat. Nem tudom, hogy milyen új gyakorlatias methódust találtak helyette a növények tanítására. Hallom, a növény gyüjtés se kötelező többé. Ez lenne talán a fejlődés jele vagy új stílus az ecosystemek tanítására? *(Jákóy Endre, Class of '59*

R E F L E K C I Ó K

Az élet iskolája -'Utóvizsga'
(egy mozgássérült soproni öregdiák gondolataiból)

Valamikor, nemis olyan régen, a gyaloglás fontos alapeleme volt napjaimnak. Elsősorban mint testedzés jött számításba, hogy fenntartsa erőnlétemet a brit-columbiai magashegységben végzett bolyongásaimmal kapcsolatban. De talan éppen olyan fontos volt gondolataim rendezezése szempontjából is. A szabadlevegőn való gyaloglás mellett minden reggelem azzal kezdődött, hogy házunk lepcsőhálozatában 300-500 fokot mentem le és fel, természetesen függetlenül az időjárási viszonyoktól. A gyors gyaloglás és velejáró izzadás jelentette számomra a napközi test-edzést. Közeli ismerőseink megütközve nyugtázták ezt a 'bolond passziót'gyaloglási mániámmal együtt Aranka is kifejezte nem-tetszését; ahelyett hogy más tisztességes öregedő ismerőseink példáját követve én is karöltve élvezném jó-idei sétainkat; rohanok mint egy megszállott (ha esik, ha nem). Lehet, hogy igaza volt, mint általában. Persze számomra az nem lett volna testedzés, bár az is lehet, hogy ma is gyakorolnánk a testedzés eme szelídebb változatát. De hozzá kell tennem, hogy valójában az én sérülésemet nem írhatjuk a gyaloglás rovására. Az orvosok szerint annak komoly jelentősége volt abban, hogy ne menjek el bucsúszó nélkül. És még maradjak Veletek.

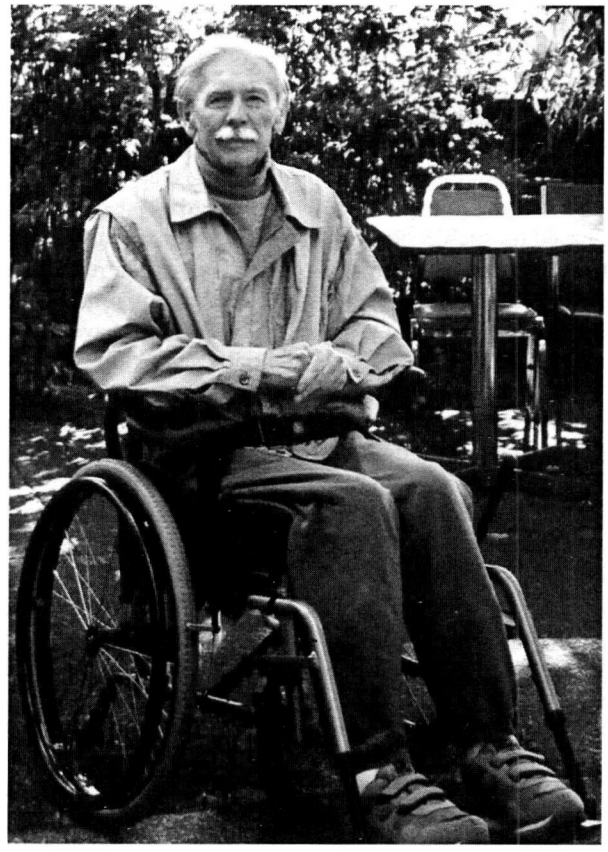

Álmaimban meg ma is bolyongok, néha a 'régi' nagyerdőkben, de másnap reálisan kell tudomásul vennem, hogy az már a múlté. Bizonyos fokig szerencsésnek érzem magam, hogy írásaimban sok olyan vonatkozás van, amik visszavezethetnek gondolatban oda, ahol sokminden emlékeztet a múltra. Az öregségnek vannak kellemetlen, de elkerülhető fázisai, amelyek emlekeztethetnek arra, hogy az évek múlásával el kell fogadnunk egyre csökkenő fizikai, esetleg szellemi képességeinket. Mégis, teljes fizikai és szellemi erővel arra kell összpontosítanunk, hogy ezt a folyamatot késleltessük, estleg a gyógyulásnak lehetőségével is, ha éppen arra lenne szükség.
Mi most egy újfajta életformával ismerkedünk, amiről azelőtt fogalmunk sem volt. Persze, ha pozitívan állunk ahhoz, abból sokmindent tanulhatunk és olyan értékek felfedezésével gazdagodhatunk, amiket csak 'ez az állapot' tesz lehetővé. Úgyérzem, mégis vannak többen olyanok, akik csaknem sértődötten veszik tudomásul, hogy még mindig a tolószékből probálok megküzdeni a mindennapok feladataival; bár nem ők képviselik a többséget. Ezzel kapcsolatban egy barátomnak írt levelemben idéztem egy régi rádióelőadásomnak a cimét: "Hit nélkül nincsen feltámadás" (bár annak tárgya nem az egészségügy volt). Egyik orvosom jegyezte meg: "Richárd, az egy csoda, hogy most itt vagy velem, bár a teljes felgyógyulásod még évekig tarthat". Miért ne?
De hadd adjam át a szót egy kivá!ó irónak, akinél szebben nem beszélhetnék álmaim régi ösvényeiről, mert az is az 'utóvizsgám' tárgyköréhez tartozik. Kós Károlyt idézem "Varjú Nemzetség" című remekművéből:

"Csodálatos dolog, de igaz, hogy az emberek a völgyeket szeretik és nem a hegyeket. Talán, mert félnek tőlük; lehet, Hogy itt fenn erdőt látnak, meg követ, meg felleget, aki az ormok körül tekereg. Hogy itt fenn erőssebben zeng a zivatar . Pedig itt korábban kel a nap, és később nyugszik, és - közelebb az Isten. De talán éppen ezért nem szeretik a hegyeket. ... Ők csak a nagy hegyet látják, a köveket és a gomolygó fellegeket aki mindent beborít, és hallják zúgni a szelet. { hej ! fellegek, fellegek de messzire szálltok, vigyétek a szivemet, Oda hol megálltok } De minket nem látnak. A mi dolgainkat nem tudhatják, a mi életünk nekik titok örökké. Talán azért is nem szeretnek minket a völgyi emberek: mert az ember nem szereti, ha feje felett valami ösmeretlenséget tud....De lám, megtörtént egyszer, hogy egy ember a völgyből elindult fel a hegynek. Hanem az bizonyára bolond volt. Igy tartja mindenki. Akkor pedig igaz is kell hogy legyen . { Talán, én is egy ilyen bolond voltam; voltam; voltam. Voltam? } A hegyek vannak. Tudom én azt jól. És a hegyekről jön a hideg, éles szél, aki olyan, mint az igaz beszéd. Lefagyasztja a korai virágot a fárol, és csak aki erős, aki idevaló, az marad meg utánna. És onnan jő az eső is, aki megzöldíti a mezőt, aki a megfonnyadt virágot megfrissiti, aki a gyümölcsöt megduzzasztja. És onnan jő a jég is, aki a korai reménységet a sárba veri le. És onnan jő a hó is, aki betakar

mindent, de mindent, hófehér szemfedőjével ... A hegy félelmetes, a hegy titokzatos. A hegyekről nem jó megfelejtkezni. És haragszik a hegy azokra, akik hozzája hűtlenek, akik őt elhagyják. ....A hegy keményen kegyetlen, a hegy kíméletlenül bosszúálló. ... De én tudom, hogy a hegy igazságos !"

Nem felejtkeztem meg a hegyekről, de most már, talán végleg, elhagytam őket. És ezért most felelnem kell, annak Aki igazságos. Lehet, hogy ez igy lett betervezve? Talán. Keresem a feleleteket a feltett kérdésekre. Mert ez is az 'utóvizsgámhoz' tartozik, és ki tudja meddig listázhatok? Erre a kérdésre egy ilyen magamfajta balek, de még egy professzorunk sem tudna válaszolni. Mégis, a szép magyar nyelvnek minden lehetőségre van válasza, amit közmondásnak nevezünk; igy az előbbire is: **"ember tervez, Isten végez"**. És ez igy van jól.

Mindenesetre, köszönöm azt a figyelmet, amivel megtiszteltetek, nemis beszélve arról a kézzelfogható, mérnöi épitményről, amellyel lényegesen megkönnyitettétek jelenlegi, ideiglenes állapotom áthidalását; méltóan selmeci hagyományaink szelleméhez. Azóta több, jóval előbb szükséges felszereléssel gyarapodva igyekszünk behozni a csak részben nekünk betudhat6 lemaradást, és dolgozunk abban a tudatban, hogy ami késik, nem múlik. A többit a JóIstenre bizva igyekszünk megoldani azzal a reménnyel, hogy mintahogy már történtek csodák, úgy van még több remény az 'utóvizsgám' eredményes letételére. *(Major Ricsi,alias Rikardó, Okl.em '53)*

E G Y É B

Újonnan talált rokonainkól!

A töténettudományi kutatások mai módszerei nagy változást mutatnak. A kutatók a múltunk utánni keresgeléseiket összekapcsolják a természeti környezetek állapotának és változásainak vizsgálatával. Ez az irányzat a természettudományok és történettudomány módszereinek és kutatási eredményeinek közös felhasználásában jelentkezik. Ennek eredményeként született meg Szabó István Mihály akadémikusnak a 'Magyar történelem egy biológus szemével' c. paleoklimatológiai és DNS vizsgálatok eredményeire alapozott előadása, amely végig vezeti a hallgatót az urali népek vándorútjain Kr.e. 40 ezer és Kr.u. 1100 között. Szabó István Mihálytól olvasom, hogy a legújabb genetikai csoportositások a Eul9 és más haplotipusú gének alapján, melyek a Y-kromoszóma középső részén nem változnak az öröklődés során, azt mutatják, hogy a magyar nép ősei határozottan az ugorok (az urali népek legészakibb csoportja 12 ezer évvel ezelőtt) genetikai népcsoportjába tartoznak. Ezzel a csoportosi-tással elődeink őstörténete 40 ezer esztendővel vezethető vissza. Meglepő, hogy a csoport europai tagjai a magyarok mellett a lengyelek, ukránok és horvátok. Az ugor rokon nemezetek közül csak a magyarok tartották meg ősi nyelvüket és jellegeiket Európában. A finn rokonságot ez a Eu19 haplotipuson alapuló csoportositás nem emliti. Az Eu19 haplotipusú leszármazási vonalból ered a rokon Eu22 tipus. Ez gyakori a szibériai népcsoportoknál és az észak-amerikai indiánok között. Tehát arra gondolhatunk, hogy azok a népességek, akik elérték Amerikát 11-12 ezer évvel ezelőtt az Ob folyó torkolatánál ekkor szétesö ugor csoportból származnak. A Bering szoroson, amely szárazföld volt ekkor, vándorolhattak az amerikai földrészre. Az amerikai ugorok létezését a penuti, Kaliforniában élő, alacsony lélekszámú indiánok nyelve és az ugor nyelvek hasonlósága is alátámasztja. A tanulmányt a Historia 25(5-6) számában részletessebben ismertetik. *(Orlóci [Mihály] Márta, Class of '58)*

Székely szobrászművész Los Angelesben

2005 első hónapjában lelket tápláló egy hetes tanulmányutat töltöttem a legújabb ideálom társaságában, a 83-éves fiatalos erencz Bélával (FB), Kalifornia Venice városában. Hogy jutottam erre a zarándokútra? Hogy milyen is az élet? Érdekes módon FB-át a budapesti Szikla Kápolnában elhelyezett remekmű fafaragásai útján ismertem meg. Szinte érzem a közelebbi jó ismerőseim cinikus gondolat-menetét, "hogy mit keresett ott a Józsa?". Őszintén bevallom, hogy feleségem keresztmamájától kapott képeslapok tudatták velem, hogy a budapesti Szikla (Szent Gellért) Kápolna liturgikus terének fából faragott berendezését 1994-ben, ünnepélyes körülmények között szentelték fel. Ez a hely volt az egyik célpontunk Józsi bátyámmal a múlt szeptemberi magyarországi utunkon és ott tudtam meg, hogy a faragó művész Amerikában él 1951 óta. Rövidesen miután visszajöttünk, felhívtam a művészt, aki

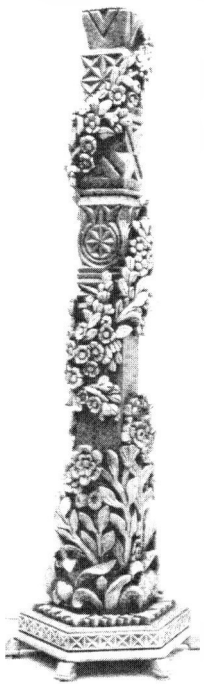

meghívott, hogy legyek házi vendége. Egyelőre csak ennyit a felemelt lelki világomról, mert éreztem lehangolást és keserűséget is. Például, Los Angeles sem olyan mint valamikor volt. Sok helyen be vannak rácsozva az ajtók és az ablakok, tehát a lakosság 'rettegve' éli világát. Ráadásul az utcák is koszosak és 'nemtörödömséget' mutatnak (mint a soproni botanikus kert?) Cseh Tibor újságíró igy látta:

> Kalifornia az USA egyetlen olyan állama, mely kultúrájának sokoldalúságával, pazar sokszínűségével vetekedik New Yorkkal. Az avantgarde élcsapatait csakúgy megtalálod itt, mint a Szilícium völgy szoftver titánjait, szórakozott atomfizikusokat és bélyeggyűjtő rakétaszakértőket, vagy a ten gerparton gazdag papák 'aranyifjait', amint a hullámhegyeket kergetik vízisiklóikon, s ha ebbe beleunnál, félreeső mexikói-barokk udvarházakban indiai guruk ázsiai filozófiát próbálnak csöpögtetni az Újvilág koktéljába. S az európai, afrikai és mexikói színkeverékben egyre erősebb tónusokban jelentkeznek az ázsiaiak, japánok, kínaiak, koreaiak, hongkongiak, filippinók, hinduk, kambodzsaiak és mások. A vietnámiak létszáma immár elérte azt a piaci határértéket (50 000), hogy miattuk a rangos Los Angeles Times napilap minden nap különkiadást nyomat vietnámi nyelven. És ebben az emberbiológiai laboratóriumban immár megnövekedett a

székelyek száma is az utóbbi évtizedekben. Most már nemcsak a Székelyföldön 'porlanak mint a szikla'. Itt is. S aki hiányzik az udvarhelyi Oklándon, az lehet, hogy itt javít autókat a kaliforniai testvérvárosban, Oaklanden. Az elüldözött, elcsavargott székely haláláig szorongást, bűntudatot hordoz a lelkében Erdélyért, magával viszi a sírba. Ferencz Béla ilyen székely. Akik ismerik a művészetét, azt mondják róla, hogy a Jézusfaragó emberek világából jött.

Mivel Béla bácsi özvegy, ahogy megérkeztem, finom csirke levest és spenótot főztem neki, természetesen magyarosan. Könnyen ment a beszélgetés, mivel Béla bácsi egy nyilt székely ember s ráadásul ausztrál shiraz bort szopogattunk. Marosvásárhelyen született 1920-ban. Rövid életrajzában elmondta, hogy már gyerekkorában a bicskát úgy kezelte, hogy figurák kerültek ki a keze alól. Szerencséjére szülei felfigyeltek istenadta tehetségére. Az elemi iskola elvégzése után beíratták a székelyudvarhelyi román szaklíceumba, díszítő szobrászati szakra. Itt hamar elsajátította a szobrászati és kerámiai alapismereteket. Már másodikos korában megbízatást kapott, hogy faragással díszítse az oklándi ortodox templom oltárát. Később hatalmas kerámiai urnákra görög mitológiai jeleneteket faragott a román királyi család, a Kárpátok déli oldalán, festői környezetben fekvő szinajai kastélya számára. Tanulmányait Brassóban folytatta. Tizenöt éves korában apja magával vitte Pestre, aki hallani sem akart a fafaragásról és szobrászatról. Gyakran mondta, hogy meggyőzze a fiát: "ennek nincs jövője, csak múltja". A háború miatt tanulmányai félbeszakadtak és az orosz frontra került, ahol csak kopjafa faragásra nyílt alkalma a halott bajtársak sírhalmára. Onnan Németországba jutott 25 éves korában, ami nagyjából megfelel a mi menekülési korunknak. Nagyon jól focizott és ráadásul boxolt is. Az egyik nagybátyja szerettette meg vele a sportoA háború utáni menekültvilág sodrásában ismerte meg jövendőbelijét, Irmuskát. Amerikába igyekeztek, százezrekhez, milliókhoz hasonlóan. Mint 'volt ellenség', a magyarok a sor végén állottak a bevándorlási engedély elbírálásának sorrendjében. Végül 1951-ben kötött ki velük a háború elsodort áldozatait és reményeiket szállító bevándorló-hajó New Yorkban. Egy magyar templom sponsorálta őket és itt házasodtakt össze jegyesével. Róla mondja, hogy "a jó Isten egy áldott lelkű asszonyt rendelt mellém hitvestársnak és múzsának is". Szerinte az ő élete is igazolja a régi tapasztalatot, hogy 'minden sikeres férfi mögött ott találsz egy okos asszonyt'. Feleségét megkérte, hogy nézze ki az újságokból, hogy melyik szakmák fizetnek legjobban. Igy lett belőle 'tool maker'. Dolgozott és szorgalmasan tanult. Kitanulta a fémminta készítés ornamentális kidolgozását, majd elvégzett egy kétéves műszaki rajzoló tanfolyamot, miután biztos kenyér került a kezébe. 1966-ban, 46 évesen, Los Angelesbe költöztek. Béla bácsi 15 évig nem vett vésőt a kezébe mert ahogy mondta "négy személynek a megélhetését kellett biztosítanom". A munkahelyén viszont 'szabadon' dolgozhatott és nagyon megbecsülték. Egyik magyar munkatársa megkérte, valószínű irigységből, hogy tanítsa meg őt is faragni. Béla bácsi válasza: "Minek? Ide csak egy magamfajta emberre van szükség".Aztán hosszú szünet után újra kezdte a faragást 'civilben' is. Szinte hihetetlen, hogy az első nagy alkotását 61 éves fejjel kezdte. Ez volt a Los Angelesi római katolikus Szent István templom liturgikus terének berendezésének faragása, mely, 1981-től 1986-ig tartott. A templom lelkésze, néhai Horváth Benedek premontrei atya megrendelésére, Béla bácsi a liturgikus teret teljesen megújította. A sok részletből álló műalkotáscsokor elkészítésénél László Gyula és Fettich Nándor művei és rajzai nyomán, ősi avar és magyar motívumokat használt. A szentségtartó ajtain a galgóci ásatásoknál talált ezüst erszény motívumait használta. Az ajtótokat stilizált életfák övezik. A szentségtartó egyik oldalán fölül egy díszes életfa látható, a másik oldalon az Árpádház jelvénye, egy stílizált turulmadár a rakamazi lelet nyomán. Az alsó részen elől Krisztus feje tűnik fel – a körülvevő mezőben avar, a keretben ősi magyar motívumokkal körülvéve. Oldalt alul az egyik oldalon egy nagy medáliában a Zöldmezőpusztán talált, üldözői felé hátraforduló szkíta szarvas látható, a másik oldalon egy szkíta hal motívum, a kereszténység szimbólumaként. A templomba belépve, a hívő figyelmét a fő oltár vonja magára, melynek masszív aránya uralja a szentélyben lévő faragványok szimfóniáját. A középső lemezen lévő ablak üvege mögött a magyar szentkorona látványa köszönti a nézőt, vadvirágokkal körülvéve, fölötte egy kereszt liliom mezőben. Az oltár homlokzatának északi térfelén a székelyek vitorlás bárkáját látjuk vad viharban "zajló tengeren...", ám a hullámokon járó, fénytől megvilágított Krisztus lecsillapítja a háborgó égiháborút. A koronás ablaktól jobbra, a fényben fürdő Krisztus megvendégel "ötezer" embert egy székely parasztudvarban, a Megváltó balján a porta bejárata, egy székelykapu, a jobbján egy tornácos faház, mellette nyári konyha, háttérben a gazdasági udvar a csűrrel, mögöttük egy fiastornyú falusi templom ágaskodik, a háttérben a Hargita fenyvesei alatt a csíksomlyói búcsújáró templom kettőstornya hívogat. Érezzük, hogy a vésőt itt Erdély szeretetének szívverése vezette. A remekművű oltáron kívül a liturgikus együttest nemzeti címeres szószék, olvasóállvány, zsoltáros tábla, virágtartók és a feltámadott Jézus szobra egészítik ki. Művei mélységes hitéből és a magyar múlt szeretetébe ágyazott művészi inspirációból fakadtak. A közeli megtekintése észlelteti azt a gondosságot, amellyel a legapróbb részleteket is kidolgozta. 'Utolsó nagy alkotásá'-t, a felújított gellérthegyi sziklakápolna liturgikus terének művészi berendezését 1994-ben, 74 éves korában, helyezte el Budapesten. A háború és az orosz megszállás alatt elpusztított kápolna faragott butorait amerikai műhelyében készítette s onnan szállította Magyarországra és adományozta a Pálos Rendnek, a mártírhalált halt Vezér Ferenc emlékére. A kápolnát 1994-ben, ünnepélyes körülmények között szentelték fel. A műtárgyak elhelyezése előtt a Széchenyi Társaság rendezésében nagyszámú műértő közönség csodálhatta a szép,

faragott tárgyakat. A lapok beszámoltak a világos hársfából faragott, ősi magyar palmettákkal díszített oltár és a többi tárgy drámai hatású domborműveiről. Valóban fejedelmi ajándékot kaptak a Pálosok, bizonyítva azt, hogy a 15 milliós nemzet fogalma nemcsak elvont illúzió, hanem élő valóság is a lelkek birodalmában. Az ábrákon itt is az ősi magyar és avar motívumok mellett múltunk nemzeti és keresztény szimbólumai, az új hazába vezető csodaszarvas és turulmadár, a szentkorona, a koronázási jelvények, a nemzeti címer, és a Boldogasszonynak a koronát felajánló Szent István látható. A kegytárgyak esztétikus összhangja, mindenkihez és a beavatottakhoz egyformán szóló mondanivalója valóban fejedelmi rangúvá teszik a művész ajándékát. Az egykorú lapok lelkes beszámolókban ismertették az ünnepséget. Tehát valószínű innen eredt az én képes lap gyűjteményem, feleségem keresztmamájától.

A gellérthegyi kápolna láttán, az volt a benyomásom, hogy ha ez az ember semi mást nem faragott volna egész életében, akkor is termékeny és nagyrabecsült művésznek tudnám elismerni! Januári látogatásomkor tudtam meg, hogy mindazt díjmentesen csinálta. Itt érdemes megjegyzeni, hogy milyen nagy fába vágta fejszéjét Béla bácsi 70 éves fejjel, mivel a Kapocs olvasói is abban a korban vannak ezen sorok olvasásakor, ámbár a balekok még három évet pihenhetnek hasonló nagy alkotás elkezdéséig. Az első nagy lépés a terv elkészítése, figyelembe véve a méreteket, a bútor elemek strukturáját, hogy azokat szét lehessen szedni Los Angelesben és ismét összerakni Budapesten. Utána a több ezer dolláros faanyag vásárlás (a saját zsebedből), a faelemek össze passzintása és ragasztása, a motívumok felrajzolása. Az ezt követő fafaragás szépsége szinte emberi ésszel nem felfogható fel. Higgyétek el nekem, mint fafaragónak! Amikor minden elkészült, jött a csomagolás és a szállitás. Természetesen, Béla bácsi hazarepült, kibontotta szállítmányát és összeállította több mint tucatnyi művét. Minden a saját számláján! Nem tudom hányan lennénk mi soproniak erre képesek, de úgy érzem, hogy pont az élet nehézségei edzik, kovácsolják az ember karakterét, a jó Isten segítségével. Szinte hihetetlen, hogy mire képes egy művészi lélek.

2004 szeptember végén, ahogy bátyámmal repültünk vissza Kanadába, olvastam Béla bácsi önéletrajz könyvét (Nem Vagyok

Egyedül címmel). Ott a gépen fedeztem fel, hogy Ferencz Béla 17 művét ajándékozta a 'hűség városának' Sopronnak is. Ezek a soproni városháza előcsarnokában láthatók, állandó kiállítás formájában, a soproniak örömére. Számomra az volt a bosszantó, hogy legalább tízszer elmentünk Józsival a városháza előtt, de akkor nem tudtunk a faragásokról. S ha megkérdezik a művészt: meddig tart a kiállítás, válasza kurta: „ameddig az épület". Ez az ő marosmenti nyelvén azt jelenti, hogy életművének egy jelentős részét Sopron városának ajándékozta.Vagyis Magyarországnak és az ő lelke titkos gyökerének, Erdélynek.

Ferencz Béla, a 'Jézusfaragó ember' 2005 március elején, 65 év után, visszatelepszik Magyarországra. Végeredményben hazatelepedésének is az a célja, hogy Lakiteleken folytassa az ajándékozó gesztusát. Tegnapi telefon híváson tudtam meg egyik Los Angeles-i barátjától, hogy Béla bácsi már otthon van. Ha valaki a tizenötmillióból – Los Angelesbe, Budapestre vagy Sopronba látogat, ne mulassza el megtekinteni Ferencz Béla alkotásait. Művészi élményben lesz része, és megerősödik keresztény hitében, magyarságában. *(Józsa László, Class of '61, Vancouver, BC, Március 7, 2005)*

U T A Z Á S A I N K

V I L Á G J Á R Ó K

Kinai útjaim

Már négyszer voltam Kinában, először 1994-ben, majd 1998-ban, 2002-ben és 2004-ben. Sajnos utinaplót nem tartottam, igy mindezt csak emlékezetből írom. 1991-ben vállalatom felajánlotta nyugdíjazásomat harmic éves munka után, hogy beteg feleségem után tudjak nézni. Feleségem elhúnyta után, 1992 januárjában elkezdtem dolgozni részidőben egy 'textol'-t (rák elleni orvosság) gyártó vállalatnál. Közel egy évvel később, egyik kollégám bemutatott egy aranyos, fiatal kinai hölgynek, 'Na'-nak, akit feleségül vettem 1993 végén. Másfel év után feleletet kaptunk imánkra, amikor megszületett kislányunk, szememfénye Margitka. Ez számomra egy csoda volt. Hát igy, feleségem révén kerültem én Kinába és kinai utjaim leirásához.

Első út, 1994 Szeptember

Most örülök annak igazán, hogy elkerültem tiz évvel ezelőtt, Kinába és főleg Beijingbe, mert igy alkalmam lett egy kis izelitőt kapni a 'régi' Kinából. Azóta annyi minden változott ott, hogy ra se lehet ismerni Kina legtöbb városára. A falvak viszont nem sokat változtak, inkább kezdenek kihalni mivel a fiatalok nem maradnak ott. Feleségem édesanyja és hat testvére Kina közepén, Sechuan tartományban éltek és 1994-es utunk alkalmá-val a család meglátoga-tása volt a fő uticél. Fele-ségem előre ment és Beijingben várt rám a re-pülőtéren egy barátjával, aki aztán autóval bevitt minket a belvárosba. Az első éjjel nem sokat aludtam és reggel 6-kor már kint sétáltam egy nagy főúton. Bámultam, ahogy millió meg millió ember, zsongva mint hangyák a hangyadombon, mentek a munkába; gyalogosok, biciklisták, autók, buszok, teherautók egymás hegye hátán. Emlékszem, rengeteg egyfoma, Kinában készült, pici, sár-ga taxi futott, melyekbe négy ember csak szorongva fért bele mint a szardiniák. Ma már ezek eltűntek és az új taxik ott is Hondák és Mercedesek! A következő pár nap alatt megnéztük a főváros érdekességeit. Elmentünk a 'Tiltott városba' ahol a csá-szár családja és szolgálói éltek 600 évig és múzeum lett amikor Mao-cse-tung átvette a hatalmat. Ez a 'város' egy 72 hektáros területet foglal el és 999 házból áll. A bejáratnál akkor még Marx, Engels *és Mao hatalmas képei lógtak. Manapság csak két kép van ott:* Mao és Sun-yat-sen, aki egy USA-ban tanult keresz-tény hitű ember volt és a kinai polgári forradalom vezetője volt 1910 és 1925 között. Ez a képcsere jól rávilágit a jelenlegi 'komunista' kormány ideológiai változására az utóbbi tiz év alatt. Közel Beijing-hez megmásztuk a nagy kinai falat. Döbben-tően nagy konstrukció volt ez korában, meg ma is. Ez a rész elég új, 'csak' 500 éve épült, amikor Beijing lett a főváros. A fal má-sik hosszú, északi részét már 2 ezer éve kezdték épiteni, hogy védják Kinát a hun rokonaink és a mongolok támadásaitól.

Beijinből átrepültünk Xian (Sien)-be, Kina 'öreg' fővárosába. Történetileg Xian fontosabb mint Beijing, mivel az volt a császárok székhelye K.e. 200-tól a 13. századig. Ott voltak és vannak a legfontosabb ásatások, kincsek. Az volt a legtöbb kinai császár temetkezési helye és még most is van jópár hatalmas 'temetkezési halom', melyhez még hozzá se nyúltak. Megnéztük a hires 'terra cotta' figurákat, azaz majdnem ember nagyságú agyagszobor hadsereget, amely 'védte' a halott császárt. Láttuk a nyári palotát, meg sok más történelmi emléket a város környékén. A belváros maga is igen érdekes, történelmi értékű védett rész, egy turista kozpont. Tele van sok szép többszázéves épülettel és pagodákkal. Xian után átmentünk vonattal Sechuan (szacsvan) tartományba, a 11-milliós főváros Chundung (csandun) közelében lévő Maiyang (mejan) nevű kisebb, csak 2-milliós (!) városba, amely Kina egyik tudományos központja. Ott van Kina hatalmas atomkutató intézete, ahol feleségem dolgozott majdnem húsz évig. Ott él édesanyja és három lány testvére, akik nagy szeretettel és vendéglátással fogadtak minket. Annak ellenére, hogy akkor még igen zsúfoltan éltek öreg, olcsó-bérű állami lakásukban. Azóta minden testvérnek van új, kényelmes modern lakása. Az utolsó tiz év alatt az átlagkereset tizsze-resére emelkedett, mármint azoknak akiknek van munkája, mert elég magas a munkanélküliség. Maiyangban is megnéztük a város és környék érdekességeit és történelmi emlékeit, múzeumokat, budhista és muszlim templo-mokat, parkokat. Igen érdekes volt kirándu-lásunk egy szép, Leshan nevű városba, a Yanczi folyó partján. Itt, egy folyó melletti nagy kősziklán van a világ negnagyobb Budha szobra. Meglátogattuk Na bátyát is Changduban, a tartományi fővárosban. Ott, egy nagy nemzetközi kiállitason 'kicsiben' bemutták a világ érdekességeit. Meglepő volt többek között látni a budapesti 'Hősök Tere' szobrait. De legjobban a sok evésre-ivásra emlékszem. Az egyik legelső, igen fontos kinai szó amit tanultam az volt, hogy 'gola, gola' azaz 'elég, elég'. A sechuani ételek tele vannak fűszerrel, igen izletes-ek, sajnos számomra néha túl erősek!

Visszafelé ismét Beijingben kötöttünk ki pár napra. Ekkor megnéztuk az ottani nyári palotát, amely 'csak' 100 éve épült és annyi pénzbe került, hogy nem maradt pénz az állami költség-*vetésben hadihajókra. Igy lett Kina el foglalva az 'opium hábo-*rúk' idején a nemzetközi koalició, majd később a japánok által. Ugyanakkor elmentünk abba a hires húsz szobás étterembe, ahol a legjobb 'pekingi kacsát' sütik és ahol fényképek bizonyitják, hogy a vilag minden hires embere ott járt. A kacsa tényleg igen finom volt! Utunkat egy nagy vásárlással fejeztük be. Akkor még Beijingben nagyon olcsón lehetett venni selymet, kasmirt és más finom árút. Telt böröndel indultunk vissza Kanadába

Második út, 1998 Április

Feleségemnek volt egy jómódú üzletember nagybácsija Taiwanban, aki 1949 menekült oda Kinából, a kommunizmus elől. Testvéreivel nem is volt kapcsolata 1980-ig. Neki köszönhetem, hogy megismerhettem feleségemet, mert az ő egitségével jött ki Na Kinából. Amikor Margitka két és fél éves volt Na elhatározta, hogy bemutatja családjának. Mivel nekem csak két hét szabadságom volt, a nagybácsi meghivására először Taiwanba, majd azután Hongkongba mentünk. Onnan én visszajöttem, mig Na és Margitka mentek Na családjához. Hát igy kerültünk mi Taipeba, Taiwan fővárosába 1998 husvétjén. Kinához hasonlitva Taiwan és Taipe akkor még modernebb volt, de manapság nincs sok különbség. Az éghajlat majdnem trópikus és már Áprilisban is nagy volt a hőseg. Taipe egyik érdekessége a 'kis tiltott város', ahol láthattuk az eredeti város teljes pompáját. Ugyanis amikor Csan-kaj-sek menekült Mao-cse-tung elől, a császári palota összes kincsét magával vitte

Taiwanba. Nem csoda, hogy a kinai kormány harcol Taiwan függetlensége ellen!
Érdekes volt Taiwan trópikus növényzete, sűrű bozót boritja be a dombokat és csak pár fát lehet látni itt-ott. Régen voltak erdők, amit ismerőseink sem tudtak. Csak a parkokban láttam szép trópikus fákat és különös, ismeretlen virágokat. Ott is a nagy, 15-20 fogásos ebédekre, vacsorákra emlékszek legjobban. Néha úgy látszott, hogy fél napot ott ültünk az étteremben. Nem csoda, hogy a kinaiak legtöbb üzleti dolgot evés közben folytatnak le.
Egy hét után Taiwanból átrepültünk Hongkongba. Szerintem Hongkong a legbarátságosabb város Ázsiában. Talán azért, mert egy keverék, a kinai és angol kultúra keveréke. Igen látványos, érdekes és ugyanakkor barátságos volt, de tele volt ellentételekkel. Hatalmas ultramodern épületek árnyékában meghúzodtak a régi, zsúfolt és elég lehangoló tömegházak, ott ahol a 'szegények' éltek.
A város tele volt turistákkal, annak ellenére, hogy a helyiek szerint minden lelassult, mert akkor kezdődött az angol hatóság laváltása. Nehéz volt elképzelni, hogy milyen lehetett a lelassulás előtt! Az üzletek igen modernek és a világon minden kapható volt, olcsóobban mint Kanadábani. Minden ki volt irva két, néha három nyelven: kinaiul, angolul és sokszor japánul is. Érdekessége az öbölben a nagy kikötő, ahol a nagy hajók között még mindig ott libegtek százával a kis kinai hajók különleges áruikkal. Egy igazi látványos, tengeri zsibvásár. Gyorsan elrohant az a pár nap és sohasem felejtem el, hogy milyen nehéz volt az elválas. Lányom születése óta akkor váltunk el először hosszabb időre. Fájó szivvel jöttem vissza Kanadába és ők pedig mentek 'nagy' Kinába a rokonokhoz. Na később elmondta, hogy elválásunk után kislányom egész nap keresett és modogatta hogy: 'Daddy gone, Daddy gone'!
Egy évvel később olvastam a vancouveri Magyar Kulturális Egyesület lapját, a 'Tárogatót', amelyben találtam egy igen érdekes cikket, Kiszely István 'A turkik hazájában' cimen. A szerző elment Kőrösi Csoma Sándor nyomában Kinába, az 'ujgurok', rokonaink lakhelyére. Ekkor határoztam el, hogy legközelebbi kinai utamon én is meglátogatom az ujgurokat.
Hát el is mentem és erről majd beszámolok legközelebb.
(Kapitány Gyula, Class of '61)

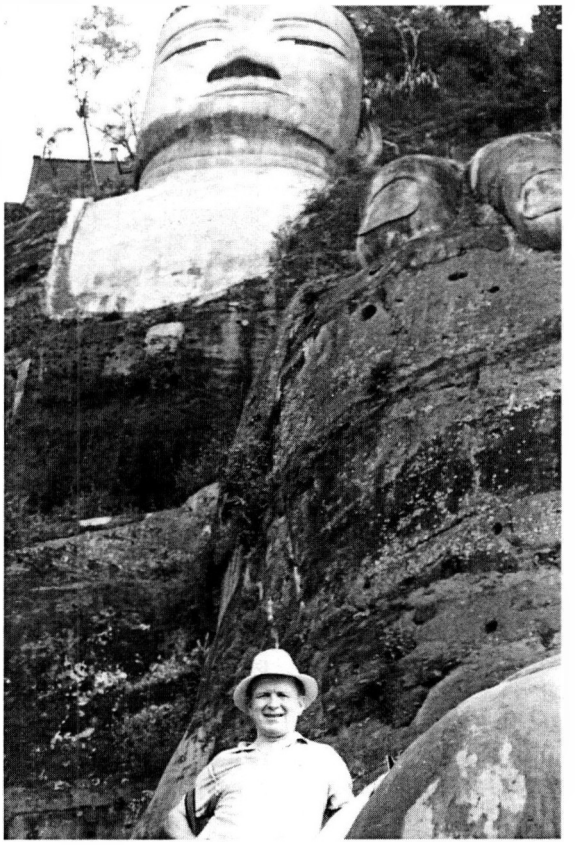

H A Z A U T A Z Ó K

My first visit to Hungary in 48 years.

This is about my first visit to my ethnic homeland after 48 years. My brother Les and I spent three weeks in Hungary during the summer of 2004. These are my observations and feelings of Hungary then and now.
We lived close to Sopron, in Ágfalva, before coming to Canada. I was more fortunate than my fellow students, because part of 'my Hungary' - Mom, Dad, three brothers and two sisters - shortly followed me to B.C. in 1957. Since graduating from UBC in 1960, Saskatchewan has been my home where, following a tip from Frank Pendl, a graduating classmate, I found a forester's job. There I met Shirley and we have raised our family of three children and were further blessed with three grandchildren. I mention these to remind the reader of my bias as I recollect my feelings of my birthplace. Although the visit was short, it was sufficient to stir up memories for the rest of my life. The trip unlocked layers of long forgotten experiences of a frightened young boy during WWII, while other layers of experiences continued surfacing as I was writing. I have seen un-imagined changes! My perspectives have wobbled. I am reconstructing a new reality of 'my Hungary'.

Getting there
Agony - I have long agonized about taking this trip before succumbing to my brother Les' noble reminders of redemption and family honour. This was an opportunity of a lifetime, Les reasoned, to redeem myself by regaining some proficiency in my native tongue through an intensive immersion in Hungarian, and to honour our father's memory by touring wine regions of the country. Our daughter Sheila's heart twisting words, made to my sisters during their 2001 trip to Hungary, of "I wish my Dad were here in Ágfalva", helped in the decision. However, it was the beckoning of 'Little Joe of Krakow', our youngest grandson, and a temporary resident of Poland, who finally delivered me on a MALEVflight to Budapest!
Wonderment - My wonderment peaked at seeing on the in-flight entertainment screen, the message "Hungary's Millecentenary, celebrating 1100 years" (in 1996) commemorating the settlement of Magyars in the Carpathian Basin from the steppes further east. Saskatchewan, my home province (part of it is also a 'steppe' in ecological terms) will celebrate her first centennial in 2005! I was trying to recall what I had learned in school about the

formation and development, from the seven tribes of Magyar settlers, to the Kingdom of Hungary, a major medieval Central European state. Thereafter, much misfortune befell on my homeland as it was subjugated and dominated by foreign powers and monarchs. Events of WWI and WWII led to her current diminished presence. While over the Atlantic, my mind raced to and fro the many centuries of struggle for survival of a fractioned nation. I recalled giant land holdings by a few, many oppressed and landless peasants, castles on the hills and villages, with serfs in the fields. I recalled the lack of a middle class to assert legal rights for ordinary citizens under Austro-Hungary. I recalled events and poor judgements that led to the slaughter of many and the dismemberment of Hungary to a third of her original size that had stood for a 1000 years. I thought of the millions of Hungarians thrown into minority status by the newly created political boundaries as a result of being on the loosing side in World War I (so ably described in: *Paris 1919. Six Months That Changed the World,* by Margaret MacMillan), and again in World War II. I thought of the years of the 'iron curtain' that imprisoned us, ordinary Hungarians, and prevented us from taking part in the affairs of the rest of the world.

Budapest

Landing at the Budapest International Airport, I thought I was back in Toronto. English was used on airport equipment, directional signs were bilingual and duty-free shops had mostly English labels. 'Western' songs filled the waiting rooms. I looked in vain for some auditory and visual signs that we have arrived in Hungary. Hungarian motifs used in interior decorations and an interpretive display would have helped. However, our subsequent tours of museums and the inner city more than made up for the lack of information at the airport.

Museum of Ethnography - Among the visuals of town layouts, housing, grazing lands, forests and pastures, of farm buildings, livestock and village life, there was one photograph that stood out for me. It portrayed a lord and master and his sons decked out in dandy urban clothing on top of the steps of the manor house. Three steps below, attired in their regional Sunday best costumes, pretty young maidens and young men with their farm tools in hand were looking up at their landlords. The sons appeared to be ogling the young maidens. I could identify with the farmhands from my summer school holidays on a Sopron area collective farm during the early 50's. Les and I found the picture a powerful reminder of the social inequalities of those times. As other viewers, I am sure, we were also wondering where our ancestors would have stood in that picture.

Hungarian National Museum and my memories of the 40's an 50's - We were particularly curious of the treatment of recent past in our lifetime through the excellent displays in this museum. The 1940's displays stirred our memories to events elsewhere in our lives. Memories of our stay in Komarno (on the left side of the Danube) where our sister Marika was born in 1943. The Nazi occupation and the anti-Jewish hostilities. The memory, when with our mother, we were handing bread and water through the fence to children our age and to their parents. The boxcars of Jews on a railway siding by the Danube ready to be shipped to an ominous future. Running for shelter from popping bullets coming from planes engaged in dogfights' overhead. Staying in dug-in bunkers as the frequency of nightly air raids grew and more and more homes were bombed in our

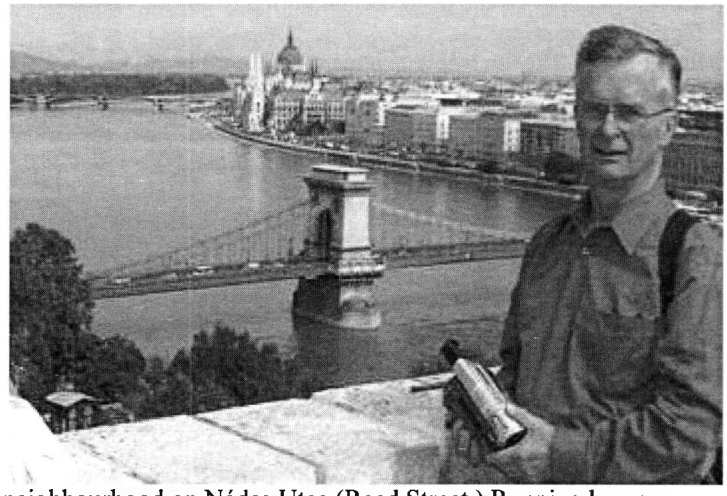

neighbourhood on Nádas Utca (Reed Street.) Running home from the elementary school during air raids. The morning smell of exploded bombs from the night raids as we emerged from our hillside bunker.

Museum displays depicting the 1945-1955 period about the collectivization of small family farms, many barely in existence after the much-awaited land reforms, reminded us of nightly disappearances of well-to-do farm families from Ágfalva. Later we learned that they were forcibly moved to new style 'majors', producing rice and farmed fish in the Hortobágy and Nagykunság region.

We saw pictures of the 'unholy trinity' and remembered we were required to draw them in school as part of a state imposed personality cult – portraits of Lenin, Stalin and Rákosi. We found a disproportionately generous space allotted to that era as opposed to events surrounding the 1956 Hungarian Revolution. We found no mention of the brutal revenge taken on participants by the reinstituted communist puppet regime. This revenge was more brutal than that taken after an earlier defeated revolution in 1848-49, courtesy of the Hapsburg Emperor and the Russian Czar's armies. Particularly disturbing was the life size statute of Joseph Stalin, the source of enormous misery for Hungarians and other 'liberated' eastern European populations, placed beside the small display of the 1956 revolution. Perhaps a mute point, but the lettering on the 1956 displays was smaller than the pre and post 1956 era displays! One could not help, but wonder, if those who have the power to write history for public consumption displayed 1956 rather reluctantly. For instance, a display placard - commemorating a young French reporter as the first foreign press casualty of the '56 revolution – is depicted in such small lettering that, in order to read it, one has to lean into an invisible electronic curtain, tripping the alarm under the metallic stare of Stalin. I restrained myself by not showing my true appreciation for all this and for Stalin's life size statue.

Walking through contradictions - Walking the streets between the National Bank and the Parliament building we noticed a new steel and glass structure and another one under construction. Both buildings are an intrusion into the historical architectural landscape surrounding the adjacent public square. Does this great city not have suitable bylaws to preserve its historic resources? Towards the Parliament buildings, we came upon a handsome monument with gold lettering, honouring the Soviet army's 1945 liberation of Budapest. Here, we saw a powerfully silent, but

likely an unintended statement! Instead of fresh flowers, a temporary but robust anti-personal barricade surrounded the base of this imposing monument, most likely to prevent possible defacing! Further on, we walked by memorials to tragic casualties who lost their lives trying to free Hungary from Moscow's grip. The statue of the martyred 1956 Prime Minister Imre Nagy, executed by the Kadar regime in 1958, faces the Parliament buildings, almost reaching it. Near the Parliament is a black granite monument with an eternal flame, commemorating the 1956 revolution. Across from the Parliament building, machine gun bullet holes in the side of buildings filled with brass plugs were memorials to victims gunned down on site during the 1956 revolution. We wondered if there were marked graves for youth executed after being kept in jail till they reached the age of eighteen, so their killing could be 'legal'? Will the circumstances of their executions ever be chronicled? Looking at Nagy's statute, one could almost hear his prophetic words: "Csak attól félek, hogy azok fognak majd rehabilitalni, akik most meggyilkolnak . . ." (I am afraid that my executors will also be in charge of my rehabilitation.)

Being a couch potato - Our nightly programs, besides reviews of our daily tours, inventories of souvenirs collected and occasional restaurant visits with relatives, included viewing of world-class soccer games and subscripted western movies on TV. My nightly program closed with switching to the weather channel. The swerving weather patterns over Europe usually turned into a painful reminder of Hungary's shrunken geography. As the camera cleared through the cloud cover of Europe, it would zoom past the faint outline of the Carpathian Basin and settle on a shrunken outline of the country. Falling rain was most symbolic of my mood! These viewings led me to change my mind of purchasing a certain souvenir; a key chain that had a one third solid part surrounded by a hollowed outline of old Hungary. The tours of Budapest left me with a feeling of sadness for the ravages of history and at the same time with a good feeling for the resiliency of our culture. In spite of past events the Magyars will be around for a long time.

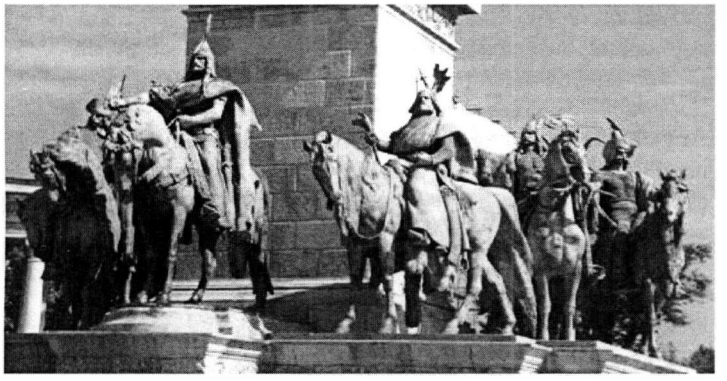

Northeast Hungary

Tokaj-hegyalja (Foothills of Tokaj) - From our night stop north of Sátoraljaújhely, a city on the northern edge of the world famous Tokaj wine region we visited 'Herczegkút'. It is blessed with environmentally favourable conditions, both soils and climate, for the production of the world famous Tokaj wines. Also known as Herczegfalva, the town is a 6th century German re-settlement. A local landowner brought these people in to replace his lost workers during an earlier Turkish occupation. Bilingual shop signs and street names were evident. We learned that residents cultivate their German roots. They are also allowed to receive schooling in German and maintain their cultural heritage without state interference. We were told of other ethnic communities, of a Belgian and a Croat village, that to this day, have preserved their linguistic and cultural independence. I only wish that ethnic Hungarians in Slovakia, Rumania and areas of the former Yugoslavia could enjoy the same freedoms, rather than hearing about their mistreatment in the public press even in 2004.

Tisza River - The following day, we paused at the confluence of the Bodrog and Tisza Rivers. With tree branches hanging over the river bank, the place north of the Tisza Bridge was an inviting place to fish. It reminded me of our father taking us to such spots near Komarno. However, there were no fishers, livestock or birds in sight along this river. Nor were any warning signs visible by the bridge regarding the poisoning of river life by three toxic spills in 2000. These spills also poisoned the Danube River in Hungary, Serbia and Romania. The cyanide spills originated at mining operations in northern Romania (Maramures County) killing all river life in the Tisza. One of the sources was a settlement pond of a company of joint Australian (majority)-Romanian (state) ownership in Baia Mare. These spills were headlined as "Europe's worst environmental disaster since Chernobyl". One can only wonder about the safety of water quality of Hungary, and of other downstream countries in the Danube Basin, knowing that all major rivers have their headwaters in neighbouring countries. The International Commission for the Protection of the Danube River mentioned 114 industrial and mining 'hot spot' in the Basin. The potential is high for environmental disasters!

Hortobágy National Park and ecotourism - As a former park planner with Parks Canada and Saskatchewan and a member of the Ecotourism Society of Saskatchewan, I was looking forward to our stop in the Hortobágy National Park. The park is a must on your trip to the Plains of Hungary, where a world class interpretive centre and outdoor exhibits informed us of the origin of area ecology, all living communities on it, and of the people in the area. The cooperative indigenous crafts boutiques on the east side of the famous 'Nine-hole bridge' were tastefully presented by crafters in their period costumes. However, the exhibit and interpreters missed an excellent opportunity to advocate the region's ecological integrity and to lobby the international community for the protection of aquatic and terrestrial habitats of the Danube Basin! I did not see any references to the recent environmental disasters and the damage to the Tisza ecosystem that forms part of the park. Perhaps it would have detracted from the pristine image of the area, but a fair subject for seeking long-term redress from the polluters as well as an objective lesson on the need for international cooperation. Hopefully, international forums will provide venues for redress and deterrence to similar preventable environmental disasters. Had we known then, we certainly would have sought reassuring answers before ordering the fish soup. Later I learned the fish were brought in from safe sources.

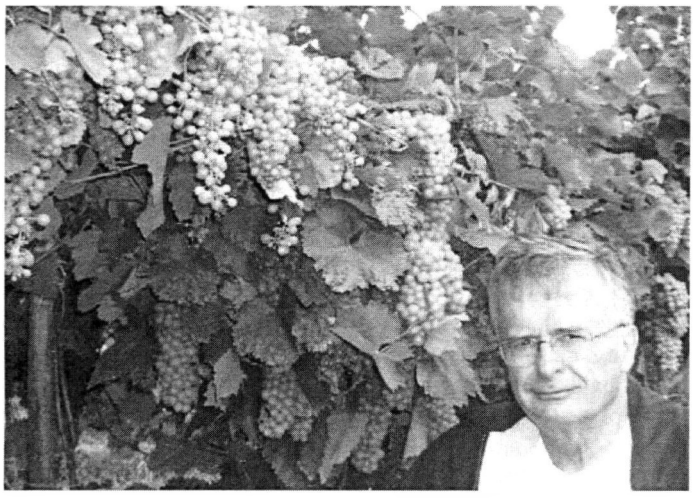

Majors (Farmsteads) - On the west side of the Tisza flood plain, we passed vast expanses of grazing lands, large herds of livestock, and what looked like fish rearing lakes. Those lakes looked deserted, not a boat or bird in sight. Looming on the horizon, occasionally we saw 'majors' guarded by 'one-legged sentries', the 'gémes kút.' These summer scenes reminded me of Saskatchewan's Big Quill Lake area, always busy with aquatic birds passing along 'the Mississippi Flyway' and of 'Hutterite colonies', where religious-based communal farming is practiced. These 'majors' connected me to Ágfalva of the 1950's, when under the cover of night, farm families were trucked away. Those isolated 'majors' were used to 're-educate' these people about the merits of collective farming. I wonder if my grade school friend, Horváth Kálmán, and his family were relocated to one of those new style 'majors' after their disappearance from our village?

Reality checks

Relativity - After the 'Alföld Trek' our relatives treated us to the hot baths on Margit Sziget and to more sightseeing in Budapest. During one of these events, while reminiscing about the 'good old days', a young school teacher relative made the apologetic comment that she was unable to relate to food rationing of the 1950's or the 1956 revolution, as she was born in the 1960's. Her remarks made me realize that it is all about perspectives. Her experience of Hungary was based on the favourable position of her family, benefiting from well paying jobs and political security. Our family's lot was harsh as our father was deemed an 'undesirable element' by the system. Foraging the forest to sell at the farmers market, working in the fields with our mother, toiling by our frail father at the local foundry, the occasional help from our father's sisters and later part of my college scholarship helped supplement their existence. It kept us on our toes to reach from the survivor to the self-actualization level. It forced me to take my last years seriously at Berzsenyi Dániel Gimnázium, so I would be able to get into the University of Sopron.

Standards of living - If abundance of cell phones and new cars are an indication of affluence, there are affluent people in Hungary. Some would argue that a new wealthy class rose from the carcass of the old system. Because of the absence of a viable opposition to take on governance after the collapse of communism, 'insiders' of the old system were well positioned to grab state owned assets through privatization at fire sale prices, financed by loans from cronies-controlled banks. Others took early retirement with high government pensions in state-donated mansions. Not as well off are the average workers, small businesspeople, farmers, and especially pensioners. Many seniors find themselves on the fringe of existence due to inflationary devaluations of their state pensions. We saw people sleeping on park benches and panhandling near tourist attractions. The ordinary people, however, were most exposed to the harsh realities of the free enterprise system. According to author Robert Kaplan (*Eastward to Tartary*): "there is no crueller kind of capitalism than the post-communist variety."

This land is for you and whom? - Occasionally we would go through towns exhibiting some rejuvenation with new construction going on the edges. In the 'Centrum' or town centers, however, old adobe buildings were crumbling and starting to 'fossilize'. A good number of the small villages here in Hungary exhibited similar signs of decline as in parts of rural Saskatchewan. Ancestral and pioneer buildings and whole streetscapes were in need of repair. Abandoned railway stations and closed schools were abundant. Only old people were seen sitting on benches, probably recalling better days, blaming progress, and cursing speeding tourist for disturbing their peace and quiet. Gone were the livestock as were farm animals kept for domestic consumption and, I suppose the ritual of winter slaughtering of pigs and the accompanying neighbourhood feasts. Large fields of sunflower, corn, sugar beets, and other large-scale farm operations seem to have replaced small farms. Some farmers are concerned that foreign entrepreneurs will edge out the indigenous farmers. These farmers, without favourable economic and institutional support, could end up as servants to foreign interests once again. They are fearful that Hungary's presence in the European Union, and her eagerness for foreign investment might lead to relaxed restrictions on foreign land ownership, leading to diminished control of the country's destiny. We hold similar concerns in Saskatchewan, even though the province is seven times the size of Hungary and only one tenth its population. Saskatchewan has 0.651-persons/sq. km compared to Hungary's 107.62 persons/sq. km. In spite of the province's vast landmass and the North American Free Trade Agreement, Saskatchewan maintains certain restrictions on foreign land ownership.

Sopron

Any outward reminders - directional and distance markers - of nearing Sopron increased our anticipation! A massive communication tower dominated the forest-covered horizon and a western style superstore greeted us on the eastern outskirts. With the instinct of flight weary homing pigeons, we reconnoitered the familiar streets of Sopron before finding our lodging on Cherry Tree Lane. Next morning, we drove the 15-minute walking route in three minutes from the train station, Déli Pályaudvar, now closed, to my high school on Széchényi Tér. It felt as we were speeding through the pages of history of an always hungry and apprehensive young boy. The crossing guard's shack and the rolling ramp at the railway crossings were gone on Kossuth Lajos Street. Gone were the pictures of Lenin, Stalin and Rakosi on the face of the party building. Streets and sidewalks were clean. Unlike in Budapest, we did not see graffiti in historic downtown of Sopron. Efforts of civic care showed in the carefully restored historic buildings that formerly were characterised by their post-war crumbling facades. Historic

buildings have been put to use while maintaining the architectural character of the period. For example, the Museums of Forestry and Mining were in historic buildings. More recently, our college dormitory on Templom utca has been converted to a senior's condo development.

The' tulipán fa' - The University grounds and buildings have not changed; only the trees have got bigger. The area lacks tender love and care. Our impression of the grounds and of the buildings, except the well-maintained main and the physics buildings, was in contrast to the high level of upkeep of buildings downtown. The crumbling gatehouse, now with a TV monitor inside, the gated entrance and the sturdy fencing around the university was still the same. The fence was in stark contrast to the unguarded university grounds in Canada. The fall colouring of a young tulip tree (*Liriodendron tulipifera*) next to the Physics Building was my visual treat in 1956. I would follow the changing splendour framed through the east facing window of the second floor lecture hall as we were taught about capacitors and induction currents. Coinciding with the growing excitement about political demonstrations in Budapest, the fall-coloration process changed the leaves from greens, yellows to a mixture of orange and dark blood red. Then the tree began to shed its grandeur at the end of October. On each anniversary of October 1956 I marvel at the prophetic symbolism of that young tulip tree.

Farmers market - Our foraging activities in the forest were often the topic of our reminiscences. We were compelled by our mother's and siblings' memories to visit the farmers market, just to sample the produce in season: 'vargánya' and 'róka gomba' mushrooms and various fruits (császár körte, birsalma, málna, áfonya) and to smell the flowers (the now protected 'ciklamen' and 'gyöngyvirág'). In my minds eye I could see our parents at these markets. That rainy September morning, looking at the weathered and hardened faces of ageing vendors, tending to their tables, we saw people hard at work. They were cautious. They avoided direct eye contact with strangers. From a distance, out of the corners of their eyes, they kept an eye on us. Disengagement? Survival instinct? Almost like in the old days. We noticed similar behaviour on the street. Pedestrians would avoid making eye contact unless we addressed them directly. We found them more than willing to help once they learned of our displacements and our connections with Canada. We found the people on the street to be more informed of Canada than Canadians are of Hungary.

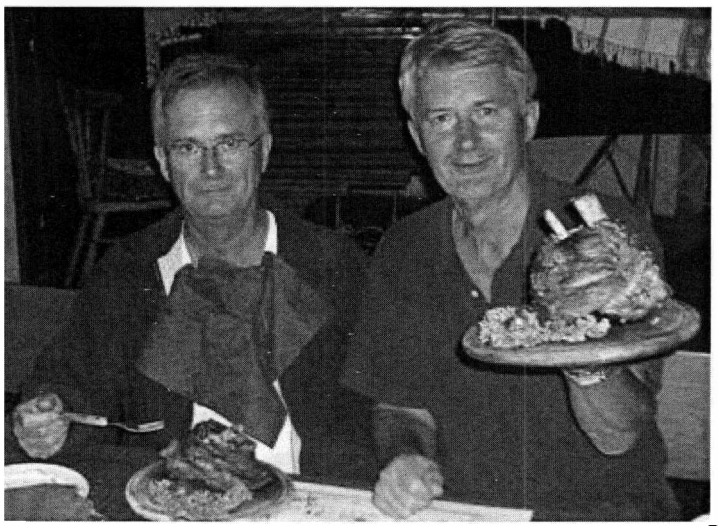

Revisiting our port of exit

Into Ágfalva after 48 years - We set out for Ágfalva with sister Elizabeth and her husband Les Safranyik. Our drive from Sopron was over a pawed highway that in 1956 had only a crushed rock surface. Then it took over 45 minutes on foot, now by car it was less than 10 minutes. Leslie drove us along Ágfalva Road past the closed 'textil üzem' (where Les worked as a technical foreman in the fall of 1956) and past the 'Vasgyár' (where I would have toiled along with my father, had I dropped out of high school). He drove past new housing developments on the outskirts of Sopron. Here in 1956 only fields of potatoes and corn used to be, and past a road junction, on a slight rise of land to the north stood a soviet style welcome wagon, a Russian tank with a machine gun hoisted in its turret. The turret would turn and follow our moves as we walked to and from Sopron during my sort-lived return in December, 1956. Now the Ágfalva railway station is used for housing. Next to it is the Roman Catholic Church where our brothers Frank and George were baptized. The original village church (St.György) built in 1265 was replaced in 1789 (St.Antal). By contrast, our Anglican Church in Regina was built in 1957! Past the Catholic Church, where the road forks, was my grade 7- 8 elementary school. One of my grade school teacher's parents chose not to move to Germany after WW II, but to remain with their home and a small land holding the state let them keep. Their remaining land was distributed among 'telepesek', like our family. That teacher, just out of college and a leader of the school's 'úttörő csapat' (young pioneers), was particularly hard on 'telepes' children. Insecure in his standing with the school principal, also a communist party official, he tried to advance his future by making examples of us newcomers. He set out to punish me - after being caught tugging at the corner of the Soviet flag during a May Day parade - by recommending against my entry into high school. Fortunately, the principal believed in my rehabilitation, and it was his recommendation that got me into high school.

The 'fotér' (town square) used to have a 'kovácsmuhely' (black smith shop), where we pumped the bellows for the 'mester', a hammer mill managed and operated by our father, a barbershop, two grocery stores, a 'kultúrház', and a school for German instructions. Back then, waves of people would move back and forth on the main street as trains came and went. This time we saw few local people, save for a few waiting at the bus stop and none of the children or livestock that were once a part of the morning and evening streetscape. On the west side of the town - on fields once used for haying and grazing - are new houses, a bustling equestrian-resort centre, and a petting zoo of farm animals. Here we saw many parked cars from western European countries.

Our neighbourhood, south of the Protestant church, along Patak utca surrounded a small meadow. This neighbourhood included the fenced off 'Garden of Eden' across from our home! That garden was the object of our temptation whenever strawberries, apricots and peaches were in season. The volunteer fire station next to the garden is no longer there. Neither is the air filled with folksongs that used to blast all day from the 'néprádió' of the local magistrate. That was the only radio in our neighbourhood. Across the small meadow we would take our home-made bread dough to a wood fired bakery for baking. I would spend time helping the baker with his beehives during swarming by

following the swarm to recover clusters of buzzing bees into a straw-hive at the end of an extended pitchfork. A burned down and abandoned estate is now a new housing development. We learned about the birds and the bees from a live insemination station (bika ház) for farm animals across from our house. Down a pedestrian walk toward the AVO hill, was Mr. Kruger's place, the closest accessible well for potable water. On summer mornings loud herdsmen, with their bugles and snapping whips, would use the small confined meadow to gather the town's livestock and assemble and lead them to the communal grazing lands. After the herds have left, unsoiled parts of the street would be filled with children; often playing 'bilicke' or pick-up sticks. The small meadow was quiet now. No folksongs from the window radio, no signs of the herds, no playing children on the streets. Only the neglected garden. Children were likely staying inside, watching violent programs in a foreign language. The airwaves were filled with western songs. We heard few folksongs on the radio, saw few local culturally relevant TV programs. The wholesale embracement of American 'culture' was everywhere - a sure sign of self inflicted cultural genocide.
We walked into the hills and forests south of Ágfalva in our parents' memory. Beyond the hill the use of open meadows and small reservoir also changed, from communal pasture to outdoor recreation uses. The border - once the 'iron curtain' and the 'határsáv' or border-strip - was several kilometres west of the reservoir. We worked that sector each summer. The 'curtain' has been removed, as was the additional fence line built 1-km inward from the border shortly after the revolution. We learned from a resting hiker at the reservoir, that forest work in the border-strip was permissible only under permit and supervision. On our way back, through the fruit orchards, we walked to the top of the 'AVO hill' overlooking the town.
AVO hill - With a military lookout tower on top of it, the AVO hill was the regime's sentinel over the village and the fields west to the Austrian border. The guards, barracked in the village below, would never allow us to get near the tower. This hill held an acoustic and contemplative interest for me back then. On clear winter nights, with this hill at my back acting as a large sound parabola, and while sitting on our pit toilet, I could pick up the echoes from Austria of dogs barking, cows mooing and tractors working. It seemed to me that those dogs in Austria had such a happy bark. "Lucky dogs! Maybe one day!" Scaling the once forbidden tower, and looking to the west, we picked out the Austrian villages of Lepesfalva (now Loipersbach) and Schonfalva (now Schattendorf), the train station serving both villages, the once familiar vineyards and fields we have once worked on, my temporary entry and our last exit point out of Hungary.
In and Out of Ágfalva in 1956 - As soon as I was let out of the Salzburg 'prisoner of war' camp in December 1956, not knowing that my family followed me to Austria, I headed home to inform them of my plan to join the rest of Soproners heading to Vancouver, Canada. I got off at the train station at Lepesfalva and at nightfall, with the help of an Austrian farmer from Schonfalva, I managed to find my way across the border, over the Ikva Creek, to Agfalva. My father was happy to see me. He was hoping to persuade my mother and my siblings to return home. He expected to get his boss' job, making things better for us. His face turned sad as I told him of my plan. He realized that with my moving to Canada, the rest of his family would not be returning to Hungary. Before leaving, my father and I had to wait for seven moonlit nights before the return of an early morning fog to obscure our movements to the lookout towers along the border and to the AVO hill. During that time I attended classes at the university to allay any suspicions from neighbors. Avoiding road crossings, old derailed boxcars, and shacks in the vineyards, we picked our way along familiar fields, through cornfields with stalks still standing, and through vineyards. We just managed to cross the Ikva Creek on foot as the early morning fog lifted revealing a moon lit sky in late December. During our 2004 visit, we learned from a former border guard, that this border area was mined shortly after our departure. I had no idea how my father felt about leaving, not until this year when Les and I were shown a hand-written note he sent to his sister 48 years ago:

> Dear Sister! I am writing this short note, because by the morning I will be on free land. Joe, Les and the whole Family are there already, and I'll have to go as well.Even with help, my life was difficult here. There is no reason to stay. I feel sorry for my country and my siblings, yet I must go. With love, I kiss you. Your Little Brother (sometime in December, 1956).

(Joseph Józsa, Class of '60, Regina, SK, March 1, 2005)

Az Elvándorolt Alma Mater c.film készítői, itteni segítőikkel
(Balról: Rétfalvi L, Somogyvári R,Józsa L, Nádorfi L, Novobáczky S)

ÜGYES-BAJOS DOLGAINK

Válaszok az Elvándorolt alma máter c. filmet ért kritikákra

Mondják, hogy kritikára a magára valamit is adó alkotónak nem illik válaszolni, hiszen a mű vagy önmagáért beszél, vagy ha nem, hát jobb azt nem magyarázgatni tovább. Mivel azonban a legutóbbi Kapocsban filmünket Kozák Antal és Szy Ferenc tollából két olyan, szerintem övön aluli ütés érte, amit nem szeretnék szó nélkül hagyni, igyekszem részletes feleletet adni rájuk. Nem remélem ugyan, hogy a két levél szerzője megbékél, mert indulatukat látva erre nincs sok remény, de a többiek számára, akik látták és talán értékelték munkánkat, talán érdemes megvilágítani, mi miért van, és mi miért nincs a filmben.

Kozák Antal fő szemrehányása érezhetőleg főként azok felé irányul, akik szervezőkként részt vettek az előkészítésben. Hiányolja azokat, akiknek véleménye szerint életük és pályájuk miatt szerepelniük kellett volna a filmben. Szeretnék azonban e kritikákból – már csak a film műfajának védelmében is - jelentős részt magamra vállalni.

Meg kell mondjam, hogy a néző szemében – és ne felejtsük el, hogy e tv- műsor nem a Sopron Alumni tagjai, hanem a néző számára készült – a legfontosabb az, mit is mond egy film. Az pedig, legalább is jelen esetben, a képek nyelvén, önvallomások útján igyekszik azt az évtizedeken átívelő soproni szellemiséget éreztetni, amely minket, pontosabban a mi meglehetősen lelkes, három fős stábunkat ott tartózkodásunk idején leginkább megragadott.

Ha úgy tetszik ez volna a film – divatos szóval élve – üzenete. Amennyiben ez a „message" az éppen meginterjúvolható egykori hallgatók meséiből, a kerekasztal beszélgetéseken jelenlévő szereplők szavaiból, a társadalmi összejövetelekből, a képekből, gesztusokból nem derülne ki, akkor vagy rossz munkát végeztünk vagy a két levelező félreérti a film szándékait.

Ugyanakkor ha tételesen nézzük, a film azért véleményem szerint sok olyan személyről is beszél, akiket Kozák Antal számon kér: Szól az élő és már elhunyt tanárokról, előbbiek közül kettőt be is mutatva. Persze egy nagyközönségnek készített tv-műsor vagy annak bármely szereplője hogyan is sorolhatná fel a-tól z-ig a jelentős professzorok, tanársegédek, később nagy eredményeket elérő hallgatók neveit és tetteit? Nyilvánvaló hogy fontos emberek, a pályán kiváló tudósok, erdészek, doktorátussal rendelkező kutatók közül sokan kimaradtak. De hogy ilyenek nagy számban voltak és vannak, arról a néző számos utalásból tudomást szerezhet. (Grátzer Miklós megnyitó beszéde, interjúja, Pászner és mások eredményeinek említése, stb.) Hál' Istennek felsorolhatatlanul sokan vannak!

Ne felejtsük el, hogy a film interjúkból áll össze, így az elhangzottak esetlegesek, vágottak, szerkesztettek. Persze sok függ attól, kik állnak kamera elé. De csak sajátos szempontú feltételezés mondathatja a kritikusokkal, hogy azok, akik bennünket minden tekintetben maximálisan támogattak, ezt magamutogatásból tették.

Rétfalvi Lászlóval a forgatás egyik fő szervezőjével még vitáim is voltak. Ő ugyan is szinte mindenkit a kamera elé citált volna. Segítőink három (!) kerekasztal beszélgetést szerveztek, mondván, hogy minél több ember szerepelhessen. Így aztán mindegyiken legalább 15-20-an ültek, Aki valaha filmet csinált, tudja, hogy az efféle „konferencia" bizony felettébb unalmas a nem szakmabeliek részére. Végül is az ötlet jó volt, mert e találkozók is megmutatták a soproni szellem és összetartás továbbélését.

Ennek ellenére nyilván hosszú percekig lehetne még sorolni, kik nem szerepeltek. Mivel nemcsak szervező barátainktól informálódtam, hanem előzetesen igyekeztem elolvasni minden soproni és kanadai kiadványt a témában, jómagam még rá is tudnék licitálni a hiányzók listájára. De hát ugyebár filmet és nem telefonkönyvet készítettünk.

Való igaz, a képhez nyilvánvalóan hozzátartoznak a nők. Nos, egy kevesen a hölgyek közül ott is voltak a beszélgetéseken, bár inkább átengedték a szót a „fiúknak". Talán hibáztunk, hogy nem ültünk le velük külön is beszélgetni.

Kozák Antal soproni szerepe, önzetlen segítsége a régi alma máternek szintén nem szerepel a filmben. Ugyanakkor többször esik szó Vancouverben és Sopronban is arról, miként változott meg a viszony a hallgatók és az óhaza között. Elhangzik, hogy a „kanadaiak" hazajárnak, előadásokat tartanak stb. Nem vitás, Kozák úr neve ebben az összefüggésben nem hangzik el. Bizonyára egy általa tartott soproni előadás felvillantása erősítette volna ezt a szálat. De a mondanivalót, mármint hogy a hajdan ellenséges viszony barátivá, kollegiálissá vált - úgy hiszem - igyekeztünk érzékeltetni.

Végére hagytam Szy Ferenc levelét, mint a félreértések számomra legmegdöbbentőbb példáját. Úgy érzem, hogy haragja mögött, amelynek nyilai most minket találtak el, több évtizedes düh lappang. Ennek okozója nyilván az ominózus, belügyes ihletésű, hazug rágalmakon alapuló Szilvási-könyv. A filmben a regényre kétféleképpen történik utalás:

Egyrészt Winkler András egy grimasz kíséretében említi, mondván, hogy a Kanadába távozottakról még „irodalom" is született. (Szövegében is gúnnyal ejtve ki a szót.) Másrészt a kötetből néhány primitív, a 60-as évek stílusában készült illusztráció látható. Úgy gondoltuk, hogy ezek a jelzések már önmagukban egyértelmű utalások arra, miféle könyvvel állunk szemben – legalább is a mi általunk feltételezett néző számára, aki úgy hisszük, nem szereti a szájbarágást.

Ugyanakkor szeretném ezúton is közölni: Mivel az említett jelzések talán valóban nem minden néző számára elegendőek, utólag ezt a képsort felirattal láttuk el, amely egyértelműen utal rá, hogy a „regény" légből kapott hamisításokra épül. A műsor ezzel a szöveggel kerül majd adásba.

Hogy Szy Ferenc miként jut el addig a bátran durvaságnak is minősíthető megállapításig, hogy a film „szennyet" terjeszt a soproniakról, nem nagyon értem. Még akkor sem, ha gyűlöli ezt az irományt (amit megértek, mert nekem máig sem volt kedvem elolvasni). De a film egész szellemisége talán meggyőzhette

volna, hogy munkánknak nem a szennyterjesztés és nem - mint ahogy más helyütt írja - „a szándékos rosszindulat" volt a célja. Arra kell gondolnom, hogy az otthonában velünk oly kedves Furi alighanem eltévesztette a házszámot.
Ebből persze már könnyű levezetnie, hogy a film készítői azt sejtetik: a soproniak távozása „többé-kevésbé kalandvágy eredménye és nem a politikai rendszer bosszúja előli menekülés volt". Talán a levélíró nem látta a forradalomról készült filmkockákat, nem hallotta az egyetemisták forradalmi szerepéről, a kicsapatásokról, a selmeci hagyományok üldözéséről elhangzó említéseket. Elismerem: expressis verbis nem hangzik el, hogy - amint ő írja -mindez „a szabadság utáni vágyódás volt a hosszú kommunista diktatúra ellen". De ez inkább egy politikai pamflet nyelvét idézné és mint föntebb is írtam, ez csak egy film.
(Novobáczky Sándor, a film rendezője, az egyik főkolompos)
.

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

Szerkesztői felhívás

Múlt év őszi számunkat 200 példányban nyomtattuk és küldtük el minden Sopron Alumni-nak, akinek ismertük címét és közöségünkkel kapcsolatot tartó egyéneknek és hivatals személyeknek, tekintet nélkül arra, hogy eddig támogatták-e lapunk megjelenését. Megvalljuk, célunk amellett, hogy értesítsük barátainkat és ismerőseinket mindennapi dolgainkról és gondolatainkról, az is volt, hogy meggnyerjük tettszéseiket lapunk hasznosságáról s ezáltal elnyerjük támogatásaikat is a jövőben.
Szeretnénk megkérni mindenkit, akik lapunk megjelenését ezután is hasznosnak tartják, hogy küldjék be évi $20-s adományukat, ami a lap megjelenése és postázása (ami europai cimek esetében a nyomtatási költség kétszerese is lehet) mellett az egyre gyakoribb bucsúztató koszorúk megvásárlását is fedezik.
Szintén szeretnénk megkérni minden olvasónkat, hogy ismét olvassák át múlt számunkban megjelent 'szerkesztői felhívás'-unkat, amiben arra kérünk benneteket, hogy küldjetek be írásos, képes anyagot, szóljatok hozzá a megjelent írásokhoz , hogy ne keljen nekünk azt tőletek kikönyörögni.

A **Tamási Miklós Költői Pályázat** sikeresen végződött. Három díjat osztottak ki a resztvevő verselők között. A megmaradt pénzből "Haláltánc" cimen kiadtak egy kötetet Korondon, 150 példányban, Miklós ezideig nem publikált verseiből. A kötet CAD5-ért kapható (J.Palkovics, 1932 McNicoll Ave.,Vancouver, BC, V6J 1A6) Az összegyűlt összeget visszaküldjük Korondra a Tamási Könyvtár támogatására *(Kocsis T).*

Sopron Alumni unokák érkezése: 2004 március 27: **Puskás** László és Zsuzsa második unokája, **Krista Emily**, 2004 október 4: **Németh** Lajos és Ilona első unokája, **Ryan Louis** Thompson *(Kocsis T).*

A **Sopron Alumni Fellowship** ösztöndíjat a 2004-es tanévre **William S. DiGuistini**, MSc-Forestry kandidátusnak ítélték oda, .CAD7000 összegben. *(A Szerk.)*

Az **Elvándorolt Alma Mater** című filmünk TV bemutatása még várat magára. Hírek szerint 2004 januárjában már műsorra tűzte a Duna TV, de politikai okok miatt az adás elmaradt. Filmkészítő barátaink appellációjára visszavették a műsor tervbe, de nincs még tudomásunk a sugárzás időpontjáról. A sok herce-hurca annak is következménye, hogy sokáig nem volt felelős vezetője a Duna TV-nek s most Cselényi László kinevezésével azok remélhetőleg megszűnnek. Vető Laci, a DTV-hez küldött e-mail-es kérdezősködésére az április 18.-ai napot nevezték meg, de filmes barátaink szerint az sem biztos, mert a DTV-nél megint 'ködösítenek'. Amint megtudjuk az adás időpontját, mindenkit, aki elérhető, értesíteni fogunk *(A Szerk.)*

Egészségügyi Állapot Jelentés cimen, múlt számunkban hírt adtunk komolyabb egészségügyi problémákkal bajlódó társainkról. Mivel a bajok a korral jönnek, nemhogy elmaradnak, ezen rovatunk, sajnos talán állandó részévé fog válni lapunknak.
Major Ricsi firmánk javulása lassú de folyamatos. Rendszeresen jár fizióterápiára, úgy vízben mint szárazföldön s lábra csatolható segédeszközökkel, korlátokra támaszkodva, már 'lábon jár'. A lassú javulással Ricsi nem elégedett, ezért újabban speciális felszereléseket rendelt, hogy a fizióterápiát otthon is alkalmazhassa. Kedélyében és a világ dolgai utánni érdeklődésében viszont sosem esett csorba.
Szász Pista barátunk, legutóbbi hirünk óta teljesen felépült. Igy tovább, Pista!
Bódig Jóska viszont tovább küzd a szervezetét támadó kórral. Korábban üzenetet küldött érdeklődő barátainak: „Hi, You have been kind enough to e-mail, call or write me concerning my health. Many of you sent me books and other literature about the importance of nutrition in fighting cancer. Thank you for your support. You asked that I periodically update you about my health. Below is a brief description of my condition. I am fighting my condition on two fronts. I had another 'catscan' about a week ago. It showed basically no significant change from the one three-months earlier. A couple of months ago my blood pressure medication failed to work and I developed a spike in my blood pressure. As a result, I had a stroke in my eyes which caused permanent damage. I can still see, but it is difficult to read much. I have had more problem with my blood pressure and starting today I am switching to a different medicine. Because for a while we were not sure that my eye problem was not caused by the chemotherapy, I took a break from the treatment. For one month I did not take any treatment. However, now I am getting the treatment again because the break did not affect my vision. Hope your health is good and you are enjoying your retirement. Jó szerencsét, Jóska ***(jbodig@lamar.colostate.edu)***. Legutóbb a következőket mondta: "Én még rugom a port. Már majdnem hat

hónapja hogy chemotherápián vagyok. Ez nekem fárasztó és sokat alszom. Aprilis 1-én lesz a legközelebbi 'catscan' és az eredménytől függően lehet hogy megváltoztaják a kezelési módot."

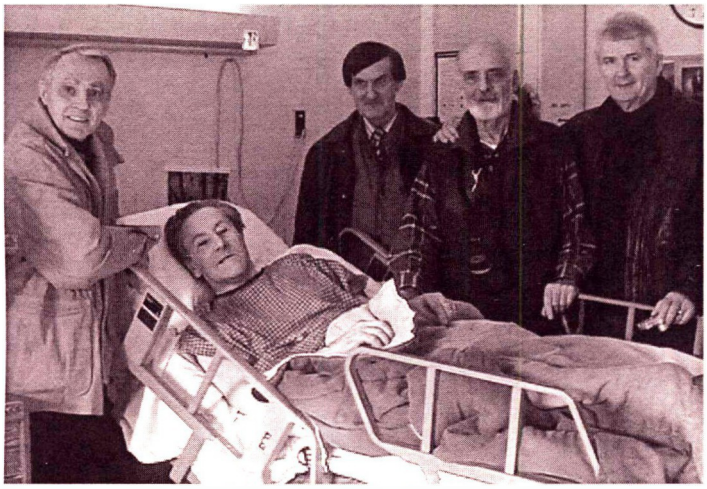

Korábban nem adtunk hirt Saltspring Island-on gyengélkedő társunkról, **Zoltay Bandi**-ról, aki már pár év óta Alzheimer kórban szenved. Betegsége odáig fajúlt, hogy állandó kórházi szolgálatra szorul s ennek tetejébe múlt Karácsony körül több kisebb agyvérzésen esett át, aminek következményeként elvesztette beszélő és járó képességeit. Mosolya azért megmaradt. Felesége, Sheila azóta némi javulásról számol be: ismét mond szavakat mindkét nyelven, de csak akkor ha szólnak hozzá s nem könnyen érthetően. Négyen, Draskóy Gyurka, Józsa Laci, Kocsis Tibi és alulirott meglátogattuk őt korházi ágyán, 2005 február 10-én. Sokat vicceltünk s ő csak mosolygott. Beszéltünk hozzá mindkét nyelven s legtöbbször próbált is mondani valamit válaszként, inkább magyarul de nem nagyon érthetően. Amikor, pár óra múlva elváltunk, nem voltunk biztosak abban, hogy egyáltalán megismert minket. Sheila legújabb hire szerint, neki és fiuknak, Andrew-nak tolmácsra van szükségük, amikor Andy-t látogatják, mert most inkább magyarul beszél.

Csapó Imre is felkerült a beteglistára. Ezen év február 2.-án , irodájában, fogadási ideje után, elesett és ball lábán combnyaktörést, jobb vállában pedig ínszakadást szenvedett. Tetejébe jobb csuklója is eltörött. Hosszabb eszméletlenség után tudott csak segítségért kiáltozni. A baj nem jár egyedül. Korházba szállítása után állapitották meg, hogy traumája közben szívinfakciót is kapott. Kezdeti kritikus helyzete javulóban van s életkedve is visszjött. Intenzív fizioterápiás kezelések adnak reményt, hogy ismét lábra álljon és hogy ismét használni tudja jobb kezét.

Házhoz kötött leukémiás beteg lett volt oktatónk, **Szablya János** is Seattle, Washingtonban. Jákóy Bandi közlése szerint nincsennek fajdalmai és kényelmes otthonában, gondoskodó felesége minden szükségletét ki tudja elégíteni. *(A Szerk.)*

A Sopron Alumni közösség **Keddi Találkozó**-ja (minden hónap második keddjén, délben, a Quality Hotel éttermében – 1335 Howe St, Vancouver, BC, telefon: 604-682-0229) rendszeres eseménnyé nőtte ki magát, ahol társaink szép számmal jelennek meg ('04 november: 20, '04 december: 31, '05 január: 24, 05 február: 40, '05 március: 31 résztvevővel). Külön említést érdemel Nanaimo környéki barátaink szép számú jelenléte. Néha még Victoria-ból is jönnek néhányan. Gyertek el többen, gyertek el gyakran. Mutassatok érdeklődést közös ügyeink iránt. *(A Szerk.)*

Az 1956-of Magyar Forradalom és Kanadába érkezésünk **50. évforduló** -jának megünneplését tervezi a Sopron Alumni. Kezdeti gondolatcserék után olyan döntés született, hogy a két eseményt külön-külön ünnepeljük meg: a forradalomról 2006-ban emlékezünk meg, még ideérkezésünről pedig 2007-ben. Az utóbbival kapcsolatban Jack Saddler, a UBC Erdészeti Fakultás dékánja tett kezdeményezést, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem részvételével rendezzünk egy (esetleg több napos) találkozót némi tudományos jelleggel,több meghívott (Magyarországról is) vendéggel, hogy kellő nyomatékot adjunk az esemény fontosságának. Kozák Tóni vállalta, hogy kapcsolatot tart fent mind az itteni , mind az otthoni egyetemmel. *(A szerk.)*

Hagyományos **Soproni Piknik**-ünket 2005 szeptember 11.-én, a **Soproni Bál**-t pedig október 1-én tervezzük megtartani *(Kocsis T)*

Pataki Pista (Dacsu) ékszerész unokaöccse 14 karátos aranyból **Erdészgyűrű**-t készített Hajdú Csaba számára US200-ért. Érdeklődők lépjenek kapcsolatba Dacsuval (e-mail: lavair@hotmail.com, telefon: 503-682-3291, cím: 28656 SW AshMeadows Rd. 26, Wilsonville, OR 97070)

Szerkesztők: Rétfalvi László (cím:4646-West 5th Ave. Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel:604-224-3655; e-mail: laszlo@primus.ca, v.Draskóy György (gdraskoy@telus.net

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Bezerédi Gyula
Bige Zsolt
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Cserjesi Antal
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor ?-1979
Danczinger Edit 1937-1989
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Jutka
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fűr Károly
Fülöpp Zoltán
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László ?-1976
Gögös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa Józaef
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla
Kafka Péter †?
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula
Kapuszta József
Kassay Viktor
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Killán Mária
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss József
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor Gyögy
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos ?-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán ?-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba †?
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc ?-1967
Pászner László
Pataki István
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczi Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf
Pénzes László
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion ?-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczy György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát!

Vargha Domokos